

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav ŽigmanovV. D. DIREKTORICA
I ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Stari i novi

O d vremena službenog priznavanja hrvatske nacionalne manjine u Srbiji 2002. godine ciklično se aktualiziraju pitanja vezana uz ostvarivanje prava na informiranje, obrazovanje, službenu uporabu jezika i kulturu. I danas, kao i prije šest godina, osnovni je zahtjev predstavnika hrvatske manjine da se Hrvati u ostvarivanju svojih prava izjednače s tzv. »starim« nacionalnim manjinama. Na stranu to što ni neke »stare« manjine nisu u potpunosti zadovoljne razinom ostvarenih prava i traže njihovo proširenje i unapređenje te osnivaju nove obrazovne i informativne institucije. Predstavnici Hrvata tu razinu prava ističu kao, još uvijek, nedosegnuti cilj. To se prije svega odnosi na obrazovanje na materinskom jeziku i zastupljenost na pokrajinskom javnom servisu Radioteleviziji Vojvodine.

Naime, za razliku od drugih, starih manjina, pa i nekih novih, koje imaju svakodnevni program na materinskom jeziku na drugom programu pokrajinskog javnog servisa, program na hrvatskom jeziku emitira se tek dva puta mjesečno u trajanju od pola sata. Brojnost hrvatske nacionalne manjine ne opravdava ovakvu nisku zastupljenost u odnosu na druge. Među razlozima postojeće nejednakosti ističu se: nepostojanje tehničkih i financijskih mogućnosti, ustaljena praksa i stečena prava.

Brojni su argumenti kojima se postojeće stanje opravdava, a sama hrvatska zajednica čini se još nije pronašla dovoljno jakih argumenata kojima bi utjecala na izmjenu postojećeg stanja.

Dvije polusatne televizijske emisije mjesečno na RTV-u nisu primjeren medijski prostor za hrvatsku manjinsku zajednicu koja je treća po veličini u pokrajini, stav je Hrvatskog nacionalnog vijeća. Za sada, premda je prema riječima predsjednika stvorena pozitivna klima u odnosima između HNV-a i RTV-a, njihov prijedlog da se emisija na hrvatskom jeziku emitira barem svakoga tjedna nije dobio »zeleno svjetlo«. Gledateljima tako preostaje da »love« emisiju na hrvatskom jeziku u programskoj shemi u konkurenciji brojnih drugih televizijskih programa. Najavljeno je iz RTV-a da će drugi program ove televizije, na kojem se emitiraju nacionalno-manjinski programi, biti »oplemenjen« sadržajima iz matičnih zemalja nacionalnih manjina. Međutim ti sadržaji ne mogu zamijeniti emisije kojima je cilj izvještavati o događanjima od značaja za ovdašnje manjine, a u konkurenciji s nacionalnim televizijama matičnih zemalja, koje svaka manjina može pratiti i u Srbiji, pitanje je koliko će biti i privlačni.

J. D.

Attila Szalai

U posjetu franjevcima Bosne Srebrene u Sarajevu

Višestoljetni narodni suputnici 8,9

Predstavljen program rada »Hrvatske čitaonice« iz Subotice za ovu godinu

Očuvanje i razvijanje kulture Hrvata 15

Održani XIV. dani pučkog teatra u Hercegovcu

Prijatelji na daskama 22

Ivo Karlović, svjetski broj 21

Aktualni prvi reket hrvatskog tenisa 43

UKRATKO

Prosvjedni skup i demoliranje Beograda

U Beogradu je u četvrtak poslije podne održan prosvjedni skup u organizaciji srbijanske Vlade na kojem se uz geslo »Kosovo je Srbija« okupilo više stotina tisuća građana Srbije. Premijer Vojislav Koštunica je kazao da Srbija »dok postoji kao država« neće priznati neovisnost Kosova koja je nastala kršenjem načela civiliziranog svijeta.

»Riječ je dana, Kosovo je Srbija«, uzviknuo je srbijanski premijer Koštunica pred mnoštvom koje je skandiralo »Kosovo je Srbija«, »Kosovo«, »Rusija«, »Ne damo Kosovo« i nosila transparente »Kosovo je Srbija«, »Stop USA«, ali i »Priznajte srpsku krajinu«. Mnoštvu se obratio i čelnik radikala Tomislav Nikolić, sa »srpskim zavjetom« da se Srbija »neće smiriti dok Kosovo ne bude ponovno pod njezinom kontrolom«. Na skupu se nije pojavio predsjednik Srbije Boris Tadić koji je toga dana bio u službenom posjetu Rumunjskoj. Na skupu nisu bile zastupljene niti ostale parlamentarne stranke – Demokratska stranka, G17 Plus, Liga socijaldemokrata Vojvodine i Liberalno-demokratska partija.

Prosvjedni skup u Beogradu završen je na platou ispred hrama sv. Save gdje je molitvu služio zamjenik patrijarha Srpske pravoslavne crkve vladika Amfilohije, koji je rekao da je »Kosovo zjenica, srce srpskog naroda, a ono što se sada događa s Kosovom može se događati samo u vremenima tiranija i okupacija«.

Dok je trajala molitva dio demonstranata, ni pola kilometra dalje od hrama, napao je zgrade veleposlanstava SAD-a, Hrvatske, Velike Britanije, Italije, Turske, Belgije, Raiffeisen banku, te jedan restoran Mc Donald'sa, koji je potpuno uništen. Zapaljena je zgrada američkog veleposlanstva, a demolirana je i zgrada hrvatskog veleposlanstva. U zgradi američkog veleposlanstva pronađeno je pougljenjeno tijelo mladića za kojeg je kasnije utvrđeno da je Zoran Vujović iz Novog Sada. U gradu je razbijeno više izloga, pljačkane su prodavaonice, a na ulicama su razbacani kontejneri, desetak ih je zapaljeno, a skoro cjelokupna prometna signalizacija u središtu grada je uništena.

CRCD: Uzorna praksa Lađevića

Centar za razvoj civilnog društva (CRCD) podsjeća u priopćenju za javnost da se direktor Službe za ljudska i manjinska prava Vlade Srbije *Petar Lađević* sastao u Zrenjaninu 23. veljače s etničkim Albancima i Gorancima čiji su objekti bili predmet napada prethodnih dana.

Lađevićev susret s ovim ljudima opširno je opisan u vijestima nacionalnih agencija Beta i Tanjug; istaknuto je kako je on došao utvrditi činjenice, pružiti podršku napadnutima, uvjeriti ih da su ravnopravni članovi zajednice, obećati nadoknadu materijalne štete i obećati izradu preventivnih programa.

CRCD smatra kako je većina nacionalnih tiskanih i elektroničkih medija ozbiljno pogriješila što ovoj vijesti nije posvetila pozornost. Informiranje o ovakvim primjerima uzorne prakse direktora važne agencije Vlade Srbije predstavlja poruku s potencijalno vrlo efikasnim djelovanjem na planu prevencije napada na (ne samo nacionalne) manjine.

CRCD poziva medije da obrate pozornost na vijesti ovakvog sadržaja i time daju doprinos smanjivanju broja incidenata čije su žrtve pripadnici manjina. ■

Poziv na očuvanje mira

Grafiti ispisani na
crkvi Presvetog Trojstva u Somboru

SOMBOR – U povodu jednostranog proglašenja neovisnosti Kosova građanima Sombora obratio se predsjednik SO Sombor *Veljko Stojnović*. On je rekao kako proglašenje neovisnog Kosova u svima izaziva ogorčenje, revolt, razočaranje i osjećaj nepravde. Pozvao je građane da sačuvaju mir i sigurnost svakog sugrađanina.

»Nijedan čovjek, bez obzira na vjersku, nacionalnu ili političku pripadnost ne smije se osjećati ugroženo i ne smije biti ugrožen. Svoje nezadovoljstvo nikako ne smijemo iskazivati uništavanjem vlastitog grada, fizičkim obračunima s policijom ili uništavanjem bilo čije imovine«, rekao je Veljko Stojnović. Napomenuo je kako je Sombor miran grad u kojem vladaju dobrosusjedski odnosi, međusobno poštovanje i tolerancija te je uputio apel građanima da se suzdrže od nepromišljenih istupa i da se ne ponašaju na neprimjeren način. Pozvao je sve političke stranke da pozovu svoje simpatizere i istomišljenike na mir i mirne prosvjede. Uputio je poziv i roditeljima da razgovaraju sa svojom djecom i razjasne im sadašnju složenu situaciju te im objasne kako razbijanje izloga, uništavanje klupa i zelenila nije način borbe za naša prava.

Z. G.

IX. redovita izborna skupština DSHV-a

U nedjelju 2. ožujka s početkom u 10 sati Demokratski savez Hrvata u Vojvodini održat će IX. redovitu izbornu Skupštinu na kojoj će se birati predsjednik, Predsjedništvo i Vijeće ove stranke. Na Skupštini će sudjelovati 300 delegata, a stranka poziva svoje članove i simpatizere da prisustvuju Skupštini koja će se održati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. ■

► **Istina bi bila gola
da nije obavijena velom tajne.**

► **Otkada sam osuđen
ne osjećam grižu savjesti.**

Dujizmi

► **U besklasnom društvu
čovjek je jedina klasa.**

► **Ja, to je više od mene!**

Zbog napada na zgradu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu

Prosvjedna nota Hrvatske

Prosvjedni skup u Beogradu pod geslom »Kosovo je Srbija«, koji je u prošli četvrtak organizirala Vlada Srbije, nakon molitve pred hramom sv. Save pretvorio se u ulične nemire. Iz mase od nekoliko stotina tisuća demonstranata izdvojile su se skupine koje su upale u strana veleposlanstva, kamenovale, uništavale i palile, razbijale izloge prodavaonica i krale robu. Najgore su prošla veleposlanstva SAD-a i Hrvatske. Veleposlanstvo SAD-a zapaljeno je i demolirano, a na zgradi Veleposlanstva Republike Hrvatske napadači su oštetili grb i zastavu te razbili prozore. U vrijeme napada na zgradu nije bilo djelatnika hrvatskog veleposlanstva.

Zbog ovog teškog incidenta iste je noći Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske pozvalo veleposlanika Republike Srbije u Hrvatskoj *Radivoja Cvetičanina* te mu uručilo prosvjednu notu izražavajući najoštrije prosvjed u povodu napada na zgradu Veleposlanstva i Konzulata Republike Hrvatske u Beogradu, oštećenja grba i zastave Republike Hrvatske kao i nanošenja materijalne štete i iskazane prijetnje po sigurnost djelatnika Veleposlanstva. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske procijenilo je da je ovaj vandalski čin grubo kršenje načela međunarodnog prava kojim se jamči sigurnost, zaštita i nesmetani rad diplomatske misije.

U ponedjeljak, četiri dana poslije nereda, hrvatski veleposlanik u Beogradu *Tonči Staničić* izjavio je za Blic kako se nada da posljednji događaji u Beogradu neće negativno utjecati na odnose dviju država.

»Hrvatska i Srbija su na najboljem putu da postanu ozbiljni politički i odlični ekonomski partneri. Partneri koji će na odlučujući način doprinijeti razvoju odnosa u regiji. Siguran sam da će se to, unatoč svemu što se događalo posljednjih dana, i ostvariti«, kazao je veleposlanik Staničić.

Zbog uništavanja hrvatske zastave u Beogradu, skupina prosvjednika iste je večeri na glavnom zagrebačkom Trgu bana Jelačića spalila srpsku zastavu zbog čega je policija uhitila 44 osobe.

Komentirajući nasilje na beogradskim ulicama te napad na Veleposlanstvo RH, predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* ocijenio je kako sustav osiguranja u Srbiji nije dobro organiziran te dodao »tko vjetar sije, buru žanje«, prenijela je Hrvatska televizija. U subotu, 22. veljače, u Beogradu je trebala biti održana košarkaška utakmica između Partizana i Cibone, ali je otkazana nakon priopćenja Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija u kojem se Ciboni preporučilo da ne putuje u Beograd. ■

UKRATKO

EU i NATO pokrivat će cijelo Kosovo

Visoki predstavnik EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku Javier Solana i glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer istaknuli su u ponedjeljak kako nisu zabrinuti da bi Kosovo moglo biti podijeljeno i da će europska policijska i pravosudna misija te snage NATO-a djelovati na čitavom teritoriju novoproglašene države.

»Načelno nismo zabrinuti. Naša misija, koja još nije preuzela dužnost, pokriva cijeli teritorij Kosova«, rekao je Solana odgovarajući na upit je li zabrinut mogućnošću podjele Kosova, na srpski i albanski dio.

»Isto vrijedi i za KFOR, on pokriva cijeli teritorij Kosova«, rekao je sa svoje strane glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer.

Scheffer je rekao da će KFOR, koji broji oko 17 tisuća NATO-ovih vojnika, ostati na Kosovu kako bi osigurao mir i zaštitio sve građane Kosova, većinu i manjinu.

Upitan može li Srbija računati na ubrzan put prema Europskoj Uniji, Solana je odgovorio da za sve zemlje zapadnog Balkana postoji mehanizam, koji se zove Proces stabilizacije i pridruživanja. »Mislim da ne trebamo ići izvan toga, izvan tih kanala, ali brzina kojom se može ići kroz te kanale ne mora biti ista za sve, može biti različita. Mislim da sam dovoljno rekao«, istaknuo je Solana.

Rusija i dalje za suverenitet Srbije na Kosovu

Rusija će i dalje podržavati suverenitet Srbije na Kosovu, izjavio je u ponedjeljak potpredsjednik ruske vlade Dimitrij Medvedev, tijekom svog posjeta Beogradu.

»Polazimo sa stajališta da je Srbija jedinstvena država čija se jurisdikcija proteže na čitav njen teritorij i držat ćemo se tog principijelnog stajališta«, kazao je Medvedev, dodajući kako njegov kratki posjet Srbiji ima cilj dokazati »potporu u trenutku nelegalnog jednostranog priznavanja neovisnosti Kosova«.

Medvedev je, nakon razgovora sa srbijanskim predsjednikom Borisom Tadićem i premijerom Vojislavom Koštunicom, izjavio kako je dogovoreno da će Srbija i Rusija koordinirati nastojanja »za izlazak iz ove komplicirane situacije«, te da će zajedno rješavati pitanje Kosova.

Sigurnost – zakonska i moralna obveza odraslih

Pokrajinski ombudsman, kojem su se pridružili i ombudsmeni Zrenjanina, Sombora kao i ombudsman iz Subotice sa zamjenicima, priopćenjem od 21. veljače upozorili su javnost na posljedice nekontroliranog izlaska djece na ulice povodom protesta zbog proglašenja nezavisnosti Kosova. U priopćenju se ukazuje na moralnu i zakonsku obvezu odraslih da spriječe zlouporabu djece i apeluje se na sve odrasle, roditelje i institucije da se spriječi kršenje prava djece, njihova sigurnost i razvoj.

Proširenje programa na hrvatskom jeziku na Radio-televiziji Vojvodine

Moguće udvostručenje minutaže do kraja godine

Branko Horvat: Za razliku od drugih nacionalnih manjina koje imaju stečena prava na RTV-u, mi svoje pravo moramo izgrađivati * Dina Vranešević-Kurbatvinsky: U tijeku ove godine jest predviđeno povećanje programa na jezicima nacionalnih manjina

Piše: Davor Bašić Palković

Zgrada RTV-a u Novom Sadu

Dvije polusatne televizijske emisije mjesečno na Radio-televiziji Vojvodine nije primjeren medijski prostor za hrvatsku manjinsku zajednicu koja je treća po veličini u pokrajini, stav je Hrvatskog nacionalnog vijeća iznijet na nedavnoj sjednici njegova Izvršnog vijeća. Tim povodom, kako smo u prošlom broju pisali, predsjednik HNV-a *Branko Horvat* sastao se s najvišim dužnosnicima RTV-a, zatraživši da se ova neravnopravnost ispravi te da se na pokrajinskom javnom servisu osigura veći prostor za program na hrvatskom jeziku. Branko Horvat ističe kako je vodstvo ove medijske kuće na sastanku izrazilo spremnost prihvatiti i realizirati ovaj zahtjev hrvatske zajednice.

»Prema obećanjima koja smo dobili, RTV će ove godine proširiti program na hrvatskom jeziku s dvije na četiri polusatne emisije mjesečno. To je praktički udvostručenje programa«, kaže Horvat. Prema njegovim riječima, veoma je važno što je u odnosima između HNV-a i RTV-a stvorena pozitivna klima. »Mi smo stava da minimum programa hrvatskom jeziku ne smije ići ispod sat vremena dnevno, ali to je nemoguće realizirati odmah. Prihvatili smo da taj program osmisimo skupa i da ga dinamiziramo postupno u idućih godinu ili dvije. S obzirom da mi nemamo stečeno pravo na informiranje poput primjerice mađarske, slovačke ili rusinske zajed-

RTV spremna uvažiti naše zahtjeve: Branko Horvat

nice, mi to svoje pravo moramo izgrađivati na ovaj način«, kaže Branko Horvat.

ČETIRI EMISIJE MJESEČNO: Da bi postojeći program na hrvatskom jeziku mogao biti udvostručen potvrdila nam je glavna ravnateljica Radiotelevizije Vojvodine *Dina Vranešević-Kurbatvinsky*. Ona je navela kako postoji prijedlog da se emisija »Prizma« emitira četiri puta mjesečno, kao i da bi do takvog proširenja, ovisno o mogućnosti realizacije, moglo doći tijekom ove godine. Dodala je i da će se proširenje raditi na osnovi reciprociteta, tj. da se vidi koliko emisija i kojeg trajanja imaju Srbi u Hrvatskoj. »Nova programska shema je u izradi, a generalna vizija što se tiče drugog programa je da on treba biti što više oplemenjen sadržajima iz zemalja nacionalnih manjina, s obzirom da trenutačno nemamo

Do proširenja programa na hrvatskom moglo bi doći tijekom godine:

Dina Vranešević-Kurbatvinsky

tehničkih mogućnosti proizvoditi više programa. Mi bismo to vrijeme popunjavali primjerice dokumentarnim emisijama iz Mađarske, Rumunjske, odnosno zemalja svih devet naših manjinskih redakcija, razmjerno stečenom stanju koje bi se razmjerno i povećavalo. Hoće li to biti odmah, ili od jeseni, ali u tijeku ove godine jest predviđeno povećanje programa na jezicima nacionalnih manjina«, kaže Vranešević-Kurbatvinsky.

Hoće li proširenje programa donijeti nova radna mjesta u redakciji na hrvatskom jeziku, ravnateljica nije precizirala. »Praktički, po našem Zakonu o informiranju nismo obvezni imati redakcije, nego emitirati programe na jezicima manjina. Ne mislim samo na hrvatski, nego na sve programe. Znači, moglo bi biti i tako da nam se dostavlja gotov program za emitiranje. Međutim, kako smo mi televizija koja je još od osnutka počela raditi na pet jezika, već su bile formirane redakcije manjina, i mislimo da je to bolje«, kaže glavna ravnateljica RTV-a, dodajući kako će se sadržaji u svezi sa svim nacionalnim manjinama, pa tako i hrvatskom, moći pratiti u tjednoj emisiji pod nazivom »Zajedno«, koja bi trebala biti realizirana u suradnji s Radiotelevizijom Srbije. **KRITERIJI ZA PROŠIRENJE:** Urednik programa na hrvatskom

jeziku na RTV Dragan Jurakić smatra kako je ključno pitanje kriterija po kojima će biti vršeno proširivanje programa na jezicima nacionalnih manjina na drugom programu RTV. »Prema prijedlogu nove programske sheme, koji bi trebao uskoro biti usvojen, za pet 'starih' nacionalnih manjina program se uvećava višesatno na tjednoj razini, a nama se još uvijek ne daje ništa, iz obrazloženja kako nema dovoljno sredstava za tako što. Ako ima za 'stare' manjine, a nema za 'nove', mora se postaviti pitanje – koji su kriteriji za proširenje. Ukoliko je kriterij brojnost nacionalne manjine, onda mi kao građani ove zemlje koji plaćamo televizijsku pristojbu, čijih 70 posto s teritorija Vojvodine dobiva RTV, kako sam izračunao, za potrebe medijskog servisa izdvajamo blizu tri milijuna dinara mjesečno, i po tomu mi najskuplje plaćamo naših sat vremena programa mjesečno. U kući koja se bavi ostvarivanjem prava nacionalnih manjina na informiranje, moraju postojati jasni kriteriji«, smatra Dragan Jurakić.

Hrvati najviše plaćaju svoj program: Dragan Jurakić

POVEĆANJE REDAKCIJE: Iako skeptičan po pitanju proširenja programa, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje Mato Groznica ističe kako je, ukoliko dođe do ovakvih promjena, važno povećati i broj članova hrvatske redakcije. »Nemoguće je da sadašnji broj uposlenika zadovolji potrebe proširenja programa. To se neće moći bez povećanja članova redakcije«, kaže on.

Anketa: Gledate li emisiju »Prizma«?

Mirjana Kopilović, Tavankut

Emisiju »Prizma« gledam kad god stignem. Po onome što sam gledala, mogu reći da sam zadovoljna emisijom. Najviše volim gledati priloge koji govore o životu ljudi sa sela, kao i običajima vojvođanskih Hrvata.

Ljubica Dulić, Đurđin

Ne gledam emisiju, ni ne znam kad joj je termin. Prije sam na Televiziji Novi Sad gledala emisiju na hrvatskom »TV Divani«. Inače, nastojim pratiti ovdašnje medije na hrvatskom, često slušam program na hrvatskom Radio Subotice.

Irena Tucakov, Bački Breg

Nisam jako oduševljena kvalitetom emisije, ali ako nema ništa bolje, drago mi je da imamo barem i to. Bilo bi dobro da emisija ide svake nedjelje, jer ovako je teško pogoditi kad joj je termin. Također, smatram kako bi emisija trebala biti duža. Stoga, Hrvati trebaju tražiti više programa na RTV-u.

Ana Miličić, Sonta

»Prizmu« gledam redovito i ne mogu se oteti dojmu da je isprazna. Svi mi želimo gledati sebe i zbivanja u svojoj sredini, a ima ih dovoljno, samo je potrebno da urednik malo češće kontaktira naše institucije kulture. I u takozvanoj provinciji postoje mnoge manifestacije koje su zaslužile medijsku pozornost, a upravo njih u »Prizmi« nema.

Ljubica Vujković, Subotica

»Prizmu« rijetko gledam, jer je termin emitiranja nezgodan. Trebala bi biti svake nedjelje, da bismo stekli naviku gledanja. Ovako, kada ide dvotjedno, teško ju je »uhvatiti«.

Glede sadržaja programa na hrvatskom jeziku, Groznica ističe kako će se vjerojatno morati osnovati neka vrsta uređivačkog vijeća, budući da se redakcija svodi na jednog čovjeka. »U 'Hrvatskoj riječi' imamo Upravni i Nadzorni odbor, ravnatelja, glavnog i ostale urednike. Vjerojatno ćemo to morati učiniti i na RTV-u, kako bi to imalo neku težinu. Ovo je još uvijek amaterski, a u slučaju proširenja programa, do izjednačenja programa s drugim manjinama u nekoliko godina, moramo graditi organizaciju i kadrove. Problem koji se pokazuje i u 'Hrvatskoj riječi', a i na televiziji bi moglo biti tako, da mi kao zajednica imamo manjak profesionalnih novinara. Na razini zajednice, u suradnji s nevladinim i vladinim organizacijama, neka vrsta dodatne izobrazbe morat će se organizirati«, kaže Mato Groznica.

Važnost proširenja redakcije ističe i novinar Josip Stantić, jedan

od dvoje vanjskih suradnika emisije »Prizma«. »Čak i da ne dođe do proširenja programa, što je za mene neprihvatljivo, RTV bi nam već sada trebala osigurati bolje uvjete za rad. Za početak, trebala bi uposliti još jednog novinara«, smatra Stantić.

Skeptičan po pitanju proširenja: Mato Groznica

U posjetu franjevcima Bosne Srebrene u Sarajevu

Višestoljetni narodni suputnici

Nakon stoljeća života u novome zavičaju pokidane su veze sa starim.

Malo tko još zna iz kojih krajeva Bosne i Hercegovine su došli njegovi preci, no malo tko ne zna, da su mu preci došli predvođeni franjevcima i da su franjevci bili njihovi prvi dušobrižnici, pokretači i nositelji prosvjetnog i kulturnog života u gradovima u kojima su djelovali

Piše: Jasminka Dulić

stare, izgrađena 1912.-1913. godine. Crkva je izgrađena u neogotičkom stilu, unutrašnjost je suvremena i oplemenjena brojnim vrijednim umjetničkim djelima istaknutih hrvatskih umjetnika. Stoga je, kaže fra Karaula, crkva sv. Ante umjetnički jedna od najbogatijih franjevačkih crkava u BiH. Umjetničku okosnicu crkve čine sedamnaest prozora ukrašenih vitražima, izrađenih prema nacrtima *Ive Dulčića*, koji predstavljaju dvije zaokružene teme: Stvaranje i povijest Kristova života, a svoj doprinos umjetničkoj ljepoti ove crkve dali su: *Đuro Seder*, *Valerije Michieli* i drugi.

Samostan i crkva sv. Ante, prema riječima fra Karaule, za vrijeme i nakon nedavnog rata potvrdili su se i kao mjesto brojnih duhovnih inicijativa, ekumenskog i međuvjerskog razumijevanja, suradnje i pomirenja, te humanitarne pomoći. Osim toga dvorana samostana prostor je koji živi tijekom cijele godine jer se u njoj organiziraju tribine, priređuju izložbe i druga kulturna zbivanja. Ona je omiljeno mjesto susreta Sarajlija različitih vjera i nacija, i ne samo njih.

Tribina o vojvodanskim Hrvatima, u čijoj je organizaciji sudjelovala i Matica hrvatska Sarajevo, okupila je u večernjim satima stotinjak posjetitelja u samostanskoj dvorani. Nakon uvodnih riječi i izlaganja uslijedila su pitanja

Poziv gvardijana franjevačkog Samostana svetog Ante u Sarajevu, fra *Marijana Karaule*, da sudjelujemo na tribini u Sarajevu posvećenoj vojvodanskim Hrvatima, s radošću smo prihvatili. Ne samo zbog prigode da se u Sarajevu govori i razgovara o »Vojvodanskim Hrvatima između jučer i sutra« već i stoga što su franjevci kroz stoljeća bili »suputnici« kako bosanske povijesti tako i povijesti značajnog dijela Hrvata koji danas žive u Vojvodini. Osobito onog dijela koji se danas naziva bunjevačkim i šokačkim Hrvatima, a koji su se tijekom 17. stoljeća predvođeni franjevcima Bosne Srebrene doselili iz Bosne i Hercegovine na područja tadašnje južne Ugarske.

Nakon stoljeća života u novome zavičaju pokidane su veze sa starim. Malo tko još zna iz kojih krajeva Bosne i Hercegovine su došli njegovi preci, no malo tko ne zna, da su mu preci došli predvođeni franjevcima i da su franjevci bili njihovi prvi dušobrižnici, pokretači i nositelji prosvjetnog i kulturnog života u gradovima u kojima su djelovali.

PASTORALNO SREDIŠTE: No, vratimo se središtu franjevačke nazočnosti u gradu Sarajevu, franjevačkom samostanu i zavjetnoj crkvi sv. Ante na lijevoj obali rijeke Miljacke, u četvrti čije je staro ime Latinluk zamijenio novi naziv Bistrik. Po dolasku na Bistrik fra Karaula nas je poveo u crkvu sv. Ante koja je, na mjestu

Na tribini: fra Marijan Karaula, dr. Josip Vrbošić, Tomislav Žigmanov i Jasminka Dulić

Svjetlo riječi

Novinska i nakladnička kuća Svjetlo riječi tiska u 10 000 primjeraka istoimenu reviju, za koju vrijede ocjene da je najbolji vjerski magazin na hrvatskom jeziku. Uz to je nakladnik godišnjaka Kalendar sv. Ante i brojnih naslova s područja duhovnosti, kulture, narodne baštine, dijaloga, beletristike, i sl., a producira i eksperimentalni radijski program. Svjetlo riječi održava i provincijsku internetsku stranicu i Franjevačku informativnu agenciju – FIA.

sudionika tribine koji su bili zainteresirani za trenutni položaj Hrvata u Srbiji, a u razgovoru je sudjelovao i veleposlanik Republike Hrvatske u Sarajevu dr. *Josip Vrbošić*.

KULTURNO-HUMANITARNO I UPRAVNO SREDIŠTE: Boravak u Sarajevu bio je prigoda za susret i upoznavanje s obrazovnom,

znanstvenom, medijskom i nakladničkom djelatnošću bosanskih franjevaca. Glavni urednik revije Svjetlo riječi fra dr. *Ivan Šarčević* poveo nas je u obilazak. Posjetili smo Franjevački medijski centar »Svjetlo riječi«, Franjevački studentski dom i Međunarodni studentski centar koji su, uz pučku kuhinju Kruh sv. Ante,

Kulturno-povijesni institut i druge sadržaje, smješteni u zgradi u gradskoj četvrti Kovačići. Ova je zgrada oduzeta franjevcima nakon II. svjetskog rata, a nakon posljednjega rata vraćena u razrušenom stanju.

Izgrađena je 1940. – 42. godine kao zgrada Bogoslovije koja je dotada bila smještena u samostanu Sv. Ante na Bistriku. Bogoslovija je započela s radom u novoj zgradi 1942. godine i bilo je predviđeno da tu bude središnje učilište svih franjevaca Jugoslavije. Ali, nakon II. svjetskog rata zgrada je franjevcima oduzeta i u njoj je bio smješten Poljoprivredni i šumarski fakultet sve do početka rata 1992. godine. Zgrada od 11 000 četvornih metara tijekom rata više je puta bila zapaljena i gotovo potpuno uništena tako da su ju franjevci, koji je obnavljaju od 1997. godine, jednim dijelom rekonstruirali, a drugim ponovo morali graditi. Danas se obnova i izgradnja zgrade bliže kraju i nekadašnja Teologija postaje značajni vjerski, humanitarno-kulturni i odgojni centar franjevaca Bosne Srebrene.

FRANJEVAČKA TEOLOGIJA: Na putu prema Subotici, izlazeći već iz Sarajeva, posjetili smo i Franjevačku teologiju koju su franjevci podigli dvadeset godina nakon što im je komunistička vlast oduzela zgradu Teologije na Kovačima. »Na obodu grada u sarajevskoj četvrti Nedžarići 1966. je podignuta zgrada, a nakon dvije godine 1968. u njoj je započeo redoviti školski rad. Teologija je tu ostala do 1992. godine kada ju je zaposjela srpska vojska. Od tada je Teologija nastavila s radom u Samoboru. Koncem veljače 1966. srpska je vojska napustila zgradu i ostavili su je posve uništenu i opljačkanu, odnijevši sav knjižni fond, više stotina umjetničkih djela i namještaj. Iste godine započela je obnova zgrade. Nakon gotovo deset radnih semestara provedenih u Samoboru, 20. ožujka 1997. godine, Teologija se vratila u Sarajevo.

Danas samo fotografije, koje nam pokazuje dr. fra Ivan Šarčević, profesor pastoralne teologije, svjedoče o stradanju tijekom rata, sama zgrada je potpuno obnovljena i na njoj uz franjevačke kandidate studiraju i studenti civilni.

Franjevačka teologija u Sarajevu izdaje tri periodičke publikacije: Bilten Franjevačke teologije, godišnjak Jukić i časopis Bosna franciscana, čije smo primjerke dobili i ponijeli na dar vojvodanskim Hrvatima. Na odlasku je dogovoreno – vidimo se sljedeći put u Subotici.

U novoizgrađenoj dvorani Franjevačkog centra

Učionica na Franjevačkoj teologiji

Snježana Trojačanec, predsjednica Zajednice Hrvata u Makedoniji

Očekujemo priznavanje statusa nacionalne manjine

Kada im se prizna očekivani status nacionalne manjine, Hrvati u Makedoniji nadaju se, osim financijske potpore, nastavi hrvatskog jezika u nekoj od osnovnih škola, podupiranju informativne i nakladničke djelatnosti, prerastanju tamošnje Hrvatske riječi u mjesečnik, tiskanju knjiga poezije i proze, emisijama na radiju i TV, zapošljavanju u javnim poslovima, stipendijama ...

Intervju vodio: Zvonimir Perušić

Do prije nekoliko godina, praktički do serije priloga u nekadašnjoj emisiji o hrvatskoj dijaspori – Korijeni, gotovo da se nije ni znalo kako u Makedoniji žive Hrvati u značajnijem broju. No, svojim su se aktivnostima, više nego brojem, ti naši sunarodnjaci uspješno nametnuli hrvatskoj javnosti i već neko vrijeme intenzivno rade na priznavanju statusa nacionalne manjine u toj bivšoj jugoslavenskoj državi. U matičnoj su domovini već uspješno etablirani i sudionici su mnogih projekata koji se organiziraju za Hrvate izvan Hrvatske.

Tu malobrojnu, ali iznimno poduzetnu hrvatsku zajednicu posljednjih godina predvodi asistentica Agronomskoga fakulteta iz Skopja *Snježana Trojačanec*, predsjednica Zajednice Hrvata u Makedoniji.

HR: Koliko ima Hrvata u Makedoniji i kakva je njihova povijest u toj državi? Tko su oni, odakle su i kada dolazili, ima li autohtonih?

Prema popisu stanovništva iz 2003. godine i podacima Državnog zavoda za statistiku, u Republici Makedoniji bilo je 2 686 Hrvata što je iznosilo 0,13 posto od ukupnog broja stanovništva. Naše procjene su da Hrvata ima barem 5 000, ali vjerojatno pri samom popisu svi ne ustraju u tome da uz rubriku ostali na crtu napišu Hrvat/Hrvatica, tako da je više od 20 000. Ostalih između kojih, vjerujemo, i nekoliko tisuća Hrvata.

Hrvati su u Makedoniju počeli dolaziti iz najstarije dijasporae Janjeva, tako da postoje dokumenti još iz XIV. stoljeća u kojima je zabilježena migracija Hrvata s Kosova. Drugi, veći val, doselio se poslije Prvog svjetskog rata, bili su to ljudi sa željeznice, poreznici, vojni časnici ili oni koji su pod kaznom došli i ostali. Drugi je val došao nakon Drugog svjetskog rata. U Makedoniji su se počele osnivati visoko-obrazovne institucije (fakulteti), a istovremeno je osnovano i Makedonsko narodno kazalište s operom i Filharmonija. U nastanku i razvijanju opere i Filharmonije glavnu je ulogu odigrao naš poznati *Lovro Matačić*, a prvi je rektor Sveučilišta u Skopju bio prof. *Marin Katalinić*. U osnutku Medicinskog fakulteta i njegovih klinika duboki trag ostavljaju prof. *Ivo Glavaš* i prof. *Veljko Bujan*, u prvom Savjetu Poljoprivredno-šumarskog fakulteta bili su prof. *Aleksandar Ugrenović* i prof. *Hans Emm*, nešto kasnije im se pridružio i prof. *Pius Pavlinić*. Prof. *Ivo Puhar* bio je dekan Pravnog fakulteta, a prof. *Gilber Flimijani* dekan Filozofskog fakulteta. Osim intelektualaca, koji su uglavnom dolazili po kazni, došao je i veći broj vojnih časnika, graditelja i geodeta, kao i modnih dizajnera.

Hrvati su dolazili iz svih krajeva Hrvatske tako da i danas imamo raznolikost i zajedništvo sjevera s Međimurjem i Podravinom, toplog dalmatinskog juga, slavonske ravni na istoku, Istre i Zagorja na zapadu.

U Republici Makedoniji nema autohtonih Hrvata, tako da smo godinama bili negdje između, nisu nas ubrajali u manjine, a ni u dijasporu. Na sreću, vremena se mijenjaju i to nabolje.

HR: Postoje li područja u Makedoniji u kojima Hrvati žive u većoj koncentraciji ili su koncentrirani po gradovima?

Hrvati uglavnom žive u gradovima, normalno, najveći broj Hrvata je u Skopju, gdje samo u našoj Zajednici imamo oko 700 članova, drugi grad po broju je Štip, slijedi Bitola, zatim Ohrid i Struga. Prema našim podacima Hrvata u većem broju ima u Tetovu, Prilepu, Kumanovu, Gevgeliji tako da će nam jedan od prioriteta biti osnivanje ograna u tim gradovima.

Najvažnija aktivnost u planu i programu za ovu godinu bit će izrada baze podataka. U bazi ćemo imati sve potrebne podatke o članovima kako bismo mogli posre-

Zagrepčanka u Skopju

Snježana Trojačanec mlada je znanstvenica, rođena 1965. godine u Zagrebu. Osnovnu školu, srednju medicinsku školu i Veterinarski fakultet pohađala je u Zagrebu, te studij redovito završila u srpnju 1989. godine. Udala se 1989. godine, za Plamena Trojačanca i od tada živi u Skopju. Majka je dvoje djece, Filipa (18) i Mateja (15). Stalno zaposlenje dobila je 1990. godine na Agronomskom fakultetu u Skopju kao znanstvena novakinja, gdje i danas radi kao asistentica na predmetima – fiziologija domaćih životinja, anatomija domaćih životinja i reprodukcija domaćih životinja. Poslijediplomski studij upisala je na Medicinskom fakultetu u Skopju i završila ga je uspješnom obranom magistarskog rada, te stekla titulu magistre medicinskih znanosti iz fiziologije. Doktorsku disertaciju trenutačno radi na Veterinarskom fakultetu u Skopju.

U proteklom razdoblju bila je na nekoliko usavršavanja i studijskih boravaka u Hrvatskoj, Crnoj Gori, Srbiji i Egiptu. U dosadašnjem radu sudjelovala je u više znanstvenih i istraživačkih projekata. Osim navedenog članica je nekoliko društava u zemlji i inozemstvu. Članica je Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji deset godina, a predsjednica Izvršnog odbora bila je od 2002. do 2006. godine, sada je predsjednica iste udruge. Aktivno je radila u odborima i skupinama Zajednice, osobito na projektima koje su organizirali u suradnji a HMI i Ministarstvom znanosti obrazovanja i športa.

dovati i biti servisna služba između sve većeg broja hrvatskih gospodarstvenika i nezaposlenih članova Zajednice. Razvijanje suradnje i protoka informacija omogućit će zajednički interes, a sve u cilju boljitka Hrvata.

HR: Kakav je pravni status Hrvata u Makedoniji?

Pravni status ide prema boljem, mada ponekad od naših članova čujem kako smo manjina drugog reda budući da nismo spomenuti u Preambuli Ustava RM. Kao Hrvati dobro smo primljeni i uklopljeni u životnu svakodnevnicu. Cijenjeni smo, poznati, otvoreni, druželjivi i lojalni građani Republike Makedonije, no potpora izostaje u financijskom smislu te pri zapošljavanju na temelju nacionalne pripadnosti i zastupljenosti Hrvata na svim razinama vlasti.

HR: Dokle se stiglo s inicijativom da Hrvati u Makedoniji budu priznati kao nacionalna manjina?

Napretka ima, prije svega zahvaljujući intenzivnoj aktivnosti MVPEI i MNR koji su u izuzetno kratkom roku pripremili bilateralni sporazum i na nekoliko sastanaka na ekspertnoj razini usuglasili tekst nacarta sporazuma. Dana 13. listopada 2007. godine u Splitu potpisan je na ministarskoj razini

papir koji život znači – Bilateralni sporazum o zaštiti prava hrvatske manjine u Republici Makedoniji i makedonske manjine u Republici Hrvatskoj, a 30. siječnja 2008. godine isti je ratificiran u Saboru (Saboru) Republike Makedonije, preostaje samo potvrđivanje u Hrvatskom saboru, a potom slijedi primjena.

HR: Što očekujete da će se promijeniti nakon dobivanja statusa nacionalne manjine?

Trebalo bi se promijeniti puno toga. Prije svega na godišnjoj razini Republika Makedonija će biti dužna davati određenu financijsku potporu (za tzv. hladni pogon), nastava hrvatskog jezika premjestila bi se u neku od osnovnih škola, budući da će se materijalno poduprijeti informativna i izdavačka djelatnost, tisak *Hrvatska riječ* izlazio bi kao mjesečnik, tiskale bi se i knjige poezije i proze naših Hrvata, a na radiju i televiziji dobit ćemo prostor za emitiranje emisija. Hrvati će se moći zapošljavati u svim javnim poslovima kao pripadnici nacionalne manjine, omogućiti će se dodjela stipendija, sudjelovanje na seminarima i bolja suradnja među školama.

HR: Kako je organizirana hrvatska zajednica u Makedoniji? Kad

je osnovana Zajednica Hrvata u Makedoniji? Je li prije toga bilo nekih drugih pokušaja organiziranja?

Zajednica Hrvata u Republici Makedoniji (ZHRM) sa sjedištem u Skopju osnovana je 1996. godine, a prema posljednjem revidiranju (listopad, 2007.) ima približno 1 100 članova. ZHRM ima svoje ogranke u Bitoli, Ohridu, Strugi i Štipu. Prethodnica zajednici je Makedonsko-hrvatsko društvo koje je osnovano 1993. godine, no danas na žalost nije aktivno, iste godine osnovano je i Makedonsko-hrvatsko društvo sa sjedištem u Bitoli pod nazivom Marko Marulić. ZHRM teži postati suvremenom, nevladinom udrugom koja se intenzivno zalaže za boljitak svih Hrvata u Republici Makedoniji otvorenom za suradnju s drugim sličnim nevladinim udrugama u zemlji i inozemstvu kako bi stvorila mostove bolje kulturne razmjene.

Temeljne zadaće zajednice u predstojećem razdoblju su: građenje vlastite strukture za pripremu, razvoj i realizaciju projekata Zajednice; primjena bilateralnog sporazuma u svim područjima (organizacija emisija na radiju i televiziji); izdavanje glasila ZHRM s ciljem informiranja članova, kao i informira-

nje makedonske i međunarodne javnosti o djelovanju Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji; zalaganje za priznavanje našeg nacionalnog statusa u Republici Makedoniji; građenje dugotrajnih odnosa s organizacijama sa sličnim ili zajedničkim ciljevima; mobiliziranje potrebnih izvora za suradnju s drugim organizacijama; organiziranje zajedničkih kulturnih manifestacija i suradnja s kulturnim i drugim odgovarajućim institucijama u Republici Makedoniji i u Republici Hrvatskoj; organiziranje predavanja, tribina, seminara, debata i sličnog s pitanjima od zajedničkog značaja iz područja obrazovanja, zdravlja, ženskih prava, kulture, znanosti, gospodarstva, ekonomije, politike, sporta, ekologije i sl.; izrada baze podataka s kojom bi potrebne informacije bile dostupne svim poduzetnicima, a sve s ciljem boljeg zapošljavanja članova ZHRM (osobito u predstavništvima hrvatskih tvrtki).

Najviše tijelo u ZHRM je Predsjedništvo koje broji 21 člana, slijede Izvršni i Nadzorni odbor i Sud časti. Rad ZHRM je organiziran u nekoliko skupina (dramska, sportska, zbor »Dobra volja«) i 11 odbora. Mladež je obnovila svoj rad i počinje se aktivno uključivati u sve aktivnosti zajednice, uspješno je položila prvi ispit – prekrasno

uredivši prostorije i organizirajući proslavu Valentinova. Trenutačno, a u cilju još bolje komunikacije i otvaranja vrata prema svijetu, u tijeku je izrada nove WEB stranice. Zalažemo se za transparentan i timski rad o čemu govore i naše aktivnosti, a u razdoblju od srpnja 2006. do siječnja 2008. bilo ih je preko 140. Već godinu dana intenzivno promoviramo naš rad i probleme pred mjerodavnim institucijama i lokalnom vlasti, no bez većeg uspjeha. Financijska potpora Vlade RM ne postoji, a posljednja sredstva dobivena kao pripomoć stigla su 2004. zahvaljujući intervenciji premijera Sanadera.

HR: Ima li potrebe za političkim organiziranjem Hrvata?

Političko organiziranje Hrvata je pitanje vremena, iskustvo drugih manjina pokazuje da se samo kroz političko organiziranje može postići bolja primjena donesenog zakona, odnosno uključivanje Hrvata u sve razine vlasti i javnih poslova.

HR: Postoje li podatci, ili saznanja, o tome koju političku opciju ili stranku podržava većina tamošnjih Hrvata?

ZHRM je nevladina, nestranačka, neprofitna udruga Hrvata u Makedoniji, tako da ne bih razgovarala o politici i strankama, no postoje činjenice da i u RH i u RM određene stranke imaju više sluha i razumijevanja za nas i naše probleme.

HR: Kakav je odnos Republike Hrvatske prema Hrvatima u Makedoniji? I kakve kontakte imate s matičnom domovinom?

Da nije RH i financijske potpore koju dobivamo od matične zemlje, vjerojatno bismo se borili samo za opstanak i preživljavanje. Izuzetno dobro nam je razvijena suradnja, prije svega s Veleposlanstvom RH u Skopju na čelu s veleposlanikom Ivom Kujundžićem koji uvijek nalaze vremena i razumijevanja za ZHRM, tako da možemo biti primjer kako surađuju jedna hrvatska udruga i diplomatsko predstavništvo. Svake godine suradnju s Hrvatskom podižemo na još višu razinu, intenzivno surađujemo s Hrvatskim saborom i mjerodavnim odborima, Ministarstvom MZOŠ-a, MVPEI na čelu s Upravom za hrvatske manjine, useljništvo i iseljništvo, kao i s Hrvatskom maticom iseljenika gdje aktivno sudjelujemo u gotovo svim seminarima. Trenutačno jačamo suradnju s Ministarstvom kulture i Turističkom zajednicom grada Zagreba, surađujemo i s

Makedonskim društvima u RH, KUD-ovima, a u planu nam je razviti suradnju i s Hrvatskom gospodarskom komorom.

HR: Što su funkcije i ovlasti Konzulata RH u Bitoli?

Konzulat RH u Bitoli na čelu s dr. Brankom Maretićem radi na uspostavljanju još veće suradnje na kulturnom, ekonomskom i znanstvenom planu, razvijajući i produbljujući hrvatsko-makedonske odnose. Jednako tako jedanput mjesečno u prostorijama Konzulata organiziran je konzularni dan gdje naši Hrvati mogu dobiti sve potrebne informacije. Konzulat je, zajedno sa ZHRM-ogranak Bitola i MHD »Marko Marulić«, svjetio-

nik hrvatstva i hrvatske kulture u zapadnom dijelu Makedonije.

HR: Održavate li veze s hrvatskim manjinama u drugim državama?

Tradicionalno dobru i uspješnu suradnju imamo s Hrvatima u Crnoj Gori i Mađarskoj, a počeli smo intenzivnije surađivati s Hrvatima u Slovačkoj. Zahvaljujući Forumu hrvatskih manjina koji se tradicionalno održava pod pokroviteljstvom HMI, uspostavljamo kontakte i prijateljstva tako da za ovu godinu planiramo razvijanje suradnje s Hrvatima iz Slovenije, Austrije, Italije i Rumunjske. Razmjena iskustava je dragocjena, a dobrim kontaktom, umrežavanjem i međusobnom suradnjom

otvaraju nam se vrata za europske projekte.

HR: Asimilacija nacionalnih manjina primjetan je proces u gotovo svakoj državi gdje one postoje. Kako vi u Makedoniji izlazite na kraj s tim problemom?

Asimilacija je uistinu primjetan proces osobito kada su jezici i mentalitet slični, no težište rada i misija ZHRM su promidžba, njegovanje, razvijanje i očuvanje hrvatskog identiteta putem okupljanja što većeg broja Hrvata u RM. Zato, prostorije naše Zajednice osjećamo kao svoj drugi dom i u njima dominiraju hrvatski jezik, hrvatska kultura i hrvatsko naslijeđe. Asimilaciju pokušavamo izbjeći i ostvarivanjem zaštite i usuglašavanjem svojih interesa te obavljanjem djelatnosti za poboljšanje i unapređenje zajedničkog življenja s ostalim građanima Republike Makedonije. Moram napomenuti kako je u posljednjih nekoliko godina, prije svega zahvaljujući Mirku Kraljevu, sve veći broj hrvatskih predstava, izložaba i koncerata na koje se odazivamo u velikom broju. U posljednjih nekoliko godina zahvaljujući kabelskoj TV, dostupan nam je HRT 1 i, kao omiljeni program, jača nam veze s domovinom. Ovdje ne smijem zaboraviti ni stoljetnu ulogu naše Katoličke crkve koja je jezgra naše tradicije i običaja. Zadovoljstvo mi je reći kako intenzivno surađujemo s predstavnicima Crkve, nadopunjavamo se i podupiremo, što znači da ćemo još dugi niz godina odolijevati asimilaciji čuvajući korijene i hrvatsku riječ.

HR: Kada ste pokrenuli Hrvatsku riječ li Hrvatsku riječ i kojim se temama taj list bavi?

Prvi broj Hrvatske riječi ugledao je svjetlo dana u studenome 2001. godine zahvaljujući tadašnjem predsjedniku Ljubomiru Brangjolicu i novinarki i prvoj predsjednici ZHRM Mariji Damjanovskoj, na skromne četiri stranice s periodikom dva puta godišnje. Danas Hrvatska riječ ima 16 stranica i izlazi tri do četiri puta godišnje, što prije svega ovisi o trenutnim financijskim mogućnostima Zajednice. Na čelu uredništva je Nevenka Kostovska, a svakim brojem Hrvatska riječ je sve bolja i čitanija. Glavne teme lista su prošle i buduće aktivnosti Zajednice, no u posljednjih nekoliko brojeva uvrštene su i neke nove rubrike: intervju s poznatim osobama, bolje i potpunije upoznavanje s crkvenim praznicima, povijest hrvatskih gradova, rubrika jeste li znali i riječi mudrosti. ■

Održana skupština

Zajednica Hrvata u Makedoniji odražala je u subotu 23. veljače redovitu X. godišnju skupštinu. Usvojena su izvješća o radu i donesen program rada za 2008. godinu.

Nastava na materinjem jeziku u Vojvodini

Obrazovanje na hrvatskom dio je manjinske samouprave

Budući da manjine svoju samoupravu, među ostalim i u području obrazovanja, ostvaruju preko manjinskih vijeća, jedini logičan zaključak jest da HNV mora dobiti aktivniju ulogu u obrazovnom procesu na hrvatskome jeziku

Piše: Slaven Bačić

Na planu obrazovanja na hrvatskome jeziku u Vojvodini u posljednjih šest godina došlo je do rezultata kakve je teško bilo zamisliti za Miloševićeve vladavine: prvi prvašići na hrvatskome upisani su 2002. godine; za svladavanje srbijanskoga nastavnoga programa djeca u hrvatskim odjelima od onda koriste udžbenike uvezene iz Hrvatske, koje odobravaju ovdašnja prosvjetna tijela; djeca koja pohađaju nastavu na srpskom jeziku kao fakultativni predmet slušaju i hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture; već dvije generacije nekadašnjih prvašića na hrvatskome jeziku postali su učenici viših razreda osnovne škole; od ove jeseni počeo je s radom i gimnazijski odjel na hrvatskome te je još petnaestak roditelja izrazilo želju da se njihova djeca nakon šest godina školovanja na srpskome jeziku nastave izobrazbu na materinjem hrvatskom jeziku.

Međutim, najveći dio ovih postignuća ostvaruje se tek na području subotičke općine u nekoliko osnovnih škola i gimnaziji, a fakultativni sati hrvatskoga jezika slušaju se i u podunavskim šokačkim selima. Jedno od pitanja koje još uvijek zahtijeva jasan odgovor jest koliko se prostorno može dalje širiti pravo na obrazovanje na hrvatskome jeziku: u Srijemu, u uvjetima u kojima su preostali pripadnici hrvatskoga naroda prošli golgotu 1990-ih godina strah je još uvijek široko prisutan; teško pada i mali broj zainteresiranih na području somborske općine, gdje je asimilacija među najmlađim generacijama veoma raširena; također je neshvatljiv maleni broj učenika u hrvatskim odjelima u nekim subotičkim četvrtima i selima u kojima živi značajan postotak hrvatskog življa...

NERIJEŠENA PITANJA: No, i tamo gdje je obrazovanje na hrvatskome etabliano, još je uvijek mnogo neriješenih pitanja: lektorat i sveučilišna katedra za kroatistiku još uvijek ne postoje; za šest godina nije tiskana dvojezična školska dokumentacija (dnevnik, svjedožbe, dačke knjižice); prosvjetne vlasti apsurdno izjednačavaju izučavanje hrvatskoga jezika s

elementima nacionalne kulture s fakultativnim predmetima, poput ručnoga rada, uvjetujući jednaki minimalni broja učenika radi odobranja izvođenja nastave (i to samo u sjevernoj i zapadnoj Bačkoj, dok se u drugim vojvođanskim regijama za ostale manjine ovaj uvjet ne postavlja); poznavanje hrvatskoga jezika za predmetne nastavnike i profesore kao uvjet za rad u višim razredima osnovne škole i gimnaziji; osobitu pozornost zahtijevaju predmeti vezani za očuvanje nacionalne svijesti (materinji jezik, povijest, geografija, te glazbeni i likovni odgoj); otvorenje hrvatskoga školskoga centra s učeničkim domom itd.

Posebno je posljednjih mjeseci aktualizirano poznavanje hrvatskoga jezika kao uvjeta za

svoju samoupravu, među ostalim i u području obrazovanja, ostvaruju preko manjinskih vijeća, jedini logičan zaključak jest da Hrvatsko nacionalno vijeće mora dobiti aktivniju ulogu u obrazovnom procesu na hrvatskome jeziku u dijelu koji se odnosi na jezik izvođenja nastave!

ADMINISTRATIVNE ZAPREKE: Postavlja se i pitanje kako zaustaviti trend prosvjetnih vlasti koje putem administrativnih zapreka posljednjih godina nastoje svesti obrazovanje na hrvatskome na puku formu, tj. da se nastava naziva hrvatskom, dok će u praksi ona biti pretežno na srpskome jeziku, pod izlikom da nema propisa koji omogućuju učinkovito ostvarivanje ovoga prava? Prije svega, očekujemo da vladina Služba za ljudska i manjinska prava učinkovito radi posao za koji njihovi službenici dobivaju plaću, umjesto da proizvodi problematična izvješća o navodno visokom stupnju ostvarivanja manjinskih prava, koje situacija na terenu prečesto opovrgava. Vojvođanski Hrvati također očekuju i adekvatniju zaštitu matične zemlje Hrvatske, prije svega u svjetlu međudržavnoga sporazuma o zaštiti manjina iz 2004. i sporazuma između dviju država o kulturnoj i prosvjetnoj suradnji iz 2002. godine. Dio toga jest svakako i potreba stvaranja učinkovitijega ustroja koji će u okviru HNV-a skrbiti o obrazovanju.

Međutim, temeljni preduvjet za ostvarenje prava na obrazovanje na hrvatskome jeziku jesu djeca

i njihovi roditelji: što više roditelja prevlada rezerve i strah te razumije obrazovanje na materinjem jeziku u prvome redu kao ustavno i zakonsko pravo koje osobnim primjerom može i ostvariti, to će oni biti najbolja brana perfidnim zaprekama prosvjetnih vlasti! Ohrabrujuća je činjenica da je aktualni pokrajinski tajnik za obrazovanje obećao predstavnicima zajednice (ali i javno, u Subotičkim od 25. siječnja) da će od jeseni biti otvoren 8. razred na hrvatskome ukoliko do početka ljeta roditelji i formalno izraze ovu želju, što će značiti još petnaestak zadovoljne djece (i roditelja) koji nastavu slušaju na materinjem jeziku!

rad u hrvatskim odjelima, što se pojednostavljeno može formulirati u činjenici da taj uvjet praktički ne postoji, već izbor nastavnika ovisi od drugih stvari (postotak norme, pitanje koja je škola matična, postojanje licence itd.) kao da se ne radi o nastavi na manjinskom jeziku! Prema najavama, pokrajinske prosvjetne vlasti pokušat će normativno riješiti ovaj problem, ali će za nastavu na hrvatskome to malo značiti, jer će najavljeni uvjeti teško moći biti ispunjeni (npr. završen dio obrazovanja na hrvatskome, položen lektorat i sl.). Rješenje, međutim, treba tražiti u već utvrđenim zakonskim ovlastima manjinske samouprave: budući da manjine

Osmišljavanje strategije za mlade

Mladi kao partneri

U kategoriju mladih danas se svrstavaju oni od 15 do 25 godina, a u Srbiji svega jedan posto mladih sudjeluje u radu nevladinih organizacija

Piše: Olga Perušić

Ministarstvo sporta i omladine utemeljeno je u svibnju 2007. godine. Jedan od ciljeva Ministarstva je pomoć nevladinih organizacijama koje se bave mladima. Početkom listopada 2007. godine raspisan je natječaj na koji se prijavilo 318 nepolitičkih organizacija. Odobreno je financiranje šezdeset projekata, a u te je projekte uloženo 68 milijuna dinara. Cilj raspisivanja natječaja bio je podizanje kapaciteta omladinskih udruga, njihova priprema za razdoblje primjene nacionalne strategije, iako ona još tada nije bila donesena. Za poticanje lokalnih zajednica, a glede aktivnog sudjelovanja u

važna procesa, izradu nacionalne strategije za mlade i uspostavljanje natječajnog mehanizma za podršku nevladinih organizacijama koja se bave pitanjima mladih.

»Sam projekt izrade nacionalne strategija za mlade osmišljen je i realizira se veoma široko. Da bismo dobili tekst strategije iz kojega mogu stati svi mladi potrebno je da ju zajednički načinimo. Ministarstvo ne može nametati što će biti mladima prioritet. U sklopu izrade strategije održano je preko 160 okruglih stolova u 150 općina s više od četiri tisuće sudionika«, rekla je u jednom od posjeta Subotici Ivana Kovačević, zamjenica ministricе omladine i spor-

putovat će kroz Srbiju. Trenutačno se komentira prednacrt strategije u sklopu službene rasprave koja je otpočela 15. veljače. Tekst strategije može se naći na internetskoj stranici Ministarstva i na stranici strategije za mlade www.zamislizivot.org, uz koji je priložen formular kako bi svi zainteresirani mogli izreći svoje mišljenje.

Na lokalnoj je razini potrebno odrediti koje će institucije biti zadužene da u suradnji s drugim nevladinih organizacijama i struč-

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA: Ministrica Snežana Samardžić-Marković kaže kako njezino ministarstvo podržava inicijativu mladih za usvajanje Deklaracije kojom će mladi ljudi iskazati želju da Srbija postane članicom Europske unije. Ministrica je najavila da će Srbija osim zahtjeva za stipendiranjem studenata, od Europske unije zatražiti mogućnosti stažiranja za tristo-tinjak studenata završnih godina iz Srbije, i to u skladu s njihovom profesionalnom orijentacijom.

procesu donošenja i primjene strategije, trenutačno ima sedam ureda otvorenih u Srbiji, a prema našim informacijama ubrzo će se otvoriti i deset novih. Ured za mlade je zamišljen kao mjesto rada omladinskog koordinatora koji okuplja mlade i omladinske udruge te ih upućuje i pomaže im u djelovanju. **STRATEGIJA:** Ministarstvo omladine i sporta pokrenulo je dva

ta. Prednacrt strategije za mlade završen je 15. prosinca, a sada je u fazi procjenjivanja od strane svih službenih sudionika procesa.

REGIONALNE KONFERENCIJE: U sljedećem razdoblju, nakon Beograda, Subotice, Novog Sada, Zaječara i Kragujevca, organizirat će se još dvije regionalne konferencije u Užicu i Leskovcu. Osim toga karavan »Zamisli život«

Regionalna konferencija

Prva od ukupno sedam regionalnih konferencija, na kojima se javnosti predstavlja nacrt Nacionalne strategije za mlade, održana je prošloga tjedna u beogradskom Sava Centru. Nakon završenog plenarnog dijela, konferencija je nastavljena kroz diskusiju sudionika i to kroz rad u četiri skupine. Regionalnoj konferenciji prisustvovalo je 55 predstavnika ukupno 47 institucija i organizacija, među kojima i predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Mato Groznica. Tim povodom, HNV je svim hrvatskim organizacijama i udrugama koje se u okviru svojim djelatnosti bave mladima, poslao prijedlog Nacrta, s ciljem da svoje sugestije, primjedbe ili kakva zapažanja upute Ministarstvu za omladinu i sport Republike Srbije, koje je u suradnji s OEBS-om, izradilo nacrt.

njacima razvijaju i primjene strategiju za mlade.

»Ukoliko nema mladih, nema ni prave budućnosti. Naša je vizija moderna, europska Srbija koju vode kreativni, vrijedni i hrabri ljudi, Srbija u kojoj postoje uvjeti za kvalitetan život mladih«, izjavila je na konferenciji u Subotici, ministrica Snežana Samardžić-Marković.

Stažirali bi u Europskoj komisiji, Europskom parlamentu ili Sudu pravde. Proračun Ministarstva za 2008. godinu, koji je predviđen za financiranje projekata omladinskih organizacija i organizacija koje se bave mladima, te sredstva namijenjena primjeni strategije, iznosit će 30 milijuna dinara. Raspisivanje natječaja očekuje se sredinom godine. ■

Predstavljen program rada »Hrvatske čitaonice« iz Subotice za ovu godinu

Očuvanje i razvijanje kulture Hrvata

»Dani Balinta Vujkova«, pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku, susret pučkih pjesnika »Lira naiva«, organiziranje etno-kampa za djecu – dio je brojnih aktivnosti u radu »Hrvatske čitaonice« kojima ova institucija kulture neguje i razvija kulturu ovdašnjih Hrvata

Na sastanku sa suradnicima koji je održan 23. veljače u Subotici, ravnateljica »Hrvatske čitaonice« Katarina Čeliković predstavila je plan i program rada ove kulturne institucije za 2008. godinu. Program rada Hrvatske čitaonice za ovu godinu obuhvaća suradnju s hrvatskim odjelima u osnovnim školama i vrtićem »Marija Petković«, organiziranje šestog susreta pučkih pjesnika »Lira naiva«, sedmih »Dana Balinta Vujkova«, šeste

2007. godini koje su putem natječaja pomogli Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, Skupština Općine Subotica, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu i Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine.

LIRA NAIVA I DANI BALINTA VUKOVA: »Hrvatska čitaonica« i ove godine u okviru svoga rada planira predstavljati knjiga i pisaca u osnovnim školama u koji-

plja pjesnike iz Sombora, Srijema i Subotice s okolicom, a u suradnji s Katoličkim institutom za kulturu, povijest i duhovnost 'Ivan Antunović'. Uoči susreta tiskat će se knjiga 'Lira naiva', a cilj manifestacije je očuvanje jezika i poticanje mlađih generacija na pisanje, ali i vrednovanje amaterskog stvaralaštva u književnosti«, rekla je Katarina Čeliković i najavila održavanje sedmih »Dana Balinta Vujkova« u Subotici početkom listopada.

OBLJEŽAVANJE OBLJETNICA: Prema materijalnim mogućnostima Hrvatska će čitaonica nastaviti s nabavom knjiga i periodike, a u okviru nakladničke djelatnosti planira objaviti više knjiga, među kojima – knjigu igroka za za djecu, pripovijetke za djecu zavičajnih pisaca, reprint jedne od knjiga Balinta Vujkova, kao i strip prema bajkama Balinta Vujkova.

»Prošle godine 'Hrvatska čitaonica' je po prvi put organizirala povijesno-informatički kamp na hrvatskom jeziku u koji se uključilo 24 djece. I ove godine planiramo okupiti tridesetero djece iz Vojvodine kako bi kroz radionice naučili više o povijesti i kulturi ovdašnjih Hrvata. Također je u planu pokretanje radionice kreativnog pisanja za djecu koja pohađaju više razrede osnovne škole i za gimnazijalke hrvatskog odjela. Naglasak će i ove godine biti na gostovanjima izvan Subotice u okviru kojih će biti predstavljen rad Hrvatske čitaonice, a organizirat će se i proslava obljetnica – 75 godina od rođenja književnika Ivana Pančića i 95 godina od rođenja književnika Alekse Kokića. U suradnji s Katoličkim institutom 'Ivan Antunović' bit će organiziran znanstveni skup kojim će se obilježiti 125 godina narodnog kalendara 'Subotička Danica'. Planiramo i književne večeri na kojima će biti predstavljena naša novija izdanja«, rekla je Katarina Čeliković i naglasila da će početkom studenoga »Hrvatska čitaonica« organizirati u subotičkoj Gradskoj knjižnici šestu Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku, također važnu manifestaciju za očuvanje materinjeg jezika.

Z. Sarić

Sa sastanka u Hrvatskoj čitaonici

»Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku, a u planu je i objavljivanje knjiga i predstavljanje rada Hrvatske čitaonice na gostovanjima izvan Subotice, kao i organiziranje etno-kampa za djecu.

Katarina Čeliković predstavila je i izvješće o realiziranim programima »Hrvatske čitaonice« u

ma se nastava izvodi na hrvatskom jeziku, a pripremit će recitatore »Hrvatske čitaonice« i hrvatskih udruga za sudjelovanje na svim razinama natjecanja u Republici Srbiji.

»Šesti susret pučkih pjesnika pod nazivom 'Lira naiva' održat će se u Sonti krajem lipnja. Ovaj, sada već tradicionalni susret, oku-

»U okviru ove manifestacije planira se dramatizacija narodnih pripovijetki Balinta Vujkova koje će predstaviti učenici osnovnih škola, održavanje znanstveno-istraživačkog skupa s temom: Lirika Hrvata u Podunavlju, a održat će se i multimedijalna večer u okviru koje se planira i nastup jedne dalmatinske klape«.

Zavod za kulturu Vojvodine

Priznanja za očuvanje materinskog jezika

U okviru obilježavanja Međunarodnog dana materinskog jezika, u Zavodu za kulturu Vojvodine prošloga je tjedna obilježen i Dan Koordinacijskog odbora društava za jezike, književnost i kulturu. Tom prilikom, a povodom manifestacije Međunarodna godine jezika 2008, pročitana je poruka Koičira Macure, generalnog direktora Unesca, na

srpskom, mađarskom, slovačkom, rumunjskom, rusinskom, romskom, ukrajinskom, bugarskom, makedonskom, hrvatskom, njemačkom, aškalijskom, esperantu i engleskom jeziku. Istog dana uručena su i priznanja Koordinacijskog odbora zaslužnicima za očuvanje materinskog jezika. Dobitnici su: Muzej Vojvodine i Udruženje znanstvenih i stručnih prevoditelja Vojvodine, te mr. Luka Hajduković, Tereza Mikeš, dr. Romanca Jovanović, Zuzana Tirova, Natalija Ramač, Igor Dimić, Vasilj Dacišin, Ivan Ilijev, Ivan Jovanović, Zdenka Popov (za očuvanje hrvatskog jezika), mr. Gordana Delić i Abedin Toplica.

Kako udruživanje poljoprivrednika može donijeti rezultat

Buđenje srednjeg sloja

Nužda je skupinu od devet proizvođača iz Đurđina natjerala da krenu zajedno, jer se s jakima u utakmicu može samo na taj način * Investicija na dulji rok – siguran posao za ulagače i njihovu djecu

Piše: Zvonimir Perušić

Ako je nedvojbeno da su najveće žrtve pogrešne politike u ovoj zemlji ljudi srednjeg imovinskog statusa, onda se to podjednako odnosi na ljude u gradu i na selu. Stalež koji bi trebao biti oslonac svakoga društva, u prethodnih je dvadeset godina, i u gradu i na selu, doveden gotovo do dna. Tek se sada polako budi i pokušava uhvatiti korak. S najvećima, profiterima i lovcima u mutnom, ukorak se nikada neće moći, ali odljepljivanje od nezasluženo degradirajućeg položaja kod nekih je poduzetnih ljudi ipak počelo.

Jedan od primjera, nipošto osamljen, donosimo iz Đurđina, sela nadomak Subotice. Tamo se skupina od devet poljoprivrednika prije koju godinu udružila, uložila novac u zajednički biznis i uskočila u vlak koji hvata vezu s konkurencijom. Zajedno su jači, kažu.

VELIKI ZALOGAJ: »Uvidjeli smo da sami ne možemo puno učiniti, ne možemo napredovati ako se ne udružimo«, kaže *Vlatko Stantić*, jedan od inicijatora osnivanja zemljoradničke zadruge »Đurđinski atari«. Vlatko Stantić i njegovi rodaci – Svetislav i Darko Stantić, krajem 2005. godine ispitivali su mogućnosti za ulaganje u silos, kako bi mogli sami odlučivati o tome kada će, kome, i po kojoj cijeni, prodavati svoje žito.

»Stavili smo sve na papir i vidjeli da će nas biti premalo, da nas trojica to nećemo moći isfinancirati, da će za nas to biti preveliki zalogaj«, prisjeća se Vlatko Stantić. »Pozvali smo onda još nekoliko mladih poljoprivrednika i tako su razgovori počeli. Prikupili smo predračune za gradnju silosa i došli do brojke od 100 000

eur. Potom smo krenuli u obilazak silosa po Vojvodini. Uvidjeli smo nedostatke u našem projektu i izmijenili planove. No, to nas je dovelo do puno većeg iznosa ulaganja. Konačna brojka iznosila je 280 000 eura.«

Taj je iznos obeshrabrio neke od zainteresiranih i počeli su razmišljati o povlačenju. Ali, prevladao je poduzetnički duh Stantićevih, koji su bili i ostali »glavni« u projektu, pa su zadrugari svoja ulaganja podijelili u dionice, te sada u projektu svatko sudjeluje u onoj mjeri u kojoj može sudjelovati u troškovima. To je bio put da se zamišljena inicijativa, i pored početne nerealne procjene troškova, na koncu i ostvari.

POTPORA MINISTARSTVA I ADF-a: No, prethodno su ovi Đurđinčani učinili još nešto iznimno značajno. Za potpo-

ru su se obratili mjerodavnima – Ministarstvu poljoprivrede Republike Srbije i američkoj zakladi ADF.

»Na čelu Ministarstva poljoprivrede tada je bila Ivana Dulić-Marković, koja je imala sluha za probleme seljaka, i nama je odobrena bespovratna pomoć za namjenu gradnje silosa u iznosu od pet milijuna dinara, odnosno 60 000 eura. Ujedno nam je ADF odobrio bespovratno 40 000 eura. Preostali dio od 180 000 eura podijelili smo u dionice i sada svatko od nas zna koliki mu je udio u ovom poslu.«

Potpota Ministarstva poljoprivrede bila je značajna i možda odlučujuća, ali nije bila bezuvjetna. Od zadrugara se, naime, tražilo da na pet milijuna dinara ministarstva, oni sami ulože 12,5 milijuna dinara svog novca. Tko je koliko

mogao i bio spreman uložiti, toliki mu je udio u smještajnim kapacitetima silosa i, naravno, u podjeli dividendi.

»Bilo je to rizično za sve nas«, priča danas Vlatko Stantić. »Mnogi nisu vjerovali da ćemo dobiti novac sa strane, a bez toga bismo imali velike probleme jer smo već bili potpisali ugovore s izvođačima radova. Da nismo uspjeli gradnju silosa dovesti do kraja, to bi nam to zamrznilo kapital. Na sreću, naklonošću tadašnjeg vodstva Ministarstva – mi smo uspjeli.«

ISPLATIVOST: Kapaciteti dvaju spremnika silosa »Đurđinskih atara« iznose 110 vagona. Silos je u pogon pušten prošle godine, dva dana prije početka žetve. Zanimljivo je kako je koji od zadrugara iskoristio prvu sezonu svog novog biznisa.

»Ja, na žalost, žito nisam mogao staviti u silos jer sam bio u dugovima zbog gradnje silosa i urod sam morao prodati odmah nakon žetve«, objašnjava Vlatko Stantić. »Prodao sam ga po cijeni od 12 dinara po kilogramu. Neki od mojih kolega su ga ostavili u silosu i sada ga prodaju po cijeni od 24 dinara, što je dvostruko više. Jedan od nas, koji ima dvije dionice, jednu je otplatio već od razlike u cijeni u prvoj godini. I tu se pokazuje koliko ovaj posao može biti uspješan. Kada se ove godine riješim dugova koji više nisu veliki, moći ću odlučivati o tome kada ću pšenicu prodavati.«

NA DUGI ROK: Zadrugari »Đurđinskih atara« relativno su mladi ljudi. Prosjek godina im je 40. Nisu najimućniji, ali ovako udruženi mogu se nositi s jakima, s onima koji diktiraju uvjete.

»Ovo je dugoročna investicija«, kaže Svetislav Stantić. »Realna isplativost ove investicije je deset

Nema potrebe za poskupljenjem kruha

Onajavama da bi kruh mogao poskupjeti zbog visoke cijene pšenice, Vlatko Stantić kaže: »Nema razloga za poskupljenje kruha. Mlinari su najveću količinu žita otkupili od seljaka još ljetos i to po cijeni od 12 dinara po kilogramu, tako da sadašnja cijena od 24 dinara ne može puno utjecati na ukupnu količinu otkupljene pšenice.«

Ni kruh ni brašno ne smije poskupjeti

»**S**matram da nema opravdanja za poskupljenjem kruha, zato što je pšenica od poljoprivrednika ljetos otkupljena za 11 dinara, a sada se brašno prodaje za 50 i neki dinar, znači do iduće žetve apsolutno nema razloga za poskupljenjem ni kruha niti brašna«, kaže Miroslav Ivković, glasnogovornik Udruge poljoprivrednika Subotice.

Dugoročna investicija:
Vlatko Stantić, Pajo Dulić i
Svetislav Stantić

godina. Cilj nam je bio našoj djeci osigurati posao i zaradu u budućnosti. Mi dolazimo iz sred-

njih gazdinstava, ne iz jakih, i u ovome vidimo mogućnost natjecanja s velikima. To je jedini način da idemo ukorak sa svima. Tu, naravno, ne mislim na 'Deltu' i slične, o kojima ne možemo ni govoriti, nego na ovdašnje veće proizvođače. Nas smo se devetorica ovdje udružili, a za utrku s onima najvećima ne bi bilo dovoljno ni da nas se udruži 900.«

Ove je đurđinske poljoprivrednike na udruživanje natjerala nužda i to nije sporno. Nitko ne voli partnera ako posao može obaviti sam. Ali ako ne može, druge mu nema. Naši su sugovornici na dobitku iz nekoliko razloga: nema čekanja u

redu za predaju žita, koje u sezoni traje satima, danima; nema plaćanja za skladištenje; nema nerealnog skidanja vrijednosti žita na primjesu, jer to više ne ovisi o onome koga netko drugi angažira; silos iznajmljuju i drugima na uslužno korištenje; i na koncu, svoji su na svome, o svemu sami odlučuju.

»Imamo i problema, dječjih bolesti, ali otklanjamo ih postupno«, iskren je Vlatko Stantić. »Nedostaje nam još grubi pročišćavač, ventilator za propuhivanje ćelija, izgradnja još jedne ili dvije ćelije i na koncu sušara. Nadam se da ćemo i u tome uspjati.« ■

Uloga Zvonka Bogdana

Zanimljivo je da je »kum« ove zadruge bio čuveni Zvonko Bogdan. Naime, kada je tijekom registracije trebalo reagirati brzo, praktički istog dana opredijeliti se za naziv zadruge, zadrugari se nisu uspjeli dogovoriti. Ne zato što se nisu mogli usuglasiti oko jednog prijedloga, nego zato što su stekli dojam kako je svaki naziv već zauzet. I Brazda, i Zrno, i Zrnko, i Žitko, činilo se – sve. I onda su se obratili svome prijatelju Zvonku Bogdanu, koji je tražio sat i pol vremena. Nakon toga ponudio je prijedlog koji je odmah usvojen – Đurđinski atari.

Izveštaj Stručne službe za poljoprivredu Općine Subotica

Početak razgovora poljoprivrednika i lokalne samouprave

riječi na tribini održanoj u utorak, 26. veljače, u dvorani Nove općine u Subotici. Naime, na zahtjev agrarnih udruga sa sjedištem u subotičkoj općini Stručna služba za poljoprivredu Općine Subotica podnijela je izvješće o radu u prošloj 2007. godini te plan rada za tekuću 2008. godinu.

O prvoj točki dnevnog reda – izvješću o poduzetim aktivnostima u svezi sa sušom, kao i o problematici izdavanja državnog zemljišta u zakup, govorio je *Mirko Ostrogonac* u ime općinske službe za poljoprivredu, dok se u ime Fonda za razvoj poljoprivrede Općine Subotica poljoprivrednicima obratio *Goran Stoparić*. U raspravi, koja je uslijedila nakon izvješća, uključili su se članovi Udruge poljoprivrednika Subotica te vijećnici Općine Subotica.

»Zemljoradnici zasigurno nisu zadovoljni ishodom tribine, jer su dobili samo djelomične odgovore, više neku vrstu konstatacija te prebacivanje odgovornosti na druge institucije. Smatram, kako je ovo početak razgovora poljoprivrednika i lokalne samouprave, koji se svakako treba nastaviti i ubuduće. Nadam se da će

nastavak komunikacije pomoći da se nađe neka vrsta zajedničkog rješenja, koje će zadovoljiti obadvije strane«, rekao je *Miroslav Ivković* u ime Udruge poljoprivrednika Subotica.

Kao što se posljedica suše odrazila na jesensku sjetvu, jednako tako će se odraziti i na proljetne radove, s kojima ćemo imati problema, jer mnogi poljoprivrednici, nažalost, neće moći poštovati sve agro-tehničke mjere – kažu u Udruzi poljoprivrednika Subotica. »Posljedica nerazumijevanja mjerodavnih iz Ministarstva poljoprivrede Republike Srbije je ta da ćemo imati znatno manje zasijane površine pšenicom. Stoga ćemo, vjerojatno, morati uvoziti pšenicu na ljeto i tijekom cijele 2008. godine, do žetve 2009. godine«, pojašnjava *Miroslav Ivković*, glasnogovornik Udruge poljoprivrednika Subotica. Iz Udruge podsjećaju kako je prikupljanje potpisa za smjenu ministra poljoprivrede *Slobodana Milosavljevića* u tijeku. Potpora poljoprivrednicima može se dati pri poljoprivrednim udrugama, na stočnim tržnicama, otkupnim mjestima za mlijeko...

J. K.

O posljedicama suše u 2007. godini te poduzetim aktivnostima u svezi s tim, o radu Općinskog fonda za razvoj poljoprivrede Općine Subotica, kao i o problematici izdavanja državnog zemljišta u zakup – bilo je

Prva samostalna revija Dijane Jurić

Revija frizura »Dika«

Dijana Jurić je ljetos u suradnji s kolegom *Kostom*, s kojim planira osnovati profi tim, organizirala veoma uspješnu reviju frizura u kafeu Sax. Sada, nakon pet godina rada, po prvi put nastupa samostalno. Ovoga puta, uz veći broj modela, u elegantnijem stilu, te uz

izuzetan umjetnički pristup. Dika se nakon završene srednje škole, te nakon četiri godine rada odlučila na usavršavanje u Novom Sadu. Šest mjeseci je učila u školi *Vojkana Komazeca*.

M. T.

Frizerka *Dijana Jurić*, poznatija kao *Dika*, po prvi je put samostalno organizirala reviju frizura. Revija frizura »Dika« održana je u srijedu 20. veljače u odličnom ozračju picerije »Neptun«. Dvadeset i pet modela prošetalo je u večernjim haljinama i donjem rublju koje je za ovu prigodu osigurao salon vjenčanica »Donna«, za cipele se pobrinuo »Lady Star«, a za šminku estetski centar »Guinot«. Uz hip-hop glazbu plesale su »zečice« plesne škole »Kalisto«.

24. veljače 2008.

»Crveno bijela zabava« podsjetila na povijest »Bačke«

Nogometni klub »Bačka« u subotu, 23. veljače, na »Crveno bijeloj zabavi« okupio je svoje igrače, navijače i sponzore. Veselilo se, jelo, pilo, nagrađivali se najbolji nogometaši. Mnogi će u hrvatskoj manjinskoj zajednici reći – vrijedno je to spomena, jer je riječ o jedinom nogometnom klubu koji je imao predznak zajednice koja je ga ustrojila. Tako kaže povijest »Bačke« na čijem se terenu nogometna lopta kotrlja od 1901. To ovaj klub čini najstarijim nogometnim klubom na području

bivše Jugoslavije. Sačuvati uspomene i podsjetiti na slavu povijest jedne od velikih institucija bačkih Hrvata s početka prošloga stoljeća, najmanje je što se danas može učiniti – kaže autor monodrame »Pivaj Bačka veselo« *Milivoj Prčić*.

»Naziv novoosnovanog kluba bio je na mađarskom ispisan, jer je ovaj teritorij pripadao Austro-Ugarskoj. Klub je igrao u ligi južne Ugarske i uvijek je bio prvi. Sedamnaest godina kasnije preimenovan je u nogometni klub »Bačka«, jer se znalo da u njemu igraju pretežno Hrvati. Bilo je, naravno, igrača i drugih nacionalnosti, nije se pravila razlika. Važno je bilo kakav si igrač«.

Nogometni klub »Bačka« vremenom je prerastao u instituciju tada široke kulturne autonomije bačkih Hrvata, i tako postao sastavnica njihova društvena života.

Klub je hrvatski predznak nosio još samo nekoliko godina poslije Drugog svjetskog rata. Po nalogu tadašnjih vlasti on je uklonjen, i od tada hrvatskih obilježja nema. Ni danas se to ne ističe.

S obzirom na prilike u Srbiji, takvo je stajalište zbog 120 dječaka i mladića, koji u crveno-bijelom dresu »Bačke« igraju, razumljivo.

Ali, bez obzira na to kakvo je ozračje, i kakav je klub danas, njegove slavne dane ne treba zaboraviti. Podsjećaju na to fotografije, filmovi, godišnje »Crveno – bijele zabave«, i svakako, klupska himna »Pivaj Bačka veselo«.

J. S.

Pjesniče naroda mog

Tradicionalna smotra recitatora pod nazivom »Pjesniče naroda mog«, koja se svake godine organizira na nivou Republike Srbije, održat će se danas, 29. veljače, za područje Općine Subotica u Gradskoj knjižnici u Subotici. Smotra recitatora na – srpskom, hrvatskom, mađarskom te drugim jezicima nacionalnih zajednica, natjecateljskog je karaktera, a sudjeluju učenici osnovnih i srednjih škola te članovi kulturno-umjetničkih društava i kulturnih centara s teritorija Općine Subotica. Početak je u 9 sati. Zonska smotra, viši rang natjecanja, održat će se idućeg petka, 7. ožujka, s početkom u 9 i 30 sati, također u Gradskoj knjižnici u Subotici.

J. K.

Industrijski park u Subotici

U okviru projekta »Izrada studije izvodljivosti i prateće projektne dokumentacije za industrijski park u Subotici« grad Subotica i javno poduzeće »Szeged polus« organiziraju danas, 29. veljače, radni sastanak u dvorani 213 Otvorenog sveučilišta u Subotici s početkom u 11 sati.

»Naš partner 'Szeged polus' je u okviru ovog programa pripremio prvi od tri sastanka s nama, gdje će doći ljudi iz Segedina koji već imaju zapravo tri industrijska parka da predstavljaju svoja iskustva i da vidimo u kom pravcu trebamo dalje raditi. Kako Ekonomski fakultet već radi na studiji izvodljivosti, a prijedlog zakona, koji nažalost još uvijek nije usvojen, za razvoj industrijskih tehnoloških parkova u Srbiji, raden je po modelu mađarskog iskustva. Neću kazati da je prepisan, ali zaista je u velikoj mjeri preslika onoga što su uradili u Mađarskoj. Smatram kako je to dobro, jer je Mađarska zemlja koja je imala najveći uspjeh u razvoju industrijskih parkova«, rekao je član Općinskog vijeća *Dejan Zvekić*.

J. K.

Deveti Sajam zapošljavanja

Nacionalna služba za zapošljavanje u Subotici organizira danas, 29. veljače, deveti po redu Sajam zapošljavanja, koji će se održati u MKC »Népkör« od 10 do 13 sati. Na Sajam su pozvani nezaposleni III, IV,

V, VI. i VII. stupnja školske spreme, kao i nezaposleni ostalih zanimanja. Zahvaljujući sajmovima u Sjeverno-bačkom okrugu posao je do sada našlo oko tisuću nezaposlenih.

RGK Subotica poziva gospodarstvenike zainteresirane za suradnju s Hrvatskom

Gospodarska komora Osijeka u Hrvatskoj traži poslovne partnere našim tvrtkama koje su zainteresirane za poslovnu suradnju. Iz toga razloga, sve tvrtke s područja sjevera Bačke i Potisja zainteresirane za suradnju s Hrvatskom, mogu se javiti Regionalnoj gospodarskoj komori do 10. ožujka, a s Gospodarskom komorom iz Osijeka dogovoren je sastanak 3. travnja. Do sada se subotičkoj komori prijavilo 10 tvrtki sa sjevera Vojvodine. U cilju povećanja izvozne učinkovitosti domaćeg gospodarstva, gospodarstvenici Vojvodine će 28. ožujka biti u prigodi u pokrajinskoj komori u Novom Sadu susresti se s direktorima naših gospodarskih predstavništava u inozemstvu. Svi zainteresirani privrednici s područja sjevera Bačke i Potisja mogu se javiti komori radi sudjelovanja na ovom skupu i popunjavanja anketnih listića, kojima unaprijed mogu najaviti temu razgovora.

Doprinos revitalizaciji seoskih domova kulture

Zimski susreti u vojvođanskom selu

Ovim projektom bit će obuhvaćeno 12 vojvođanskih sela * U petak 22. veljače manifestacija je održana u Bačkom Monoštoru * Osim novosadskih umjetnika, nastupile su mlađa i starija pjevačka skupina KUDH-a »Bodrog«

Piše: Marijana Tucakov

Pod pokroviteljstvom Izvršnog vijeća AP Vojvodine i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu, organizacija za multimedijalne projekte »Strada« iz Novog Sada, u veljači i ožujku organizira »Zimske susrete u vojvođanskom selu«. Riječ je o multikulturalnim sredinama u kojima se njeguju vrijednosti tradicionalne kulture.

Ovim projektom bit će obuhvaćeno 12 vojvođanskih sela: Bački Monoštor, Doroslovo, Stapar, Pivnice, Neštin, Divoš, Jarak, Belo Blato, Aradac, Mužljak, Kucura i Savino Selo. Cilj projek-

ta je doprinos revitalizaciji seoskih domova kulture i poticaj lokalnim zajednicama u kreiranju kulturnih sadržaja. Osim umjetnika iz Novog Sada, u programu sudjeluju i solisti, ansambli i orkestri seoskih kulturno-umjetničkih društava. Organizator manifestacije je *Jasmina Gradinac*.

ZIMSKI SUSRET U BAČKOM MONOŠTORU: Ova je manifestacija održana u petak 22. veljače i u Bačkom Monoštoru. Novosađane su u Domu kulture dočekali mališani obučeni u šokačku nošnju, zajedno sa svojim roditeljima i bakama. U

Iz predstave »Otvarač«

jednodnevnom druženju s novosadskim umjetnicima izvedena je kazališna predstava za djecu »Legenda o knedlama« u produkciji Teatra »Brod«, predstava novosadskog Kazališta mladih »Otvarač«, otvorena je izložba slika, te je nastupilo Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog«.

U predstavi za djecu nastupio je autor *Ratko Radivojević* i djeca gledatelji. Ovom je predstavom prikazano u što djeca vjeruju. Djeca vjeruju kada stanu na prste i rašire ruke da lete. Vjeruju, kad zažmire, da ih nitko ne vidi. Vjeruju, kad drže poklopac od zdjele u rukama, da su vozači formule. Vjeruju, kad mašu drvenim mačem, da su nepobjedivi ratnici. Mališani iz Bačkog Monoštora su aktivno i veoma radozno sudjelovali u predstavi.

Pretvarali su se u kraljeviće, princeze, knedlu, drvo...

Nakon dječje predstave, otvorena je izložba slika mladog slikara *Tadije Jančića*. Riječ je o suvremenom slikarstvu. Svi nazočni imali su prigodu pogledati djela darovitog akademskog slikara koji trenutačno ima izložbu slika u Novom Sadu. Tadija Jančić završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Novom Sadu 2003. godine i trenutno je na poslijediplomskom studiju. Do sada je izlagao u galerijama u Beogradu, Tokiju, Sloveniji, Francuskoj i Švedskoj.

ŠOKAČKE PJESME I PREDSTAVA: U okviru programa nastupile su mlađa i starija pjevačka skupina KUDH-a »Bodrog«. Svojim nastupom, brojnošću i nošnjom, mlađa skupina pokazala je da tradicionalnu šokačku kulturu u Bačkom Monoštoru ima tko sačuvati, a svoju kvalitetu u pjevanju »izvornih« pjesama još jednom je potvrdila ženska pjevačka skupina.

Predstavom »Otvarač« u režiji *Radoja Čupića* prikazani su pametnjaković i glupan. Ta su dva predstavnika ljudskog roda sami sebe osudili na izolaciju u podzemnom bunkeru vjerujući da je cijeli svijet uništen, zatrovan i kontaminiran. Pripremili su veliku količinu konzervi koja bi im mogla omogućiti dug boravak u podzemlju, ali gube otvarač za konzerve i to mijenja i dovodi u sumnju njihov plan i dogovor. Glad čini svoje i dva prijatelja postaju ljuti suparnici u borbi za preživljavanje. Kroz niz komičnih situacija dolaze do nevjerojatnih rješenja za koje pretpostavljaju da će im omogućiti opstanak u besmislenoj i bespotrebnoj samoizolaciji. Cijelu predstavu odigrala su dva glumca: *Slobodan Ninković* i *Saša Latinović*.

Ratko Radivojević u predstavi za djecu »Legenda o knedlama«

Razgovor s poljoprivrednicima

BAČKI BREG – U organizaciji stranke G17 plus u petak 22. veljače s poljoprivrednicima je razgovarala dopredsjednica stranke *Ivana Dulić-Marković*. U gostioni Balkan okupilo se tridesetak poljoprivrednika iz Bačkog Brega, a razgovaralo se na temu »Poljoprivreda i razvoj sela«. Pokrenuta su pitanja o potrebi oživljavanja sela, popravljajući

infrastrukture, o potrebi promjene urbanističkoga plana, tj. otvaranja industrijskih zona u selima, te o subvencijama za poljoprivrednike. Sastanak je otvorio predsjednik MO G17 plus u Bačkom Bregu *Đorđe Kovačević*, a nazočili su i predsjednik općinskog odbora G17 plus *Aleksandar Bošnjak*, te članovi općinskog odbora *Stipan Parčetić* i *Borislav Andrić*.

M. T.

Obljetnica dolaska Šokaca u bačko Podunavlje

Tragom Šokadije

Slika Gospe Radosne

U prostorijama HKUPD »Mostonga« u Baču postavljen je 21. veljače »kamen temeljac« za projekt obilježavanja 320-te obljetnice doseljavanja Hrvata-Šokaca na prostore bačkog Podunavlja. Iako su doseljavanja trajala više godina, pa i decenija, 1688. godina je uzeta za godinu dolaska Šokaca u bačko Podunavlje. Te godine Bač je naselila velika skupina Hrvata iz tuzlanske regije, predvođena fratrima iz gradovrškog franjevačkog

samostana, noseći pred sobom sliku Gospe Radosne.

Pješačeći »za Gospom« izbjegli su ispred turskoga zuluma, koji je postajao nepodnošljiv, zaustavili se u vukovarskom samostanu, a po prelasku Dunava, došli su u franjevački samostan u Baču, gdje je slika Gospe pohranjena i dan-danas. Puk je postupno naseljavao prostore oko Dunava, tako da i danas pripadnici hrvatske zajednice iz – Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, Plavne i Bodana za blagdan Gospe Radosne hodočaste u Bač.

Čelnici šest postojećih podunavskih udruga kulture s hrvatskim nacionalnim predznakom i jedne u osnivanju, te zamjenica pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Antonija Čota*, održali su radni sastanak posvećen ovoj temi. O do tada urađenom, te o obavljenim dogovorima, nazočne je izvijestila *Stanka Čoban*. Projekt proslave obuhvatit će aktivnosti koje će započeti 30. i 31. svibnja naučnim skupom, misom i kulturno-umjetničkim programom u Tuzli, te hodočašćem bačkih Hrvata na prostore s kojih su se doselili u Podunavlje. Centralna proslava bit će organizirana početkom listopada u Baču. U mjestima sudionika ovoga projekta održat će se niz lokal-

Sedam udruga kulture Hrvata-Šokaca iz bačkog Podunavlja stalo je iza zajedničkog projekta obilježavanja 320-te obljetnice dolaska predaka na ove prostore * Tristota obljetnica prošla nezapaženo u javnosti, obilježila je samo Crkva

nih manifestacija, kojima će svaka Udruga dati veliki doprinos uspjehu cjelokupnoga projekta. Svi nazočni bili su jednodušni u izražavanju namjere za podizanje manifestacije na što višu razinu, za uključivanje državnih i pokrajinskih relevantnih institucija u nju, te za potrebu generalnog pokroviteljstva projekta od strane HNV-a i iznalaženja potrebnih supokrovitelja. Idejni nositelj organizacije je HKUPD »Mostonga«, a suorganizatori sve institucije kulture s hrvatskim predznakom u šokačkom Podunavlju, te somborska Udruga urbanih Šokaca u osnivanju.

Pokraj bosanskih i bačkih Hrvata-Šokaca u projekt će biti uključeni i Šokci iz Hrvatske i Mađarske. Tristota obljetnica obilježena je 1988. godine u Tuzli i u Baču od strane franjevac, no, za javnost je prošla gotovo nezapaženo.

I. Andrašić

Sve podunavske udruge s hrvatskim predznakom jedinstveno uz projekt

Postavljeni novi semafori

SOMBOR – Na raskrižju ulica: Prvomajski bulevar, Gruje Dedića i Sportske ulice postavljeni su i pušteni u rad novi semafori, koji su izgrađeni zajedničkim sredstvima Pokrajinskog tajništva za privredu i Općine Sombor. Ovi semafori su opskrbljeni s LED laternama, posebnim svjetlima čiji je vijek trajanja iznad 10 godina. Odjel za komunalne poslove je najavio da bi se ovih dana trebale rezati grane platana koje smanjuju vidljivost semafora.

Ovaj projekt je izradila tvrtka »Signal«, a radove je izvela tvrtka »Selma« iz Subotice. Ovo raskrižje ulica izabrano je za postavljanje semafora zbog frekventnosti i dinamike prometa i zbog blizine dječjeg vrtića »Vera Gucunja«, dječjeg igrališta i zelene tržnice. Eventualni kvarovi na semaforima trebali bi se brzo sanirati, jer se svaki kvar automatski očitava u sjedištu »Selme« u Subotici.

Z. G.

Održani XIV. dani pučkog teatra u Hercegovcu

Prijatelji na daskama

Hercegovac je protekloga vikenda bio domaćin hrvatskim dramskim skupinama iz dijaspore * Nastupile dramske skupine iz Sombora i Ljutova * Publika najzadovoljnija

Piše: Ivan Andrašić

Gradić Hercegovac, Republika Hrvatska, bio je od 22. do 24. veljače prijestolnica pučke drame. Na tradicionalnoj manifestaciji »Dani pučkog teatra«, četrnaestoj po redu, okupili su se, uz domaćine, dramski djelatnici iz Travnika, BiH, Sombora i Ljutova. Organizatora manifestacije, Hrvatsku maticu iseljenika, predstavljali su ravnateljica *Danira Bilić*, koja je manifestaciju i otvorila i *Marija Hećimović*, a struku je zastupao redatelj i dramski kritičar prof. *Stjepan Pepeljnjak*, koji je na koncu dao svoj sud s obrazloženjem za sve četiri prikazane predstave. Bila je zastupljena i politika u vidu bjelovarsko-bilo-

Danira Bilić

gorskoga župana *Miroslava Čačije* sa suradnicima i načelnika Općine Hercegovac *Dragutina Kučere* sa suradnicima. Sve vrijeme gostima su na raspolaganju bili predsjednica Hrvatske čitaonice prof. *Vera Obrovac* i njezini poduzetni suradnici.

ČETIRI PREDSTAVE: Na samom otvorenju »Dana« vidjeli smo predstavu domaćina, »Pučke scene« Hrvatske čitaonice Hercegovac »Autogeni trening« autora *Marka Mikulandre*, redateljica i scenografa *Ivana Bratkovića*. Nakon njih nastupili su Somborci s predstavom »Đuvegije«, koju je na daske postavila *Marija Šeremešić*.

Scena iz predstave Somboraca

Ona je prilagodila jednočinke »Stidljivi mladoženja« *A. Čipčića* i »Mate Glupanović se ženi« nepoznatoga autora i tako dobila dinamičnu komediju po ukusu publike. U subotu, drugoga festivalskoga dana, prvi su na daske izašli članovi Hrvatskoga amaterskoga kazališta Travnik, s kazališnom predstavom »Djelidba« autora *Skendera Kulenovića*. Redatelj predstave je *Ante Bilić*. Zanimljivo je napomenuti kako je »Djelidba«, u kojoj se na vrlo komičan način prikazuje stvarnost u BiH nakon Drugoga svjetskoga rata, od strane »čuvara lika i djela« zabranjena još davne 1956. godine, a premijerno je izvedena tek 21. prosinca 2007. godine. U drugom nastupu predstavili su nam se članovi HKUD »Ljutovo« iz Ljutova. Izveli su predstavu »Klupko« *Pere Budaka*, koju potpisuje redatelj *Nandor Klinocki*. Tijekom sve četiri predstave dvorana je bila ispunjena do posljednjeg mjesta, a objektivna publika znala je nagraditi glumce gromkim pljeskom.

NOVA PRIJATELJSTVA: Nakon odigranih predstava druženje je bivalo nastavljeno u dvorani Češkog doma, uz večeru i svirku sastava »Rubiko«. Ovo trodnevno druženje dramskih djelatnika donijelo je nova prijateljstva, donijelo je dogovore za uspostavljanje nove suradnje, ili obnavljanje stare. »Boravak u Hercegovcu bio nam je jako ugodan, ali i poučan. Pokazali

smo što mi radimo, a vidjeli smo i druge i ne samo vidjeli, nego i ugovorili međusobna gostovanja tijekom godine. Hvala domaćinima, ovakvo gostoprimstvo rijetko se sreće«, kaže za HR *Šima Raić*, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

I predstavnice HMI bile su izuzetno zadovoljne. »Prvi put gledam amaterske kazališne skupine i ugodno sam iznenađena. Iako su dvije predstave skupa trajale više od tri sata, pozornost mi nije popustila, što govori o njihovoj kvaliteti. Pogodilo se i to, da je danas Međunarodni dan materinjeg jezika, a na daskama smo upravo

čuli Somborce kako govore svojim izvornim dijalektom. Nadam se da ću tijekom svojega mandata i posjetiti pripadnike hrvatskih autohtonih manjina u Bačkoj, te na licu mjesta upoznati njihov rad«, rekla je na završetku prve večeri ravnateljica *Danira Bilić*.

»Osobito mi je drago što smo vidjeli četiri jako dobre predstave u izvedbi naših amatera. Predstave su na profesionalnoj razini, ovi ljudi su ostavili ne samo srce, nego i znanje na daskama, što je publika znala osjetiti i nagraditi sudionike zasluženim pljeskom«, dodala je *Marija Hećimović*. ■

Biseri pučkog stvaralaštva

»Sve četiri izvedene predstave pravi su biseri pučkoga stvaralaštva, koji vode brigu o svojoj materinjoj riječi, ali i o ljepoti teatarskoga izraza, koji izlazi iz bića svakog od sudionika. Hercegovac polako postaje škola u kojoj se njeguje kultura govora, vrijednost materinje riječi kao takve. Uz to, ovaj festival pokazuje kako postoji potreba organiziranoga druženja ljudi koji se raduju predaji situacija iz života i duha života određenih grupacija iz kojih dolaze, daskama koje život znače. Ovo je i jedna fenomenalna fonološka riznica ljepote govorenja u sredinama iz kojih ti ljudi dolaze. Ljudi koji dolaze gledaju jedni druge i u budućnosti ono najbolje već i realiziraju u svojim projektima. Slobodno mogu reći da naši prijatelji koji se bave kazalištem, u Hercegovcu nalaze i svoju reafirmaciju, a i zahvaljujući druželjubivosti i predusretljivosti domaćina, osjećaj da su ovdje uvijek dobrodošli«, kaže s pozicije struke prof. *Stjepan Pepeljnjak*.

Tisuće građana Republike Srpske prosvjedovalo protiv neovisnosti Kosova

Prosvjednici traže samostalnost Republike Srpske

Dodik je sudionicima skupa prenio zahvalnost srbijanskog predsjednika Borisa Tadića i premijera Vojislava Koštunice na potpori Srbiji

Piše: Arijana Beus

BANJA LUKA – Oko 10 tisuća građana Republike Srpske prosvjedovalo je u utorak u Banjoj Luci protiv neovisnosti Kosova podupirući pritom raspisivanje referendum o statusu Republike Srpske. Prosvjednici su nosili transparente s natpisima »Priznajte Republiku Srpsku Krajinu« i »Hoćemo samostalnost RS-a«, a bio je primjetan i transparent s natpisom »SAD« na kojem je nacrtan kukasti križ.

Nakon održanog prosvjeda i govora entitetskih dužnosnika, oko 300 prosvjednika krenulo je policiju koja je osiguravala prilaze predstavništvu Veleposlanstva SAD-a. Specijalna policija uspjela je prosvjednike spriječiti u pokušaju ulaska u ulicu u kojoj se nalazi Veleposlanstvo. Prosvjednici, uglavnom mlađe osobe, kamenjem su razbili izlog hrvatskog poduzeća »Croatia« i nekoliko automobila.

ODGOVOR NA NEPRAVDU: Naime, iako su vlasti RS-a suzdržane glede zahtjeva za raspisivanjem refe-

renduma u RS-u, na poziv čelnika nevladine organizacije SPONA *Branislava Dukića* na skupu su govorili najviši entitetski dužnosnici predvođeni predsjednikom Vlade Republike Srpske *Miloradom Dodikom*.

»BiH nikada neće priznati neovisnost Kosova«, poručio je Milorad Dodik u svom govoru najavivši, da će se kao »odgovor na nepravdu« nastaviti s jačanjem RS-a. Sudionicima skupa prenio je zahvalnost srbijanskog predsjednika *Borisa Tadića* i premijera *Vojislava Koštunice* na potpori Srbiji. Dodik je poručio da je status RS-a jasan te da ona želi razvoj i stabilnost. »Tražimo da Parlament BiH-a prizna RS, a ukoliko to neće, vidjet ćemo što ćemo učiniti«, kazao je Dodik ne precizirajući na što konkretno misli. Premijer RS-a je na kraju kazao da nosi bedž na kojem piše »Kosovo je Srbija«.

OBRANA KOSOVA: Predsjednik Skupštine Republike Srpske *Igor Radojičić* kazao je kako je prosvjednike okupila nepravda otimanja dijela teritorija suverene države Srbije. Zastupnik SDS-a u Skupštini RS-a *Borislav Bojić* kazao je da ovo nisu vremena za velike riječi, nego za djela te je poručio, kako je »sveta dužnost braniti Kosovo te da Srbi u RS-u neće izdati svoju braću na Kosovu«.

Okupljeni prosvjednici su uzvikivali riječi podrške Kosovu u Srbiji, a mnogobrojni su nosili slike ruskog predsjednika *Vladimira Putina*. Jedna grupa mladih prosvjednika se nakon završenog mitinga izdvojila te krenula ulicama Banje Luke uz uzvike »Ubij, ubij Šiptara« i druge pogrdne riječi. Ispred svih veleposlanstava u Banjoj Luci su bile raspoređene jake policije snage. ■

Bonske ovlasti i OHR moraju ostati u BiH

Bosna i Hercegovina se trenutačno nalazi u ozbiljnoj krizi koja bi mogla dovesti do totalne političke paralize, a možda i do konačne dezintegracije države – upozoravaju dužnosnici američke nevladine organizacije Democratisation Policy Institut (DPI). Sarajevski Dnevni avaz prenosi, 26. veljače, kako u dokumentu u kojem analiziraju stanje u BiH, analitičari DPI-a ističu da »međunarodna zajednica nema efektivnog odgovora na želje premijera Republike Srpske Milorada Dodika za konačnom nezavisnošću RS«. BiH zahtijeva daleko prilagođeniju reformu od standardnog konfekcijskog *acquis communautaire*, koji tretira BiH kao da je ona Slovenija. Čak i ako Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) bude potpisan kasnije ove godine, to neće transformirati BiH u funkcionalnu državu – navodi DPI. Ističe se i da »dok ne bude postojao ustavni poredak sposoban omogućiti Bosna i Hercegovina napredak prema Europskoj Uniji njenim vlastitim snagama, svi dejtonski instrumenti, uključujući visokog predstavnika s bonskim ovlastima, moraju se održavati – i jačati«. SAD u BiH trebaju imenovati jednog visokog američkog diplomata ili političara kao specijalnog izaslanika koji će na raspolaganju imati dodatni set poticajnih i destimirajućih mjera. Događaji u protekle dvije godine iznimno jasno su pokazali šta se događa u dejtonskoj Bosni i Hercegovini kada se međunarodna zajednica odrekne uloge upravitelja i kompenzatora: zemlja tone u krizu, stanje potpune nefunkcionalnosti sve je bliže, a duh podjele ponovno izranja – navodi DPI.

U Subotici, u župi sv. Roka, održana

Duhovna obnova mladih

Duhovna je obnova počela u petak svetom misom, nakon koje je sestra Silvana održala predavanje o reviziji života, odnosno ispitivanja savjesti. Kakvo je uistinu naše povjerenje u Boga? Ulazi li u naša srca ono što nam Božja riječ govori?

U župi sv. Roka u Subotici održana je od 22. do 24. veljače duhovna obnova. U ova tri dana mlade je vodila sestra Silvana Milan iz Zagreba. Duhovna je obnova bila posvećena Svetom pismu jer je ova godina – godina Biblije. Na susretu se okupilo šezdesetak mladih. Tijekom susreta bili su smješteni u samostanu Sestara Milosrđa.

Duhovna je obnova počela u petak svetom misom, nakon koje je sestra Silvana održala predavanje o reviziji života, odnosno ispitivanja savjesti. Kakvo je uistinu naše povjerenje u Boga? Ulazi li u naša srca ono što nam Božja riječ govori? Nakon kratkog, ali vrlo dojmljivog predavanja mladi su se mogli ispovjediti. Nakon ispovijedi molio se večernji časoslov za II. petak u tjednu korizme.

UVOD U SVETO PISMO: Drugi je dan bio posebno dojmljiv. Započeo je jutarnjom molitvom nakon kojeg je bilo predavanje na temu: »Uvod u Sveto pismo«. »Sveto pismo treba čitati u potpunom miru, sam ili u nekoj

manjoj skupini. Ako ga ne čitamo duboko, sa srcem ili ako nas ne potiče na djelovanje, onda je to gubljenje vremena. Jer, dok čitamo, mi ustvari slušamo samoga Boga. Sveto pismo mora se čitati polako, bez žurbe. Žurba nastaje zbog čovjekove nestrpljivosti i radoznalosti. No, u Božjoj riječi ne smije biti žurbe. Budemo li žurili nećemo shvatiti Božju poruku. Nakon što pročitamo tekst, odnosno poslušamo Božju riječ, slijedi razmišljanje o tome što nam je Bog htio reći. Treba u svom srcu stvoriti prostor u koji će se Božja riječ smjestiti. Svaka je riječ u Svetom pismu važna i treba o njoj promisliti više puta. Treba uživati u njoj jer je ona uzlet k Bogu, k vječnom životu. Ona je molitva. Nakon čitanja i promišljanja o Božjoj riječi i molitve treba zahvaliti Bogu za poruku koju ti je dao tom riječju. Doći će nevolje, no s Bogom ćemo ih nadjačati. Nakon pročitane i shvaćene Biblije mi sami postajemo živa Biblija«, kazala je sestra Silvana.

RAD U SKUPINAMA: Poslije predavanja mladi su se zabavljali uz Božju pjesmu. Rad je nastavljen u skupinama. Pročitano je jedan mali dio Svetog pisma, nakon kojega je slijedilo promišljanje o poruci koju taj dio nosi, a potom molitva i zahvala Bogu za te riječi. U tom su radu mnogi shvatili kako za temeljno razmišljanje jedne rečenice Svetog pisma nije dovoljan jedan sat. Shvatili su koliko je jaka Božja riječ, te da ona može pružiti utjehu ili pak opomenuti. Poslije ovog poučnog rada po skupinama mladi su nazočili svetoj misi u kapeli samostana Sestara Milosrđa, koju je predvodio vlč. Andrija Anišić, koji je najviše doprineo da duhovna obnova uspije. Vrhunac ovog dana bilo je klanjanje kada su svi uronili duboko u svoje srce razmišljajući o problemima koji ih muče. Klanjanje je završeno polaganjem ruku koje ih je doista sve obnovilo i učvrstilo u vjeri!

Treći je dan počeo svetom misom u crkvi sv. Roka na kojoj su mladi držali »pridiku« o tome kako se čita Sveto pismo. Zajedno sa sastavom »Proroci« mladi su pjevali na misi. Nakon mise u parku ispred crkve pjesmom su slavili Boga, a poslije se vratili u samostan gdje je svatko našao svoj kutak kako bi doživljao s ovoga susreta prenio na papir. Kasnije su za Radio Mariju, u emisiji za mlade, svjedočili pjesmom i riječima kako je lijepo kad znaš da je Bog uvijek s tobom! Nakon toga, u dvorani župe sv. Roka ponovno su svjedočili pred katekumenima kako bi im pokazali koliko je lijepo biti u blizini Božjoj. Vlč. Andrija Anišić ih je zamolio da otpjevaju i poslije podnevnu misu. Iako su već bili vidno umorni, Bog im je dao snage slaviti Gospodina. S ove su duhovne obnove mladi otišli ojačani vjerom u Boga i snagom Duha Svetoga.

Antonija Sudarević

29. veljače 2008.

Uz podjelu besplatnih dionica velikih javnih poduzeća: Galenika a. d.

Uvijek među vodećima

Na listi sto najuspješnijih srbijanskih poduzeća ova je tvornica lijekova iz Zemuna 2005. godine zauzimala prvo mjesto

Povijest

Osnovano je 1945. godine objedinjavanjem malih beogradskih laboratorija. Državno poduzeće za farmaceutsku proizvodnju – Galenika, od koje se očekivalo ublažavanje nedostatka lijekova u ratom razorenoj zemlji.

Direktor prve jugoslavenske tvornice lijekova bio je mr. pharm. Veceslav Pavlov. Cijelu tvrtku činilo je svega 46 zaposlenika, od kojih samo 3 s fakultetskom diplomom, 40 radnika i 3 službenika.

Već 1949. proizvedena je i prva bočica penicilina i počela industrijska proizvodnja, čime je Jugoslavija postala četvrta zemlja u svijetu (poslije SAD, Francuske i Engleske) koja je počela proizvoditi penicilin.

Izgradnja sadašnje tvornice lijekova počela je 1974. godine, a 1978. godine je završena i puštena u rad.

Godine 1991. Galenika je ušla u sastav kompanije SPI Pharmaceuticals iz SAD-a, na čijem je čelu Amerikanac srpskog podrijetla Milan Panić. Galenika je tada poslovala pod nazivom ICN Galenika, a kraće vrijeme kao ICN Jugoslavija. Od ožujka 1999. nastupa na tržištu sa svojim tradicionalnim i poznatim imenom Galenika a.d.

Poštanski šalteri, na kojima se upisuju besplatne dionice velikih javnih poduzeća, zjape prazni. Oni koji su namjeravali upisati dionice NIS Naftagasa i JAT Airwaysa vjerojatno su to već i učinili, a oni kojima su zanimljivi Telekom Srbija i Galenika to će moći učiniti od 31. ožujka do 31. svibnja.

Nakon predstavljanja NIS Naftagasa, JAT Airwaysa i Telekoma Srbija u prošlim brojevima, sada ukratko donosimo osnovne podatke o Galeniki, kako bi građani lakše odlučili »kojem se carstvu privoljeti«, odnosno čiji paket dionica uzeti.

HUMANI LIJEKOVI – OKOSNICA: Galenika a.d. jedna je od najznačajnijih velikih kompanija u Srbiji. Na listi sto najuspješnijih srbijanskih poduzeća ova je tvornica lijekova iz Zemuna 2005. godine zauzimala prvo mjesto. Te je godine ostvarila neto dobit od oko 24 milijuna eura. Što to točno znači, možda će bolje ilustrirati podatak da spomenuta dobit Galenike iznosi isto koliko i 10,9 posto neto dobiti 15 najuspješnijih poduzeća u Srbiji, odnosno 1,1 posto dobiti svih poduzeća u Srbiji. Inače, logično je da su najbolja poduzeća uvijek nositelji gospodarskog razvoja svake

zemlje i imaju presudan utjecaj na funkcioniranje ukupnog gospodarstva. Pa i više od toga.

Okosnicu razvoja Galenike čine programi humanih lijekova, veterinarskih lijekova te stomatoloških i kozmetičkih preparata. Pogon tableta i dražeja po svom značaju zauzima prvo mjesto u cjelokupnoj proizvodnji lijekova u Galeniki. Nedavnom izgradnjom novog dijela i kupovinom suvremene opreme značajno je uvećan kapacitet pogona, tako da je on sada, u dvosmjenskom radu, oko 3 milijarde tableta godišnje.

NOVA TVORNICA: Galenika a.d. potpisala je 21. prosinca 2007. s izvođačem radova tvrtkom IMA iz Italije ugovor o izgradnji tvornice čvrstih farmaceutskih proizvoda vrijedne 46 milijuna eura. Završetak radova planiran je za 23 mjeseca, a kapacitet tvornice bit će 2,1 milijarda tableta godišnje. Bit će to jedna od najmodernijih tvornica lijekova u Europi.

»Ovo je najbolji primjer na kojem mogu preporučiti građanima, koji budu dobili dionice Galenike prilikom dodjele besplatnih dionica, da ne žure s prodajom jer će vrijednost dionica nakon okončanja ove investicije znatno porasti.«, rekao je prilikom potpisivanja toga ugovora ministar trgovine i usluga Predrag Bubalo. Kompanija Galenika izvozi oko 15 posto ukupne proizvodnje i to na tržišta – Republike Srpske, Makedonije, Rumunjske, Ukrajine, Belgije, Albanije. Završeni su pregovori i o izvozu u Nigeriju i središnju i zapadnu Afriku. Godišnji izvoz ovog poduzeća veći je od 5,5 milijuna eura.

Za uspješno poslovanje, ne samo na domaćem tržištu, Galenika je u posljednje vrijeme dobila dva dragocjena međunarodna priznanja: Europsku nagradu za kvalitetu koju dodjeljuje izdavačka kuća Editorial Office iz Madrida i Klub vodećih gospodarstvenika (Trade leaders Club), a prema časopisu Finance Central Europe iz Londona Galenika a.d. je proglašena za najbolju farmaceutsku kompaniju u jugoistočnoj Europi.

Z. P.

Pliva

Suparnik iz susjedstva, zagrebačka Pliva, u 2006. godini ostvarila je neto dobit u iznosu od oko 52 milijuna eura. I ona je neprekidno među pet najjačih kompanija u Hrvatskoj.

Sredina je veljače. Još je hladno. Promjenljivo. Čas sunce iz oblaka izviri, čas oblaci zrake skrivaju. Prijete snijegom. Auto guta kilometre. Žurimo. Hitamo. Znamo kamo, a ipak kasnimo. Čudno neko vrijeme. Puno žurbe, puno hitnje, brzine, obveza, htijenja, mogućnosti, a opet se ne sustižemo, ne obavimo sve kad treba.

Prolazimo Bač. Nelagodu kašnjenja blizina Plavne potiskuje. Ulazimo u selo. S desna silosi. Trebalo bi fotografirati panoramu Plavne. No, ne zaustavljamo se. Prolazimo ušorenom ulicom. Prizemne kuće kao da se samo bojom razlikuju. Ili se to nama samo čini. Na desnoj strani ulice drveni zvonik pravoslavne crkve. Zaustavljamo se u središtu sela, pokraj crkve. Gdje dalje? Prilazi nam naš domaćin *Zvonimir Pelajić*. Kaže: – Čekam vas, dugo. Upoznajemo se i krećemo k domu *Siniše Bartulova*, predsjednika novoosnovane hrvatske udruge »Matoš« u Plavni. Sjedamo. Govorimo, zapravo oni govore o planovima »Matoša«, koji za sad ima folklorni odjel

i tamburaški sastav, a ovih je dana počeo raditi i istraživački odjel. Na Osnivačkoj skupštini koja je održana 17. siječnja 2008. u Vatrogasnom domu okupilo se oko 150 ljudi. Gotovo polovica Hrvata-Šokaca koji u selu žive. A zašto baš »Matoš«? *Antun Gustav Matoš*, naš Bunjevac, često je u Plavnu dolazio kod svoga »dida Grge« učitelja i kantora plavanjskog. Ovdje su znali ljetovati. I otac mu je ovdje rođen. Je li se tad, kad je čamcem od Dunava k selu plovio, prirodno nadahnjivao? Jel' se u razgovoru s Šokcima bogatstvom oplemenjivao? Je li sanjao, bolji odlazio? Je li stihove Notturna ovdje napisao ili ih je sa sobom ponio?

Mlačna noć; u selu lavež; kasan Čuk il netopir;
Ljubav cvijeća – miris jak i strasan
Slavi tajni pir.

Sitni cvrčak sjetno zvuči, jasan
Kao srebrn vir;

Teške oči sklapaju se na san,
S neba rosi mir.

S mrkog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visina;

Kroz samoću, muk,
Sve je tiši huk;
Željeznicu guta već daljina.

Obilazimo selo. Fotografiramo crkvu sv. Jakova koja izgrađena 1813. godine. Ulazimo u nju. Izoliraju se zidovi. Penjemo se drvenim stubištem na kor. Orgulje donesene iz Bačkog Novog Sela su tamo smještene. Neispravne, čekaju majstora. Plavljeni su ispred crkve 2007., 35 godina od rušenja, postavili bistu dr. Josipa Andrića, znamenitog pripovjedača, publicista, glazbenika i jezikoslovca. Ponosni su što je često boravio, pisao i skladao o selu. A kako i ne bi kad mu je mati odavde.

Šećemo. Selo ima osnovnu školu »Ivo Lola Ribar«. Naš je domaćin tamo predavao. Ima selo i tržnicu, zdravstveni dom, dvije kavana. Dolazimo do betonskog križa. Na tom je mjestu poslije dolaska franjevac i naroda iz Gornje Tuzle izgrađena 1721. bogomolja od pletera (pruća oblijepljenih blatom).

Iz susjedne kuće izlazi starica. Pitamo je što radi. Kaže: – Cijepam drva. Zar nema koga mladeg? – nastavljamo razgovor. – Nema! Puno je staračkih domaćinstava. Puno je praznih kuća. Oni koji su ostali bave se poljoprivredom. Drugog posla nema. Mladi se školuju. Odlaze. Selo stari, - bujicom riječi odgovara starica.

Pljusak nas snijega zaspe. Ne bježimo. Divimo se ukrašenim zabatu kuće. Pokrivena je »biber« crijepom na kojem se nastanila mahovina. Na mnogim je zabatima ispisano ime graditelja i godina gradnje.

Želimo otići i na Dunav, za dana. Vozimo se prema skeli. Ima li još negdje skela na Dunavu? Stižemo do carinarnice. Policija nam ne dozvoljava snimati. Preko je Hrvatska. Preko je Vukovar. Kao na dlanu. i Vodotoranj projektilima, za vrijeme rata, osakaćen. Kao duše ljudske. Domaćini se s gorčinom sjećaju tih vremena.

Vraćamo se. Pokazuju nam nošnje šokačke, plavanjske. Prelijepe su. One su, kažu, drukčije u svakom šokačkom selu. Mrak pada. Krećemo. Domaćini nas ispraćaju. Mašu. Odlazimo. Nadi je žao što nije snimila panoramu Plavne. Meni ničeg nije žao. Vratit ću se. Zbog ljudi. Zbog okoliša.

Veljača u Plavni

Neovisna umjetnička asocijacija »Remont« iz Beograda predstavljena u Subotici

Bavljenje suvremenom umjetnošću je luksuz

Najveći problem suvremene umjetnosti u Srbiji je nedostatak sredstava za realizaciju djela – ocijenio je Saša Ilić, kustos beogradske galerije »Remont«

Kustosi u galeriji »Remont«: Miroslav Karić i Saša Ilić

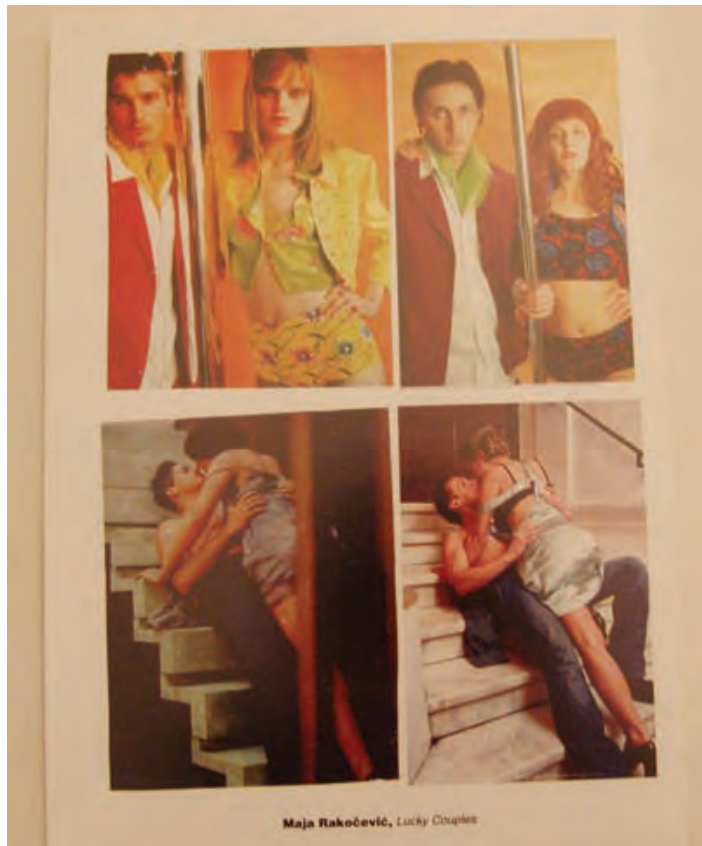
Prošloga petka, 22. veljače, u Galeriji »Dr. Vinko Perčić« predstavljen je rad neovisne umjetničke asocijacije »Remont« i istoimene galerije iz Beograda. Asocijaciju je 1999. godine osnovalo dvanaest umjetnika i povjesničara umjetnosti, a nešto kasnije, u veljači 2000., otvorena je i galerija, s zajedničkim ciljem – uspostavljanja novih profesionalnih standarda i popularizacije suvremene umjetnosti u Srbiji.

Osim organiziranja 12 do 15 izložbi domaćih i stranih autora godišnje, s akcentom na mlade autore, galerija se bavi i izdavaštvom, istaknuo je ovom prigodom kustos galerije *Miroslav Karić*. Izdaju »Remont Art Magazin«, magazin za dijalog kulturnih centara u regiji »Balkan Umbrella«, knjige, kataloge, ali i CD i DVD izdanja izložbi. U dosadašnjem radu organizirali su seriju izložbi beogradske scene 90-ih, nekoliko autorskih izložbi u zemlji i inozemstvu te radionica. Jedan od njihovih projekata je i baza podataka srpskih umjetnika, s djelima nastalim nakon 2000., dostupna na internetskoj stranici www.serbiancontemporaryart.info. **NEDOSTATAK SREDSTAVA:** Govoreći o stanju suvremene umjetnosti u Srbiji, kustos galerije »Remont« *Saša Ilić* je kao najveći problem naveo nedostatak sredstava za realizaciju djela, ali i izostanak sustavnije potpore države. »Za film, kazalište i glazbu država izdvaja veća sredstva, dok se za likovnu, odnosno vizualnu umjetnost daje najmanje novca. Suvremena umjetnost je zbog svoje tehničko-tehnološke prirode uznepredovala, a bavljenje njome postalo je luksuz«, rekao je Ilić.

S druge strane, kao pozitivnu okolnost Ilić je istaknuo otvaranje nekoliko galerijskih prostora u Beogradu, koji su svojom tehničkom opremljenošću u stanju pratiti suvremenu umjetničku produkciju. Također, od značaja za suvremenu umjetnost u Srbiji je i izložba »Oktobarski salon«, koja od 2004. ima međunarodni karakter, te radionica »Real Presence« namijenjena mladim umjetnicima i studentima s umjetničkih akademija iz cijelog svijeta.

UVJETI ZA TRŽIŠTE: Prema Ilićevim riječima, za uspostavljanje tržišta suvremene umjetnosti u Srbiji ključno je stvoriti uvjete u kojima bi umjetnici mogli živjeti od svojeg rada. U tom smislu, kao pozitivan primjer naveden je projekt Tajništva za kulturu Grada Beograda koje organizira godišnji otkup djela suvremene umjetnosti, koja se potom daruju galerijama i institucijama.

»Otkup je važan, jer predstavlja neku vrstu parametra. To, naravno, nije klasična cijena, ali se time može naslutiti vrijednost rada«, rekao je Ilić. Također, pozitivni su i primjeri fondacija, poput one mobilnog opera-

Presjek scene

U okviru gostovanja »Remonta« priređena je i izložba printova radova umjetnika sa suvremene srpske scene, koji su dosad izlagali u ovoj beogradskoj galeriji.

tera »Telenor«, kojoj je upravo galerija »Remont« pripremila i realizirala kolekciju za koju je otkupljeno 150 radova 46 srpska umjetnika.

Kako je najavljeno, ova bi kolekcija na proljeće trebala biti predstavljena beogradskoj publici.

D. B. P.

Nacionalna koncertna sezona i u Somboru

Tijekom mjeseca ožujka, svake srijede u Narodnom kazalištu u Somboru, bit će održavani koncerti u okviru projekta Ministarstva kulture »Nacionalna koncertna sezona 2008.«, piše »Danas«. Kulturni centar »Laza Kostić«, organizator koncerata u Somboru, priopćio je da će nastupiti *Rita Kinka, Dejan Mladenović, Milica Sekulić, Vladimir Gligorić, Barug Meir i Jelena Rakić*, a ni za jedan od četiri koncerta neće se naplaćivati ulaznice.

Slavljenički koncert »Pro Musice«

Komorni zbor »Pro Musica« iz Subotice ove godine obilježava 40 godina postojanja. U tom povodu, održat će slavljenički koncert, koji će istodobno biti i 700. koncert ovoga zbora. Koncert će se održati u nedjelju, 2. ožujka, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati i 30 minuta.

Nastupit će solisti *Timea Dulics, Helga Nanasy, Bálint Kasza, Viktor Kopunović i Filip Tolnai*, na glasoviru *Noemi Utasi* i Garden Quartet.

Ulaznice se mogu kupiti u Suvenirnici ispod Gradske kuće. Cijena ulaznice je 200 dinara za odrasle, a 150 dinara za učenike.

Hrvati kreatori uvodne špice za »Oscar«

Zagrebački Luminus Studio, u suradnji s Američkom filmskom Akademijom, ponovno je napravio uvodnu špicu za ovogodišnju svečanost dodjele američke filmske nagrade Oscar. U devedeset sekundi animiranog uvida »Oscar City 2«, prati se dostavno vozilo u jurnjavi ulicama imaginarnog filmskog grada, koje pokušavaju zaustaviti slavne filmske nemani, a spašavaju ga legendarni filmski junaci.

Čitav projekt, osim audiokomponenti, zvuka i miksa za koji je zadužena Američka filmska akademija, hrvatski je proizvod što ga čini jedinstvenim, originalnim i prepoznatljivim u svijetu, ističu iz Luminus Studija.

Ovo nije prvi put da Luminus Studio radi špicu za Oscara. Naime, i prije dvije godine studio je napravio špicu i tada je, uz izvrsne kritike u američkim medijima, za nju osvojio prestižnu nagradu »Emmy«.

Aki Rahimovski za Dan žena u Subotici

Popularni pjevač *Aki Rahimovski* nastupit će 8. ožujka, u hotelu »Galleria« u Subotici, s početkom u 20 sati. Organizatori najavljuju kako će posjetitelji u prijatnom ambijentu »Balske dvorane« moći uživati u nezaboravnim pjesmama grupe »Parni valjak«, ali i u dobroj

hrani. Broj mjesta je ograničen. Rezervacije na telefon: 647-229, 647-233, 647-111, 647-236. Karte se mogu kupiti recepciji hotela »Galleria«.

Raspisan natječaj »Zlatna ribica«

Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka poziva na sudjelovanje na 5. nagradnom natječaju »Zlatna ribica« za literarne i novinarske radove učenika hrvatskih dopunskih škola, kao i učenika koji uče hrvatski jezik u drugim oblicima organiziranoga učenja materinskoga jezika u inozemstvu. Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa Republike Hrvatske podupire ovaj natječaj.

Teme ovogodišnjeg natječaja za literarne radove su: »Ulovila / Ulovio sam zlatnu ribicu« ili »Za mene je sreća...« (za dobnu skupinu od 7 do 12 godina) i »Praznici iz mašte« ili »Uspomene« za dobnu skupinu od 13 do 16 godina.

Tema Natječaja za novinarske oblike po izboru je: »Mostovi među ljudima« ili »Istražujem moje korijene«.

Radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom, narječjima njima pripadajućim govorima, a njihov broj nije ograničen. Organizator će nagraditi najbolji rad učenika iz svake kategorije osmodnevnim boravkom u ljetnoj školi Hrvatske matice iseljenika, a najbolji rad iz svake kategorije dobiva diplomu. Drugonagrađeni literarni i novinarski radovi dobivaju pohvalnicu, a svi sudionici priznanja za sudjelovanje. Radovi se primaju do 21. travnja 2008. godine. Objava rezultata Natječaja bit će u svibnju 2008. godine.

Radove slati na adresu:

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA-PODRUŽNICA RIJEKA

Trpimirova 6

51000 Rijeka

HRVATSKA / CROATIA

Tel.: (+385 51) 214 557

Fax.: (+385 51) 339 804

E-mail: hmi-ri@ri.t-com.hr

Odgodena izložba zbog političke situacije u zemlji

Otvorenje izložbe »Političke prakse (post-)jugoslavenske umjetnosti« – »TV Galerija« i »Primijenjena javnost«, odgođeno je za drugu polovicu ožujka, priopćeno je iz novosadskog Centra za nove medije_kuda.org. »Zbog novonastale situacije nije bilo omogućeno da svi sudionici i izložbe budu prisutni u Novom Sadu«, navodi se u priopćenju i dodaje da će datum otvorenja izložbe biti blagovremeno priopćen. Izložba »TV galerija« trebala je biti otvorena u utorak, 26. veljače, u Muzeju suvremene umjetnosti Vojvodine, održavanjem tribine na kojoj su trebali govoriti *Bojana Pejić*, povjesničarka umjetnosti iz Berlina, *Dunja Blažević*, kustoskinja i povjesničarka umjetnosti (Sarajevo), *Dalibor Martinis*, vizualni i video umjetnik iz Zagreba, *Goran Trbuljak*, umjetnik iz Zagreba, te članice kustoskog kolektiva Što, kako i za koga/ WHW, iz Zagreba (*Ivet Čurlin, Ana Dević, Nataša Ilić i Sabina Sabolović*). Projekt »Političke prakse (post-) jugoslavenske umjetnosti« je dugoročni projekt u okviru kojeg četiri neovisne kulturne institucije iz regije – Prelom kolektiv (Beograd), Što, kako i za koga (Zagreb), Centar za suvremenu umjetnost (Sarajevo) i Centar za nove medije_kuda.org (Novi Sad) – surađuju kroz multidisciplinarno istraživanje, mapiranje i analizu historijskih, društveno-političkih i ekonomskih uvjeta koji vode ka današnjoj konstelaciji umjetničkih praksi, intelektualne i kulturne produkcije u post-socijalističkom prostoru bivše Jugoslavije.

Predstavljena najnovija knjiga Miroslava Slavka Mađera »Studij pjesme«

Što je pjesma?

»Studij pjesme« je knjiga eseja u kojoj autor na temelju svog bogatog iskustva, analizira sve aspekte pjesme, »obračunavajući« se u zadnjem poglavlju i sam sa sobom

U Književnom klubu Društva hrvatskih književnika u Zagrebu, prošle je srijede predstavljena najnovija knjiga Miroslava Slavka Mađera »Studij pjesme« u izdanju zagrebačke izdavačke kuće »Altagama«. U ime organizatora, Društva hrvatskih književnika, predstavljanje je vodio književnik Tito Bilopavlić, a o knjizi su govorili dr. Vinko Brešić, dr. Branimir Bošnjak i urednica izdanja prof. Višnja Bošnjak.

»Kada sam prvi put čuo naslov knjige, zapitao sam se: 'Što je sada to?' Premda dobro poznajem pjesnika Mađera, pripovjedača Mađera, prijatelja, sugovornika i Srijemca Mađera, 'Studij pjesme' nekako mi je zvučalo previše učeno, previše stručno, kao ulazak u moje vode, u područje povijesti književnosti. Međutim, kada sam dobio knjigu i kada sam vidio da ispod tako učenog, pa čak i pretenzionog naslova, jedno od poglavlja nosi naziv 'Ogledi i dogledi', pomislih: 'E, to je već bolje, to je već očekivani Miroslav Slavko Mađer'«, sa smiješkom se svojih početnih impresija o knjizi »Studij pjesme« prisjetio dr. Vinko Brešić na predstavljanju najnovije knjige ovog barda srijemske književnosti te dodao, kako je riječ o knjizi eseja koja neformalno, na tipično

mađerovski način, pokušava odgovoriti na vječito pitanje – što je pjesma?

KNJIGA ESEJA: »Studij pjesme« je knjiga eseja koja je strukturirana u šest glavnih, nesimetričnih poglavlja: »Studij pjesme – mala kreativna analiza«, »Sumisli u skici i u minijaturi – vlastita iskustvena mjerila, ili sasvim slučajna«, »Male zagonetke – i dogledno i ogledno«, »Pjesnici i vršnjaci – kolegijalne kongenijalne paralele«, »Priče poradi pjesme« i »Pokušaji kraćeg opisa, ili interpretacija vlastitih pjesama« kojima autor na temelju svog bogatog iskustva, na 222 stranice analizira sve aspekte pjesme, a u zadnjem se poglavlju »obračunava« i sam sa sobom, interpretacijom vlastitih pjesama, ali i s naraštajnim kolegama, prijateljima – kroz njihov grupni portret.

UPITNOST JE VRIJEDNOST: »Tu naš Mađer postaje sasvim drugi Mađer, jer je o sebi uvijek najteže pisati, ali kada piše o drugima, o – Tomićiću, Pupačiću, Remu, Slavičeku, Špoljaru, Mihaliću, Juriši, Gotovcu, Ivančanu i Vuletiću, autor je daleko precizniji, jasniji, konzistentniji«, ustvrdio je dr. Branimir Bošnjak i ukratko predstavio autora, spomenuvši kako je književnik i novinar Miroslav Slavko Mađer do kraja odan stihu. »Mađer i nje-

Dr. Vinko Brešić, Miroslav S. Mađer i dr. Branimir Bošnjak

gov neformalni studij pjesme ukazuje ne samo na vlastitu radionicu, književne simpatije i favorite, na bratske i prijateljske veze, krugove i naraštaje, na recepciju vlastite lirike, ukratko, na književni život cijele druge polovice 20. stoljeća, već i na vlastitu ideju pjesme, pjesnika, književnosti i svijeta. Nepretenciozno je taknuo sva pitanja, od smisla i strukture do publike i tumačenja, a pravo na to dalo mu je vlastito iskustvo i djelo koje je već doživjelo silna priznanja«, rekao je dr. Bošnjak i zaključio kako je najveća vrijednost ove knjige i njezina autora činjenica što Mađer i dalje

ostaje upitan, što mu knjiga ne otkriva tu tajnu u kojoj i sam sudjeluje. To je svakako dobro za autora, dobro za poeziju, dobro za knjigu i, na koncu, dobro za sve nas.

Na kraju se Miroslav Slavko Mađer zahvalio svima koji su na bilo koji način pomogli da »Studij pjesme« ugleda svjetlost dana, zahvalio je predstavljateljima knjige i odao svoju »tajnu« – kako je pjesma njegov život, da mu je ona odredila sudbinu te da je ova knjiga zapravo njegov monolog na temu – što je pjesma?

Zlatko Žužić

Pjesnik, profesor, dramaturg...

Miroslav Slavko Mađer rođen je 1. srpnja 1929. godine u srijemskom selu Hrtkovci, gimnaziju je završio u Vinkovcima, a studij književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U Osijeku i Vinkovcima je od 1957. godine radio kao profesor, a jedno vrijeme bio je i kazališni djelatnik, dramaturg i ravnatelj vinkovačkog kazališta. U Vinkovcima je uređivao književne publikacije i organizirao brojne književne susrete i manifestacije te surađivao u brojnim lokalnim listovima i zbornicima. Prelaskom u Zagreb 1965. godine zaposlio se u tadašnjem Radio Zagrebu, gdje je pisao osvrtne na nove knjige, uređivao emisije poezije, adaptirao književna djela, posebno za emisiju »Radio roman«, kojemu je jedno vrijeme bio i urednikom i dramaturgom, sve do svog umirovljenja.

Srijemsko-bunjevačko prijateljstvo: Miroslav Slavko Mađer i dr. Ante Sekulić

»Živi i mrtvi«, (Hrvatska, 2007.), režija: Kristijan Milić

Jak autorski pečat

Za raziku od plesnih umjetnika, košarkaša i punk-rock glazbenika, filmaše iz Hrvatske ništa nije spriječilo da se pojave u Srbiji, konkretno na ovogodišnjem FEST-u, i to u jeku ovdašnjih političkih zbivanja. Je li to zbog velikog značaja ovog beogradskog »festivala festivala«? Ili je to još jedan dokaz kako su filmaši »svijet za sebe« – nije ni važno. Važno je da je hrvatski redatelj *Kristijan Milić*, autor filma »Živi i mrtvi«, toplo doče-

kan u Beogradu i zasut pohvalama na konferenciji za tisak nakon novinarske projekcije njegovog debitantskog ostvarenja i pitanjima studenata nakon projekcije na Fakultetu dramskih umjetnosti. Inače, Milićev se film natječe za nagradu u kategoriji »Europa izvan Europe«, dok je u kategoriji »Činjenice i slagalice« prikazano ostvarenje »Dobro jutro« *Ante Babaje*.

Film »Živi i mrtvi« izgleda kao spoj *Stoneovog* »Voda« i »Noći

živih mrtvaca« u režiji *Sama Peckinpaha*, jednog od Milićevih uzora iz mladosti. Sam naslov filma ukazuje na nekoliko stvari i možemo se zapitati – tko je tu živ, a tko mrtav? Jesu li mrtvi Bošnjaci, a živi Hrvati (kako je pogrešno primijetio jedan recezent iz Sarajeva) ili je obratno? Možda nije ni važno. Isto bi se moglo reći i za partizane, ustaše i domobrane, koje vidimo u filmu. Milićev film zapravo čine dvije (anti)ratne priče od koji se jedna događa u

vrijeme Drugog svjetskog rata, a druga u vrijeme rata devedesetih. Reklo bi se da je naslov ovog velikog antiratnog epa, u kojem nije važno tko ubija, a tko biva ubijen, zapravo aluzija na horror žanr čije su tehnike korištene u ovom ostvarenju, koje se na kraju i pretvara u pravi »zombi podžanr«. Milićevo je čedo pokupilo sve što se moglo pokupiti na festivalu u Puli i s ukupno osam nagrada, uključujući i onu za najbolji film domaće produkcije, pokazalo da se s novim hrvatskim autorima ne treba šaliti. Primjera za to bilo je dovoljno i u bliskoj prošlosti.

Film »Živi i mrtvi« prihvaćen je od strane publike i kritike i od skora je u kino distribuciji u Hrvatskoj, a poslije FEST-a će se pojaviti i u kinima u Srbiji. Fascinantna je surovost kojom Milić, bez ikakvog šminkanja, prikazuje sudionike u ratu na obje strane, koji se drogiraju, piju, pljačkaju, pucaju i kad ne moraju – onako kako sve to već i jest u ratu. Jak autorski pečat, čovjeka koji je i sam bio sudionik ratnih događanja, oslobođen svake političke korektnosti (što bih istakao kao najveću prednost, a ne kao manu) osjeća se u svakom kadru, divnoj montaži i slow-motion sekvencama. Zato mi preostaje samo priključiti se brojnim pohvalama koje je ovaj film dosad dobio.

M. Šokčić

Najveći međunarodni festival dokumentarnog filma u regiji, ZagrebDox, održava se od 25. veljače do 2. ožujka u Studentskom centru u Zagrebu, pišu hrvatski mediji. Na festivalu će biti prikazano više od 140 filmova, u programima međunarodne i regionalne konkurencije te programima »Glazbeni globus«, »Očevi i djeca« i »Kontroverzni Dox«. Sve programe odlikuje mnoštvo kontroverznih i tematski zanimljivih filmova.

Za nagradu »Veliki pečat« u međunarodnoj i regionalnoj konkurenciji natječe se 61 film, a »Mali pečat« dodjeljuje se autoru/ici do 30 godina starosti. Ove su godine uvedena

Počeo festival »ZagrebDox«

Mnoštvo tematski zanimljivih filmova

i dva nova žirija, žiri kritike i žiri Amnesty International Hrvatska.

Međunarodna konkurencija ZagrebDoxa obiluje pobjedničkim naslovima brojnih svjetskih festivala. U regionalnoj konkurenciji novost je film *Vanje Juranić* »Na trgu« koji je prikazan na ovogodišnjem Berlinaleu, a u Glazbenom globusu »ostPUNK! Too Much Future«.

Retrospektiva je posvećena japanskim dokumentarcima, poljskom autoru *Marcelu*

Lozinskom te Akademiji dramske umjetnosti. U okviru programa »ZagrebDox Pro«, namijenjenog filmskim profesionalcima, ponovno se održava Pitching forum s televizijskim urednicima iz cijele Europe.

Ove godine na ZagrebDoxu po prvi put je organiziran svojevrsni klub u kojem će se odvijati razni sadržaji u sklopu Posebnih događanja na Doxu.

D. B. P.

I Žilnik u žiriju

Žirijem međunarodne konkurencije predsjedava Petar Krelja, a članice žirija su pobjednica prošlogodišnjeg ZagrebDoxa Alina Rudnickaja te programska konzultantica dokumentarnog festivala u Yamagati Asano Fujiko. Regionalni žiri čine Jan Vrijman Isabel Arrate Fernandez, voditeljica International Documentary Fonda Film Festivala Amsterdam, redatelj Želimir Žilnik, pobjednik prošlogodišnjeg ZagrebDoxa u regionalnoj konkurenciji te filmska kritičarka Mima Simić.

Zdenko Mesarić, »Garaža«, Algoritam, Zagreb, 2007.

Metafora suvremenog društva

Vješt看 upiranjem prstom u - obiteljsko nasilje, sport koji često prerasta u gladijatorske borbe, pedofiliju, iskorištavanje djece, siromaštvo, profit koji gazi sve pred sobom, ovaj nam roman samo nudi presliku stvarnosti, koju možemo vidjeti svuda oko nas

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Zdenko Mesarić, novo ime u hrvatskoj književnosti, svoju je spisateljsku djelatnost započeo oštro u pravom smislu te riječi. Njegov prvijenac privlači već naslovom što svojim glasovnim sastavom obećava oštrinu, koju uzalud pokušavaju ublažiti brojni samoglasnici. »Garaža« nas, dakle, poziva u svijet sasvim običan po svom izvanjskom određenju, ali i obećava tajanstvenost skrivenih zakutaka što tako često vrebaju iza uobičajenih fasada.

Riječ je mladom autoru (Zagreb, 1977.) koji je diplomirao novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti. Bio je novinar u dnevnom sportskom listu, a posljednjih godina bavi se prodajom medicinske opreme. U ovako skromnom životopisu pisanje prvog romana mogao bi biti i logičan slijed, ako se zna da je bavljenje književnošću za mnoge danas tek usputna djelatnost na putu do nečeg isplativijeg. No, u slučaju Zdenka Mesarića to neće biti tako. Njegova »Garaža«, za nadati se je, tek je početak novih literarnih stremljenja, kako za čitatelje, tako i za samog autora.

PROVOKATIVAN ROMAN: U uvodnom slovu o romanu stoji upozorenje: »Čitatelju, ako si hrabar ući ćeš unutra, u Garažu.« Primjedbe koje su popratile ovo literarno djelo također su upozoravale kako »se radi o najšokantnijem i najmučnijem romanu objavljenom, barem kod nas, zadnjih dosta godina, o romanu koji se uzima na vlastitu odgovornost i koji čitateljsku i ljudsku odgovornost zahtijeva i provocira«. Sve to samo je doprinijelo stvaranju ozračja u kojem je gotovo nemoguće odbiti čitanje »Garaže«.

A u njoj – svega i svačega! Ponajprije, svijet za koji bi bilo dobro reći da je samo metafora suvremenog društva. U njemu sve miriši na krv i suze, valja se u životinjskim nagonima samoodr-

žanja i pljuje po onome što bismo mogli očekivati kao uobičajenu pojavu. U središtu je zbivanja lik devetogodišnjeg dječaka Binata, nesvjesnog teške uloge koja mu je namijenjena. U famoznoj garaži, koja vrišti iz naslova, odvijaju se nepoštedne borbe, zabava za rulju željnu kruha i igara. Upravo tu Binatov otac vidi šansu za njihov bolji život. Opisi borbi dječaka, koji dobiva ime Kliješta, s jednako bizarnim likovima – Dame, Kepeca ili Biblije, potresni su i jezoviti, prepuni detalja koji izazivaju mučninu i nevjericu.

Zdenko Mesarić

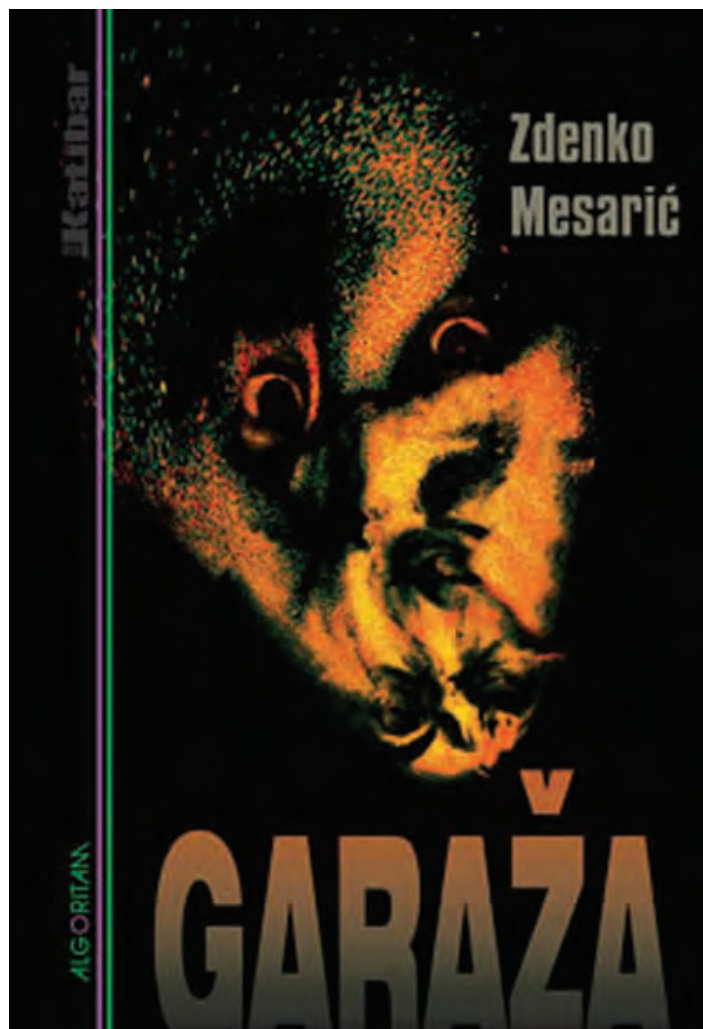
TJESKOBAN SVIJET: Propitivanje čitateljske osjetljivosti doseže svoj vrhunac u konačnoj borbi sa psom Cezarom, poslije koje će dječakove noge izgledati »kao ogrizak jabuke.« I kad nam se učini da je to sve, autor je spreman zadati i posljednji udarac onima koji iščekuju još. Tjeskoba i nemoć, koju rađa svijet garaže, rodit će želju za bijegom ili tihim skloništem, pa Mesarić stvara, kao izlaz ili spas, eksperimentalno turističko naselje. Ono nudi raznovrsnu i bogatu ponudu eutanazije i tretmana nakon smrti,

ali teško da će ta ponuda privući i one najhrabrije.

Zapravo, »Garaža« Zdenka Mesarića šokira onim čime šokirati ne bi trebala. Njezina tema i motivi nisu ništa novo i neobično, jer čine sastavnicu suvremenog svijeta. Vješt看 upiranjem prstom u – obiteljsko nasilje, sport koji često prerasta u gladijatorske borbe, pedofiliju, iskorištavanje djece, siromaštvo, profit koji gazi sve pred sobom, ovaj nam roman samo nudi presliku stvarnosti koju možemo vidjeti svuda oko nas. Ako imamo sreće, samo smo nijemi promatrači pa se obilato koristimo tom rijetkom privilegijom. Ono čime bi nas ovaj roman zaista trebao šokirati, jest spoznaja svakog od nas da, preuzimajući ulogu pasivnog stajanja po strani, nismo ništa manje okrutni od onih na koje roman ukazuje.

METAFORA GARAŽE: »Garaža« je ocijenjena kao »roman o budućnosti koja se već događa i traži odgovor.« Upravo je to odrednica što osvjetljava Zdenka Mesarića kao pisca koji zaslužuje svaku pozornost. Uz »Garažu« se vezuju atributi: »potresan, mračan, hladan, sizifovski« te dodaje kako je ona »cigla u želucu, ispitivanje granica boli i tijela«, a sam autor »zapanjuje spisateljskom samokontrolom i umijećem.«

Razloga za čitanje romana, dakle, više je nego dovoljno. Iako se, naglašavanjem njegovih šokantnih odrednica i crnila kojim je obojen, čini kako bi ga trebalo čitati sa stanovitim oprezom, ovo je roman koji ne bi trebalo promatrati samo kroz tu prizmu. Metaforu garaže svatko može protumačiti na svoj način, ali upoznati prvijenac mladog pisca vrijedi i iz drugih, čisto literarnih razloga. Bit će to i dobar uvod u buduća Mesarićeva djela, koja će, za nadati se je, potvrditi naša promišljanja o autoru koji ima što reći.

Jezični savjetnik

Velike muke s malom riječi »da«

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Riječ »da« po vrsti može biti veznik ili čestica. Kako je ona jedna od najčešće upotrebljivanih riječi u hrvatskome jeziku, često ju pogriješno rabimo. Ako tomu dodamo da se upravo ta riječ (s glagolom u prezentu) navodi kao jedna od razlika između hrvatskoga i srpskoga jezika, jasno je zašto sam ju odabrala na samom početku jezičnih savjeta.

Do devedesetih godina prošloga stoljeća, pod utjecajem srpskoga jezika, u hrvatski je jezik prodirao za hrvatsku jezičnu tradiciju potpuno neprimjeren oblik uporabe: veznik *da* + glagol u prezentu. Tako se moglo čuti:

- Želim *da* kupim televizor.
- Nisam mogao *da* učim.

Umjesto:

- Želim kupiti televizor.
- Nisam mogao učiti.

U hrvatskom se književnom jeziku umjesto nepravilnog *da* + prezent rabe infinitiv ili zapovjedni način – imperativ. Nepravilnosti:

– *Da* pjevamo, *da* trčimo, *da* vidimo i sl.

Potrebno je zamijeniti imperativnim oblicima:

– Pjevajmo, trčimo vidimo...

No, ovdje nije kraj problemima s ovom riječi. Naime, veznik »da« ne treba rabiti kada iskazujemo suprotnost:

– Odselili su u Njemačku *da* bi se nakon nekoliko godina vratili. Pravilno je reći:

– Odselili su u Njemačku, ali su se nakon nekoliko godina vratili.

Veznik »da« je suvišan i treba ga izbjegavati i u ovakvim primjerima:

– Dakako *da* trebaš učiti.

Pravilno je:

– Ti, dakako, trebaš učiti.

Kada riječ »da« ne povezuje riječi ili rečenice, nije veznik, nego čestica. Potvrdom česticom »da« možemo naglasiti potvrdu tvrdnji.

– *Da*, prijatelji sele u Zagreb.

– *Da*, učenici pišu.

No, česticu »da« nije dobro rabiti kad se govori o glasanju ili odlučivanju, stoga nije pravilno reći:

– Mi smo glasovali s *da*, nego Mi smo glasovali za!

U mnogim je europskim jezicima praksa da se na pitanje odgovara samo potvrdom česticom, takve odgovore treba izbjegavati u književnome jeziku. Tako na pitanje:

– Hoćeš li ići u kino? Ne treba odgovoriti: *da*, nego:

– Hoću ili Ići ću.

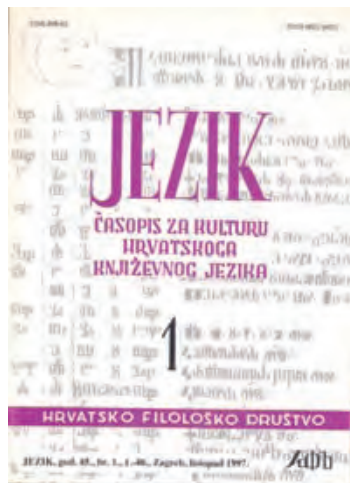
Pravilno je i: *Da*, ići ću. (Ukoliko želimo naglasiti potvrdu odgovora.)

Nakon svih ovih primjera nameće se pitanje: Kada ćemo upotrijebiti veznik *da*?

Veznik »da« pravilno se može rabiti u zavisno složenim rečenicama.

Npr.

- Grad je *da* ljepši ne može biti.
- predikatna
- Rekao je *da* će doći. – objektna
- Govori se *da* će plin poskupjeti. – subjektna
- Pjeva *da* se prozori tresu. – posljednja.

Povijest hrvatskoga jezika

Početci pismenosti

Hrvati su, naselivši prostor na kojemu su se sukobljavali interesi Zapada i Istoka, donijeli sa sobom samo usmenu književnost jer pismo još nisu poznavali. Sredina u koju su došli bila je već pokrštena. Prihvaćajući kršćanstvo, prihvatili su latinski jezik i latinicu – svoje prvo pismo. Jedan od najstarijih spomenika naše pismenosti je Branimirov natpis iz Muća, 888. g.

GLAGOLJICA: Kako bi Hrvati mogli održavati obrede, misionari su im morali dati molitve na njihovom jeziku. Prve tekstove pisane staroslavenskim jezikom i glagoljicom dobivaju od svete braće Ćirila i Metoda krajem 9. stoljeća. Glagoljicu je za Slavene sastavio *Konstantin Ćiril*, a naziv glagoljica izveden je od glagola »glagolati« (govoriti). O nastanku slavenskoga pisma svjedoči tekst »O pismenima« – traktat (rasprava) *Crnorisca Hrabra*. S vremenom u staroslavenski jezik ulazi sve više značajki hrvatskih narodnih govora i stvara se hrvatska redakcija staroslavenskog jezika. Osim jezika, preoblikovali su i prilagodili glagoljsko pismo te načinili hrvatsku varijantu nazvanu »uglata glagoljica«.

BAŠČANSKA PLOČA: Prva rečenica kojom su Hrvati književno progovorili na svome jeziku, rečenica koja nam otvara vrata tisućljetne jezične, kulturne i književne tradicije, jest najpoznatija kršćanska invokacija: »V ime Otca i Sina i Svetago Duha«. Ovom su uvodnom rečenicom, isklesanom na kamenu Baščanske ploče, zazvali Božji blagoslov i simbolički započeli borbu za svoj jezik, vjeru, narod i zemlju.

Baščanska je ploča neprocjenjivi nacionalni spomenik, na njoj je po prvi put na hrvatskom jeziku zapisano ime hrvatskoga kralja. Nastala je oko 1100. g. u mjestu Jurandvor kod Baške na otoku Krku. Darovnica je to kojom hrvatski kralj Zvonimir uz nazočnost svjedoka daruje »ledinu« crkvi sv. Lucije.

Baščanska je ploča najstariji hrvatski jezični, književni i pravni dokument. Načinjena je od vapnenca, široka je 197, visoka 99, a debela 8 cm. Od 1934. godine čuva se u palači HAZU-a u Zagrebu. Ovaj spomenik zaslužio nosi naziv »dragi kamen hrvatskoga jezika«!

Korizmena tribina u Somboru

Poticaaj euharistijske spoznaje

Tema korizmene tribine održane u ponedjeljak 25. veljače u Hrvatskom domu u Somboru bila je »Euharistija: riječ, kruh i molitva za svakidašnji život«, a predavač dr. *Petar Janjić*. Otac Janjić je doktorirao u Rimu na Teresianumu, a tema njegove doktorske disertacije je »Mistični fenomeni kod Ivana od Svetog Križa«. Trenutač obnaša službu magistra, učitelja novaka u Duhovnom centru na Krku. Oca Petra je predstavio prior karmelićanskog samostana u Somboru o. *Andelko Jozić* i pozvao ga da izloži nazočnima ono što je pripremio.

»Riječ, kruh i molitva su riječi bremenite značenjem i važnošću. Sve se one sažimaju u Kristu i u nama koji trebamo živjeti ovu stvarnost. Dodatak naslovu 'za svakidašnji život' je zato što je svakidašnjica ta u kojoj se odvija naš život i u kojoj povijest spasenja postaje nešto što zahvata naše 'biti' i 'djelovati'«, rekao je

u uvodu otac Janjić. On je rekao kako ponekad zaboravljamo da je i euharistija riječ, jer kada svećenik u svakome euharistijskom slavlju čita evanđelje slavi liturgiju riječi, a službu riječi na neki način slavi

moćnija, najznačajnija, najsinopskija, najcrkvenija, najblagoslovnija euharistijska molitva; ona koju izgovara svećenik u ime Krista i Crkve i u kojoj se ujedine vjernici odgovarajući s 'amen', koji

i onda kada u središtu, srcu euharistije doziva u sjećanje posljednju večeru. On je iznio kako je euharistija najviša, najizražajna i najkonkretnija riječ i kruna svih riječi.

»Osim što je najizražajna riječ, euharistija je također i najviša, naj-

je kao jedan pečat onome što se izreklo«, rekao je u nastavku otac Janjić.

Potom je govorio o misi koju možemo promatrati u četiri čina: pokajnički čin, liturgiju riječi, euharistijsku službu, pričest i misi-onarsko poslanje, te i o euharistiji:

kruhu, riječi i molitvi. Zaključak predavanja i radosna spoznaja za sve je da je Bog blizu, Bog nas poznaje, Bog nas očekuje u Isusu Kristu u svetom sakramentu. Otac Petar Janjić je pozvao vjernike da se upitaju sudjeluju li kod euharistije, izražavaju li bogatstvo primljenog dara u vazmenom spomen činu kroz okretna djela ljubavi, žive li zajedništvo kome je euharistija škola i izvor, crpe li iz sakramenta susreta s Kristom poslanog od Oca zanos i vjernost našeg postojanja i osjećaju li se euharistijskim slavljem ponukani na stalnu promjenu života.

Vjernici su nakon predavanja imali prigodu ocu Janjiću postavljati pitanja na ovu temu, a odazvao se doista velik broj vjernika te je i otac Janjić rekao kako još nije predavao pred ovoliko ljudi.

Ovu tribinu su uveličale sestre *Dubravka* i *Daliborka Malenić* svirajući prigodne pjesme na flautama. Tema sljedećeg susreta u ponedjeljak 3. ožujka u Hrvatskom domu je »Potreba ustrajnosti i poteškoće u molitvi«, a predavač je karmelićanin o. *Antonio-Mario Čirko*.

Z. Gorjanac

Vukovarci na posljednjem ispraćaju fra Ivana Mikića

UNašicama je uz najveće crkvene počasti u petak, 22. veljače pokopan fra *Ivan Mikić*, koji je preminuo 19. veljače nakon duge i teške bolesti u šezdesetoj godini života. Fra Mikić je prije Domovinskoga rata obnašao dužnost župnoga vikara u župi sv. Josipa Radnika u vukovarskom Borovu Naselju. Zahvalnost za sva dobra koja je činio odalo je mnoštvo Vukovaraca koji su nazočili posljednjem ispraćaju u crkvi sv. Antuna Padovanskog u Našicama. Svetu misu zadušnicu predvodio je požeški biskup *Antun Škvorčević*, a u mnoštvu svećenstva koje je nazočilo koncelebraciji bili su i vukovarski svećenici predvođeni gvardijanom *Zlatkom Špeharom*, te župnicima *Antom Perkovićem* i *Ivicom Jagodićem*.

Fra Ivan Mikić rođen je 1. veljače 1949. u Cerniku, u franjevački red stupio je 1966. godine, prve zavjete dao je 1967., a svečane 1973. godine. Za svećenika je zaređen 28. rujna 1975. godine. Vjernici će ga pamtiti kao svećenika koji je u svojim propovijedima, tumačeći Evanđelje, pozivao na mir, ljubav i toleranciju. Održao je više od 400 biblijskih sati i sedam duhovnih obnova, od kojih je posljednju održao u studenom prošle godine. Na našičkom radiju je pokrenuo je emisiju »Ave Marija«, a nedjeljom u podne vodio je emisiju »Za stol s Kristom«. Pokopan je u zajedničku franjevačku grobnicu na našičkom groblju.

Priredila: M. T.

Križni put

Križni put u četrnaest postaja jest osobit izraz štovanja Isusove muke. Premda ta pobožnost ima svoje početke u kasnom srednjem vijeku, osobito su je u nas širili franjevci početkom 18. stoljeća. Postaje Križnoga puta od tog vremena postavljaju se u crkvama, ali i na otvorenom prostoru, gdje su vrlo često smještene u prikladne kapelice. Slike ili kipovi prikazuju prizore iz Isusove muke, i to: Isusovu osudu pred Pilatom, preuzimanje križa, prvi pad pod križem, susret s majkom, pomoć Šimuna Cirenca u nošenju križa, sućutnu gestu Veronike koja Isusu pruža svoj rubac, drugi pad pod križem, Isusovo tješjenje jeruzalemskih žena, treći pad pod križem, skidanje odjeće s Isusa, pribijanje na križ, samu Isusovu smrt, skidanje s križa i polaganje u grob. Svi ti prizori puni su dramatike muke i smrti Isusove, ali su usmjereni Uskrsu. U Uskrsu je, naime, zajamčena budućnost svijeta i čovjeka, a u uskrsnom Kristu je temelj naše nade, vjere i ufanja. Tako kruta zbilja postaja Križnoga puta nosi i sebi svoje konačno poništenje u Kristovom uskrsnuću, a korizma nije sama radi sebe, nego je zbog Uskrsa.

Priredila: J. K.

Pobožnost Križnoga puta na subotičkoj Kalvariji

Nedjelja, 2. ožujka, početak u 15 sati – Križni put za djecu
Nedjelja, 9. ožujka, početak u 15 sati – Križni put mladih
Cvjetnica, nedjelja, 16. ožujka, početak u 15 sati – Obiteljski križni put
Veliki petak, 21. ožujka, početak u 10 sati – Križni put za sve
U slučaju lošeg vremena, pobožnost Križnoga puta održat će se u crkvi Isusova Uskrsnuća.

Hodočasnički križni put

Subota, 8. ožujka, polazak iz crkve svetog Jurja u 7 i 30 sati

J. K.

Sklad duha, duše i tijela

Pravi čovjek

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Ovih dana u liturgijskim čitanjima me je malo »zaintrigirao« tekst proroka Jeremije, koji kaže: »Proklet čovjek koji se uzda u čovjeka i slabo tijelo smatra svojom mišicom i srce svoje od Gospodina odvraća«. Malo dalje u istom ulomku kaže: »Podmuklije od svega je srce. Jedva popravlji-vo, tko da ga pronikne?«

SRCE – SREDIŠTE ČOVJEKA: Svakako ovaj tekst zbunjuje kada znamo da je u biblijskom smislu srce središte čovjeka i mjesto susreta Boga i čovjeka. Srce nije organ, nego čovjek u najintimnijoj svojoj biti, u sebi samome – u svojoj savjesti. Na taj izazov proroka Jeremije čita se ulomak iz evanđelja svetoga Luke, poznata prispodoba o »nekom bogatašu« i siromahu imenom Lazar. Isus u toj prispodobi spominje kako je bogataševo srce osamljeno u užicima i godinama nije to srce reagiralo na siromaha Lazara koji je pred vratima ležao proseći, bolestan i u čirevima. Zanimljivo da Luka u prispodobi Lazara imenuje i znamo, dakle, tko je, a za bogataša koji je svoje srce »utovio« u užicima, naziva samo »bio neki bogataš«. Iza smrti ponovo su suočeni taj bogataš i Lazar. Lazar je prema prispodobi smješten u »krilo Abrahamovo«. To je pojam kojim se označuje blaženo stanje djeteta, ali i stanje čovjeka – kršćanina, koji je smješten u krilo svete Majke Crkve. Sudbina je drugačija. Bogataš je u gorkim mukama i u živom plamenu. Traži pomoć, utjehu i kap vode. Za života nije pružio ni mrvicu Lazaru na svojim vratima, jer mu je srce podmuklo i nije primjećivalo njegovu glad. Sada traži kap vode, ali je »provalija nepremostiva«, stoga da i hoće, Lazar ne može utješiti bogataša u patnjama. Druga molba je upućena kao interventna. Bogataš, naime moli da onda Lazar »ustane od mrtvih« i posvjedoči bogataševoj braći da je njegova sudbina propast i da barem njih spasi. I ovaj puta je odgovor negativan. Imaju proroke, imaju Mojsija, neka njih slušaju.

POIGRAVANJA: Razmišljam dalje o tom ljudskom srcu. Uistinu naša osoba ima svoje središte. To je upravo to spomenuto srce. Kako li je ono zavodljivo i kako se s njime mnogi poigravaju. Prvo »poigravanje« je pitanje našega samoodgoja. Činimo velike napore da odgojimo svoje tijelo. »Mazimo ga i pazimo«, a ono prolazi i prolazi. Nikad zadovoljno, nikad do kraja zdravo i tijelo ostaje tijelo, kako mi reče jedan liječnik u Osijeku: u konačnici samo jedna »vreća smeća koja hoda«. Nisam baš siguran da je taj izričaj toga liječnika dobar, ali u konačnici i što je ljudsko tijelo ako ne uzmemo u obzir sve ostale datosti po kojima je čovjek – čovjek? Veliku pažnju posvećujemo i svojoj intelektualnosti. Svakako treba.

Čovjek je razumno biće i

što bi bilo kad bi zanema-

rili taj tako dragocjeni dar i

vlastitost naše naravi? No,

pred nama je danas jedan

krucijalni problem: kako

odgojiti razum? Više je ova

generacija ona koja prima

gotove rezultate nego koja

stvara i razmišlja. Sve nam

se servira. Tako je zapravo

na pomolu jedna »gotovan-

ska« generacija koja sve

zahtijeva, ali malo ulaže.

Čovjek je razumno biće i što bi bilo kad bi zanemarili taj tako dragocjeni dar i vlastitost naše naravi? No, pred nama je danas jedan krucijalni problem: kako odgojiti razum? Više je ova generacija ona koja prima gotove rezultate nego koja stvara i razmišlja. Sve nam se servira. Tako je zapravo na pomolu jedna »gotovanska« generacija koja sve zahtijeva, ali malo ulaže. Nedavno mi je jedan profesor na Učiteljskom fakultetu rekao da bi na prijemnom ispiti iz pismenih radova za pismenost mogao lagano dati svima neprolaznu ocjenu. Mladi čovjek našega vremena je nenačitan i nepismen. Pitanje onda u čemu je njegova logika i kultura razuma koji bi trebao biti izvor svjetla i temelj svih postupaka čovjeka. Ne znamo kakva nas budućnost čeka, ali konstatacija je istinita i zabrinjavajuća. Sada se vratimo srcu. Ako je istina da je čovjek srce, a jest, i ako je istina što tvrdi Jeremija da je od svega srce najpodmuklije, kako se tek ono odgaja? Tko to danas odgaja srce kao središte svoga bića? Imam dojam da su naša srca »otežala« u salu užitaka i da je zato danas čovjek uistinu »zavodljiva srca«. Više nego ikada srcem današnjeg čovjeka se lako manipulira. Toga smo i danas svjedoci. Prorok kaže: »Ja, Gospodin, istražujem srca i ispitujem bubrege, da bih dao svakome po njegovu vladanju, prema plodu ruku njegovih«. Vraćamo se prispodobi o Lazaru. Što ako taj Gospodar »koji ispituje srca« bude vraćao po zaslugama srca suvremenog čovjeka? Kakova nas budućnost čeka već sada... a tek u vječnosti?

POSLEDNJI SUD: U enciklici Benedikta XVI. »U nadi spašeni«, Papa nas podsjeća na poznati posljednju sud. Među ostalim kaže i ovo: »U suvremenom dobu ideja posljednjeg suda sve više blijedi: kršćanska je vjera individualizirana i usmjerena prije svega prema spasenju pojedinca, dok u razmišljanju o univerzalnoj povijesti svijeta velikim dijelom prevladava ideja napretka. Ipak, temeljni sadržaj iščekivanja suda nije jednostavno nestao, već je poprimio drukčiji oblik... Ateizam 19. i 20. stoljeća je, sudeći po njegovim polazištima i ciljevima, inačica moralizma: To je prosvjed protiv nepravdi u svijetu i svjetske povijesti općenito. Svijet u kojem postoje tolike nepravde, u kojem toliki nevinu trpe i u kojem vlada toliki cinizam vlastodržaca, ne može biti djelo dobroga Boga.« To-liko Papa. I u ovoj stavci se vraćamo našoj temi. Mi činimo povijest, ali povijest će biti drukčija i početak će drugačije vrijeme onoga časa kada svatko od nas dopusti obraćenje svoga srca, uskladi razum prema pravim vrednotama i postavi tijelo u pravilni suodnos sklada duha, duše i tijela – pravoga čovjeka. ■

Pletenje košara

Prut sluša i ženske ruke

Poput naših predaka Anica Šokac izrađuje predmete od materijala kojega u prirodi ima dovoljno * Iz Aničinih vrijednih ruku izlaze prave umjetničke rukotvorine urađene od kuhanog pruća * Nije lako, prsti jako trpe, ali od nečega se mora živjeti

Piše Ivan Andrašić

Dolazak Kineza na naše tržnice, kasnije i otvaranje njihovih brojnih prodavaonica u svima, pa i najmanjima sredinama, a pogotovo aureola jeftinoće koju su sami sebi stvorili, unazadila je mnoge stare zanate i vještine na ovim prostorima. U neimaštini kroz koju je puk devedesetih prolazio ovi vješti trgovci su preplavili tržnice jeftinom robom i jednostavno mamili osiromašeni puk na okretanje leđa prodavaonicama, bez obzira na očitu lošu kvalitetu nudenoga. Po principu »Nek je šareno i nek je puno, a za što manje novaca«, puk je neosjetno postajao rob navike kupovanja svega na tržnici – od »grincajga«, preko toalet papira, mesnih preradevina, kućnih potrepština, pa sve do gaća i kaputa.

Tako i danas, bez obzira što je na tržnicama roba postala skuplja no u prodavaonicama, jedan dio puka ne odustaje od kupovine po navici. Takva potrošačka navika u velikoj mjeri je dovela do velike krize u izradi i prodaji mnogih proizvoda od materijala koji se nalaze nadomak ruku, u prirodi. Zamijenila ih je svemoćna kineska plastika, tako jeftina, ali s druge strane i tako neukusna. Naše domove su napunile košare za kruh, tanjuri, čaše, poslužavnici, igračke, čačkalice koje se lome već pri dodiru zuba i što sve ne. Zaboravili smo na te iste proizvode, ali ne napravljene od plastike, nego od drveta, trske, šaše, pruta i ostalih materijala iz našega okruženja.

PLETENJE KOŠARE: Sve je manje onih kojima je izrada te vrste potrepština osnovna djelatnost. Jedna od njih je i *Anica Šokac* iz Sonte. Dok plete košaru »za svetenjek«, žali za nekadašnjim životom. »Bila sam djelatnica opće bolnice u Somboru, ostala sam kao tehnološki višak bez posla. Sada sam kućanica, nemam mjesečne prihode, a kako sam pripadnica generacije koja je prestara za uposlenje, a premlada za mirovinu, snalazim se svakako. I muž *Antun* i ja radimo sezonski, on u građevinarstvu, ja u poljoprivredi, tako da nam je zima najkritičnija. Sin *Nenad*, dvanaestogodišnjak, traži svoje, njemu moramo pružiti osnovne životne uvjete, koji kod nas sve više postaju luksuz«, pripovijeda Anica, a košara u njezinim rukama jednostavno raste, iz debljeg i tanjeg pruta nastaje nešto što je sve ljepše za oko. Dok gleda, čovjek stječe dojam da je to lako, da bi mogao i on.

»Ovo je naporan posao, a mnogi kažu da je umjetnost. Izgleda lako, ali čovjek mora imati mirnu i preciznu ruku, a prije svega mora znati

pripremiti prut. Nije svejedno koji se dopremi, u našem ataru ima dosta ritskoga zemljišta, a samim tim i dosta vrbaka. Prut se siječe i donosi u listopadu. Mora biti savršeno zdrav, kako se ne bi već prije vremena lomio. Prije samoga kuhanja prut se sortira po debljini i po duljini i veže se u tanke snopiće. Što je tanji i dulji, prut je kvalitetniji. Kuha se i po dva dana, prekuhati se ne može, ali ukoliko nije dovoljno kuhan, krt je i nije pogodan za pletenje. Prije samog pletenja opet ga namočim, a za vrijeme pletenja stalno je obložen folijom, kako ne bi izgubio svu vlagu«, objašnjava Anica.

PUT DO KUPACA: I kostur košare izrađen je od pruta. »Vidite ovaj kostur i on je od kuhanoga pruta, samo debljega. Ovisno o vrsti košare, debljina pruta za kostur je i do cijeloga centimetra. Vidite, sve je učvršćeno prirodno, nema čavlića, nema žice, nema ljepljiva, samo urezi i stezanje. U prstima moraš imati dobar osjećaj, jer ukoliko stegneš za nijansu jače od potrebnog, prut se lomi, a ukoliko ne stegneš dovoljno, brzo se rasipa. Košara mora biti lagana, ali čvrsta, mora se 'zalijepiti za ruku'«, pokazuje Anica urađeni dio posla. I pokraj ne baš više jeftine kineske robe, ovi proizvodi nalaze put do kupaca.

»Čini mi se da polako jenjava potražnja za kineskim proizvodima. Prije nekoliko godina bila je umjetnost prodati i jednu košaru, ljudi su kupovali jeftine plastične replike, koje su se jako brzo i habale. Kad su to uvidjeli ponovno su se počeli okretati tradiciji. Sad kupuju ono što su proizvodili i naši stari, tumačeći kako je potrebno sačuvati svaki djelić naše baštine. A ovo i jest dio naslijeđa, košare su pleli i moj otac, i djed, i djedov otac. Kako braće nemam, otac je bio presretan kad sam pokazala zanimanje za ovaj ne baš ženski posao. Mene je to privlačilo od malih nogu, u početku sam s užitkom pomagala ocu, i ne misleći da će mi to jednoga dana gotovo postati kruh. U posljednje vrijeme nemam razloga za žalbu, potražnja za mojim rukotvorinama je u porastu. Ljudi polako uviđaju da je ovo ipak visoka kvaliteta u odnosu na jeftine replike koje se brzo raspadaju«, završava Anica i košaru i razgovor.

Ostavljamo je u uvjerenju da će, poput nje u dječjim godinama, i njezin Nenad pokazati zanimanje za pravu umjetnost starinskoga načina obrade prirodnih materijala, da će i on dati doprinos očuvanju bar jednoga maloga segmenta naše bogate tradicije.

Koža i kožne promjene (I.)

Piše: dr. Marija Mandić

Koža i sluzokoža predstavljaju pokrivne organizma preko kojih organizam ostvaruje kontakt s vanjskom sredinom. Nasuprot tome, koža je i barijera između organizma i okoline koja ga okružuje. Ipak, koža se nikako ne smije promatrati kao čisto mehanička barijera. Ona po svojim brojnim funkcijama predstavlja pravi organ koji sa svojih oko 18 posto ukupne tjelesne težine zauzima prvo mjesto među svim organima – po obujmu i po veličini. S obzirom da je kožu ponekad teško shvatiti kao organ, ukratko ćemo se upoznati s njenom građom i funkcijom. Na ovaj način lakše ćemo razumjeti razne promjene i bolesti koje se javljaju na koži i njenim tvorevinama. Kao i svaki drugi organ koža može imati pojačan ili ubrzan rad, oboljeti od upala, akutnih ili kroničnih, i tumora, bilo dobroćudnih ili zloćudnih.

BOJA kože ovisi u prvom redu o pigmentu melaninu, odnosno njegovoj količini i rasporedu. Kod rasa svijetle boje ona ovisi i o pro-

krvjenosti kože (ružičasta, lividna, crvena). Na količinu melanina djeluju UV zrake, hormoni hipofize, nadbubrežne žlijezde, ali i spolni hormoni. Tako kod trudnica postoje hloazme, koje predstavljaju potamniju boju kože na različitim mjestima, dok je u Adisonovoj bolesti cjelokupna koža značajno tamnije boje.

Koža se sastoji od tri dijela: površnog sloja ili *epidermisa*, srednjeg sloja ili *dermisa* i najdubljeg sloja *hipodermisa*. Također, u njoj se nalaze mnogobrojne krvne žile i kapilare, limfne žlijezde, nervna vlakna, mišićna vlakna i drugo.

TVOREVINE KOŽE su: 1. **znojne žlijezde**, one se nalaze najviše u pazušnim jamama i oko genitalija i osnovna im je funkcija lučiti znoj i tako izbacivati štetne materije iz organizma.

2. **lojne žlijezde**, koje se nalaze u korijenu dlake, osobito na kosmatom dijelu glave, na leđima i na licu. Upravo upalom ovih lojnih žlijezda nastaju akne, koje u pubertetu znaju mnogim djevojci-

cama i dječacima praviti problema i nerijetko ostaviti na licu ružne ožiljke.

3. **nokat**, kojeg čini rožasta nokatna ploča. Prosječno nokat raste oko 0,1 mm dnevno. Potrebno je oko 3-4 mjeseca za obnovu nokatne ploče, s tim da brže rastu nokti ruku od nožnih, te da dnevni rast nokta može biti i dva puta brži od noćnog.

4. **dlake** se sastoje iz korijena i slobodnog dijela. Imaju srž i koru. U ovisnosti o mjestu rasta postoji nekoliko vrsta dlake: kosa, trepavice, obrve, brkovi i brada, nosne dlake, pazušne dlake, ušne dlake, stidne dlake i malje. Smatra se da u normalnim okolnostima svaki-danjsnje opada po nekoliko desetina vlasi (60-70) te na njihovom mjestu rastu nove dlake. Za mjesec dana dlaka naraste 1-1,5 cm.

Osnovne FUNKCIJE KOŽE su zaštitne – funkcija u regulaciji tjelesne temperature, funkcija u izlučivanju štetnih materija, odlaganju materija (vode, mineralnih soli, masnih materija), te funkcija upi-

janja, kojom preko kože u organizam ulaze razne materije rastopive u mastima. Zbog postojanja ove funkcije moguće je raznim kremama i mastima unijeti ljekovite supstancije u organizam.

Iako mnogi smatraju kako su **MLADEŽI** tvorevine kože oni, ustvari, predstavljaju dobroćudne tumore kože, koji mogu biti različitog oblika, veličine i na različitim mjestima kože. Većina mladeža postoji na rođenju, ali se mogu razvijati i u kasnijoj životnoj dobi. **PIGMENTNI MLADEŽI** se najčešće pojavljuju i gotovo nema čovjeka bez njih. Oštro su ograničeni ravnom ivicom od okoline i veličine su od nekoliko milimetara do nekoliko centimetara. Najčešće su blago izdignuti iznad površine kože, okrugli su ili ovalni te jako obojeni. U rjeđim slučajevima imaju kupolasto uzdignuće ili, pak, vise na peteljci te se na njima mogu vidjeti i dlake. Rjeđe su depigmentirani, odnosno u boji okolne kože. Po pravilu rastu paralelno s tijelom i nestaju u starosti. Najozbiljnija komplikacija mladeža može biti njegova promjena u maligni tumor tj. **MALIGNI MELANOM**. Na ovu promjenu nam ukazuju mnogi znaci na koje se na vrijeme treba obratiti pozornost i na vrijeme treba zatražiti liječničku pomoć. Rizični znaci su: nagao i brz rast mladeža, svrab i bol u predjelu i oko mladeža, promjene boje mladeža i krvarenje iz i oko njega. Na pojavu zloćudnog tumora ukazat će nam tamna i nejednaka boja mladeža, njegove neravne i često nejasne ivice, nepravilan oblik.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovoriti naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na hrvatskarijec@tipnet.co.yu

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

GASTRONOMSKI KUTAK

Sastojci:

- 1 jaje
- 1 žumanjak
- 1 dcl rastopljenog meda
- 1 dcl šećera
- 1/2 žličice sode bikarbone
- 2 žlice ulja
- 25 dag mekog brašna

29. veljače 2008.

Medenjaci

Izraditi jaje i žumanjak sa šećerom, dodati med, ulje i postupno brašno, uz konstantno miješanje.

Formirati okruglice promjera oko 4 cm i složiti u tep-siju, koja se prethodno namaže mašću i pospe brašnom. Peći okruglice na temperaturi od 150 stupnjeva oko pola sata. Ispečene medenjake uvaljati u preljev.

Preljev:

Jedan bjelanjak dobro izraditi s 3 žlice šećera na pari. Kad je preljev jako gust, nakon što se ohladi, staviti ga u veću posudu i ohlađene medenjake u preljevu izmiješati, tako da na njima ostane preljev, ali neujednačeno. Medenjake složiti na dasku i ostaviti da se preljev osuši.

Recepti snaša Šokačke grane

Četvrti razred na hrvatskom jeziku u Maloj Bosni pohađa deset vrijednih i savjesnih učenika

Neobične životinje i Čudne priče učenika IV. e

»Od prvog razreda vodim ovu djecu s velikim zadovoljstvom i s obzirom na to da su već četvrti razred unaprijed sam žalosna što ćemo se uskoro rastati«, – kaže *Marina Kovač*, učiteljica IV. e OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne. Prema njezinim riječima, učenici su izuzetno vrijedni, aktivni i savjesni. »Možda su malo veći simpatizeri prirodnih, nego društvenih predmeta. Uglavnom, oni su jak odjel s puno dobrih učenika«, ponosno ističe učiteljica. Svake godine aktivno sudjeluju na »Hrckovom maskenbalu« kao i na maskenbalu organiziranom u školi te na smotri recitatora. Osim toga, u suradnji s ostalim mještanima Male Bosne, organiziraju Božićni vašar i Uskrsnu izložbu. Sva djeca pohađaju sate vjeronauka i aktivno sudjeluju na nedjeljnim svetim misama. »Prve dvije godine smo obrađivali predmet 'narodna tradicija', koji ja osobito volim jer smo na tim satima imali priliku njegovati običaje karakteristične za ovo područje, pravili smo božićne kolače i slično. Sada imamo sate 'čuvari prirode' u sklopu kojih odlazimo na Palić jednom mjesečno«, pojašnjava Marina Kovač. Osim toga, u školi pozitivno ističu

jako dobro međusobnu suradnju paralelnih odjela istog uzrasta te tako znaju imati zajedničke sate tjelesnog i glazbenog. Veliki je broj učenika aktivan u folklornom odjelu Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović« u Maloj Bosni.

Prigodom obilježavanja školske slave, Svetog Save, svake se godine bira najbolji učenik. U Maloj se Bosni bira jedan učenik za niže razrede i jedan za više. *Patricija Merковиć*, učenica IV. e razreda, izabrana je za najbolju učenicu u kategoriji nižih razreda. Čestitamo Patriciji!

Na koncu, pročitajte radove koje su napisali kao uvod za obradu priče »Alisa u zemlji čuda«. Naime, na osnovi nekoliko zadanih riječi trebali su zamisliti priču. Podijeljeni u skupine, napisali su po jednu priču. Tako su od pet novonastalih priča trebali napraviti jednu konačnu, ali tako da iz svake priče uzmu ponešto. Učenici su sami dali naslov konačnoj verziji priče, izradili uvez, naslovnicu i ilustracije.

Julijana K.

Doživljaj u zoološkom vrtu

Jučer kada smo išli u zoološki vrt ugledali smo zeca na ulazu kako zabavlja posjetitelje. Bilo je zanimljivo i smiješno. Kasnije ih je vodič vodio u šume, a tamo su vidjeli posebne životinje. Te posebne životinje su: krilati lav, vrapac koji svira trubu, žaba koja zna pisati i zec s džepnim satom. Na drvetu smo ugledali vrapca kako svira zlatnu trubu, a pokraj nas je potrčao zec koji je izgubio svoj srebrni sat. Odjednom je stao i vratio se po sat, a nama je sve to bilo čudno. Malo dalje od vrapca vidjeli smo krilatog lava kako leti pod krošnjom raznovrsnog drveća. Kad smo otišli do jezera vidjeli smo kako ribe na vodi igraju kolo, a na lopoču jednu bucmastu ribu koja je pisala pismo svojoj sestri. Malo dalje još jednu ribu koja je svirala trubu. Taj dan nam je bilo lijepo i mnogo zanimljivo, pa smo ostali do kasno uvečer.

Poslije kad smo već bili umorni krilati lav nas je odnio kući, a mi smo mu se zahvalili na dobro provedenom danu s njim i njegovim prijateljima.

Pisci: Marga Stantić, Valentina Tikvicki, Tatjana Vojnić Purčar, Slavko Lulić i Suzana Skenderović

Čudne priče

Jednog dana čitala sam knjigu "Čarobni svijet" u kojoj su se dogodile čudne stvari. Dok sam je čitala iz jedne stranice izletio je malac Emanuel

koji je svirač predivnu glazbu na trubi. Svirač je divnu glazbu u koju sam se nasmijela. Iz druge stranice izletio je lav Martin koji je imao moć da leti. Lav Martin je odletio u kuhinju i jao moje kolačiće. Iz treće stranice izletjela je malica Marija koja mi je pomogla čitati knjigu do kraja

Bila sam uzbuđena jer mi nikad nisu životinja pomogle čitati knjigu. Uz posljednje stranice knjige iskočila je rečica Josipa koja mi je podarila čarobni svijet. Pitala sam se koliko je sati, a rečica Josipa je odgovorila da je nić moć i da bi me spavomije trebala pći. Tako je prošao moj čudni dan čitajući čudne priče.

Čica, Mića gotova je priča!

Pisci: Patricija Merković,
Josipa Ivković i Marija Vuković

Ilustrirali: Emanuela Stantić i
Martin Mezei

Pločice

Prijedlog američke odvjetni-
ce iz Arkansasa, po kojem
bi ružičaste registracijske plo-
čice morali imati svi koji tri
puta budu uhvaćeni za vola-
nom u pripitom stanju, mogao
bi, ukoliko se usvoji i primjeni
u praksi, olakšati efikasnost
posla prometnoj policiji. Na
njima bi trebao stajati i nat-
pis »Vozio sam pod utjecajem
alkohola«. O koliko će promila
biti riječi nije bilo govora.

Stres

Troje od četvero tinej-
džera u svijetu osje-
ća kako je pod velikim
stresom. Njihovi hrvatski
vršnjaci, njih čak 83
posto, također izražavaju
problem velikog pritiska,
koji im je stalno nad gla-
vom od strane roditelja
i sredine u kojoj žive.
Inače, na vrhu svjetske
»nezavidne stres ljestvi-
ce« nalaze se mladi iz

SAD (90 posto anketiranih), Kanade i Velike Britanije (86 posto) i
Mađarske (85 posto). Svjetski prosjek iznosi 77 posto. Zanimljivo
je kako mladi Japanci najmanje osjećaju ovakvu vrstu stresa (38
posto).

Sreća

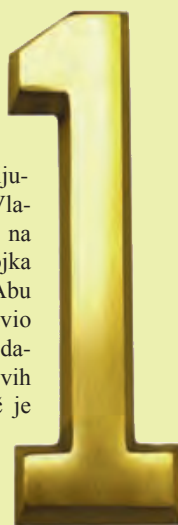
Kako bi se drugačije, osim srećom, mogao objasniti kladioničarski
tiket koji je za uloženi 50 penija (pola funte – 55 dinara) prošlog
vikenda osvojio nevjerovatnih milijun funti. Sretni Britanac uplatio je

minimalnu svotu na kombinaciju od osam konja, a znakovito je kako
se prvi od njih zvao »Nije li to sreća?«, a posljednji od njih »Snovi
se ostvaruju«. Ako postoji ikakav komentar, on je posve jednostavan
– »To je sreća i snovi se ostvaruju!«

Pločice 2

Najskuplje plaće-
na automobilska
registrarska pločica
plaćena je nedavno
nevjerovatnih 14,5 miliju-
na američkih dolara. Vla-
snik rekordne pločice na
kojoj će biti samo brojka
»1« izvjesni je šejk iz Abu
Dhabija, koji je izjavio
kako je ona zgodan doda-
tak za jedan od njegovih
automobila. Ipak, riječ je
i o potencijalno ispla-
tivijoj investiciji, jer bi
ista za koju godinu
mogla vrijediti dvo-
struko. Inače sav pri-
hod od aukcije registrarskih pločica bit
će uplaćen u fond za pomoć žrtvama
prometnih nesreća.

Tramvaj

Bude li sve prema
planu i dogovoru
dviju susjednih država, za
koju bi godinu Švicarska

i Njemačka bile povezane nesvakidašnjim transportnim sredstvom.
Naime, Basel i Weil am Rhein trebali bi do 2012. godine uspostaviti
prvu međunarodnu tramvajsku liniju i na taj način povezati gradove
koje dijeli samo državna granica. Predviđeni troškovi realizacije tre-
bali bi se kretati oko 60 milijuna eura.

6 minuta

Njemački znanstvenici
objavili su podatak
kako je svega 6 minuta sna,
prije nekih testova, dovoljno
za poboljšanje učinkovitosti
pamćenja. Urađeno je ogled-
no ispitivanje na dvjema sku-
pinama studenata, a oni koji
su »ubili oko za trenutak«
znatno su bolje uradili zadani
test. Dosad se vjerovalo kako
samo duboki san djelotvorno
djeluje na obnavljanje proce-
sa pamćenja.

Petar Francisković, privatni poduzetnik

Zdrave navike

Smanjiti dnevne obroke i povećati tjelesnu aktivnost

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Na isteku još jedne zime mnogima je ostao njezin neugodni trag izražen u brojci suvišnih kilograma nakupljenih tijekom proteklih hladnih mjeseci. A prekomjerna tjelesna težina, osim estetskog, mnogo više zna pričinjavati i zdravstveni problem osobama koje pate zbog nje. Privatni poduzetnik iz Subotice *Petar Francisković* (1959.) i sam je godinama imao ovaj problem, ali se odlučio izboriti sa štetnim navikama prekomjerne ishrane. I uspio skinuti više od 15 kilograma. Prirodnim, zdravim načinom života.

Koliko je najviše, pod Vama, pokazivala skala Vaše kućne vage za mjerenje?

Bilo je to prije dvije godine, kada sam stigao do svoje »rekordne« težine od 105 kg, spoznajući kako patim od ozbiljnog viška tjelesne mase.

Kako ste uopće stigli do brojnih prekomjernih kilograma?

U prvom redu, za prekomjernu tjelesnu težinu kriv je bio moj dotadašnji način prehrane u kojemu je dominirao unos brojnih nepotrebnih, visokokaloričnih obroka i gaziranih slatkih napitaka. Opet, genetskim naslijeđem imam

urođenu sklonost prema debljanju, a veliki udio su imale i ustaljene navike stečene dugogodišnjim radom u ugostiteljstvu.

Što je uvjetovalo konačnu odluku o promjeni načina ishrane i početak »borbe« protiv pretilosti?

Uz spoznaju kako mi dosegnuta tjelesna masa više ne godi, razlog je dijelom bio i medicinske naravi – nastojao sam izbjeći potencijalne bolesti, koje svoje korijene imaju u prekomjernoj težini. Odlučio sam napraviti drastične promjene, promijeniti način života i prehrane i, što je najvažnije, ustrajati u svojoj odluci.

Na koji način ste počeli »promjenu«?

Prvo sam smanjio količinu dnevnog unosa hrane, a u znatnoj mjeri povećao razinu tjelesne aktivnosti u obliku vožnje biciklom ili svakidašnje šetnje. Nažalost, zbog problema s koljenima i gležnjevima nisam bio u prilici i trčati, ali se navedena kombinacija pokazala itekako efikasnom.

Ukoliko je zimska temperatura iznad 5 stupnjeva u plusu onda prakticiram vožnju biciklom u trajanju od nekih sat i pol, što izađe nekih 25

km, koje najradije vozim žedničkim putom, kombinirajući sport i užitek u prirodi. Ukoliko je vrijeme hladnije, onda u obzir dolazi jedino šetnja, opet u istom vremenskom trajanju. A kako živim u Malom Bajmoku »zadana« relacija je do Dvorane sportova i natrag.

Ova zahtjevna tjelesna aktivnost zasigurno mora tražiti prehrambenu dopunu utrošenih kalorija. Kako ste koncipirali dnevne obroke u novom režimu prehrane, koji prakticirate i danas?

Za doručak jedem, primjerice, jogurt s kornfleksom, a za prijedodnevni međuobrok uzmem jednu jabuku ili dva kiwija. Ručam normalno bez nekih specijalnih odricanja, ali nastojim samo jednom »izvaditi« porciju u tanjur. Također, trudim se jesti što više povrća i raznovrsnih salata. Popodnevni međuobrok sadrži najčešće integralni keks i šalicu čaja. Glede večernjeg obroka iznimno je važno da on nikad ne bude iza 20 sati, a njegov sadržaj da bude što laganiji i brzo probavljiv. Ponekad je to samo voće. Iznimno je važno doziranje i ne izbjegavanje svih 5 navedenih dnevnih obroka. U mom slučaju to su još i 2-3 litre tekućine (voda ili čaj), koju redovito pijem tijekom dana.

Što biste savjerovali osobama koje imaju sličnih problema s težinom, a ne mogu odoljeti iskušenju praznog trbuha?

Nekog posebnog pravila nema, osim osobnog ustrajanja u donesenoj odluci. Tjelesna aktivnost ne smije izostati, iako se ponekad nema volje za nju. Što se tiče iskušenja prema određenom obroku i njegovoj količini, ponekad je bolje i preskočiti ga, nego pretjerati u njemu.

U kojoj mjeri je Vaša informiranost pomogla u polučivanju zadovoljavajućeg rezultata na osobnoj vagi?

Informiranost i edukacija po pitanju zdravog načina života i prehrane, iznimno je važna. Treba se koristiti praktičnim savjetima stručnjaka, osobito o pitanjima najnovijih saznanja priznatih nutricionista, koja se redovito pojavljuju u dnevnom tisku ili specijaliziranim knjigama i brošurama. Svaki dobar savjet, uspješno primijenjen u praksi, korak je bliže ostvarenju željenog cilja.

Prema Vašoj sadašnjoj tjelesnoj težini očividno je kako ste uspjeli ostvariti cilj. Koliko sada imate kilograma?

Moja sadašnja težina varira između 88 i 90 kg, što je uz moju visinu od 186 cm posve zadovoljavajuće. Naravno, režim prehrane i tjelesnih aktivnosti ostaju isti...

Ne probati

Ponekad je bolje niti ne probati nešto što se jako želi jesti, jer u suprotnom – kad počne jelo onda je, često, sve uzalud. Ipak, ponekad, ako postoji velika želja za nečim, treba biti vrlo umjeren. Osobito ukoliko su slastice i kolači u pitanju.

Treći PBZ Zagreb Indoors

ATP turnir s najviše hrvatskih tenisača

U glavnom ždrijebu svoje mjesto je našlo čak sedam domaćih igrača

Iz Zagreba: Dražen Prčić

Marin Čilić

U posljednjem tjednu veljače, za ovu godinu promijenjenom terminu, Zagreb je ponovno domaćin ATP turniru, trećem po redu PBZ Zagreb Indoorsu 2008. Iako je svaki domaći profesionalni turnir prilika za afirmaciju mladih igrača, pomoću pozivnica za turnir (wild card) u ovogodišnjem glavnom ždrijebu našao se rekordan broj hrvatskih igrača. U lov na »prize money« (nagradni fond) i bodove svjetske ljestvice, krenulo ih je sedmero. Koliko će biti uspješni, znat ćemo već sutra, u subotu 1. ožujka kada je na programu finalni susret.

Branko Horvat, direktor turnira

Turnir PBZ Zagreb Indoors je od svog početka uvijek bio naklonjen domaćim igračima i prilika da na domaćem terenu ostvare što bolji rezultat. Zbog toga i nastojimo imati što više igrača u glavnom ždrijebu.

RUKOMET KONTRA TENISA: Uz sve napore koje nosi organizacija jednog vrhunskog sportskog događaja, kakav je jedan ATP turnir, poput Zagreb Indoorsa s nagradnim fondom od 370 000 \$, promijenjeni termin održavanja donio je i nepredviđeni problem zajedničkog korištenja dvorane sportova i poklapanja dvaju europskih susreta rukometaša Zagreb osiguranja. Zbog svega navedenoga, turnir je morao trpjeti određene preinake i kompromisne ustupke. Prvo, natjecateljski dio glavnog ždrijeba traje samo šest, umjesto uobičajenih sedam dana i finale je na programu već u subotu, jer u nedjelju rukometaši imaju svoj termin. Drugo, zbog zgusnutih termina prvi natjecateljski dan (ponedjeljak 25. veljače) odigran je bez glavnog terena (danonoćno je pripreman od strane izvođača radova), a u pomoć su »uskočili« tereni u Domu odbojke i dvorani »Martinovka«. Ipak, zahvaljujući odličnoj organizaciji i kompaktnosti cijele strukture turnira sve se uspjelo nadoknaditi i već u utorak je uslijedio pravi hrvatski dan na glavnom terenu Doma sportova. U rijetko viđenom slijedu, jedan za drugim, počevši od 10 sati izjutra, na teren su izašli: Roko Karanušić, Lovro Zovko, Ivo Karlović, Ivan Ljubičić, Mario Ančić i Marin Čilić. Dan prije u maloj dvorani svoj debi na ATP-u, uz pomoć pozivnice, imao je i Franko Škugor.

POKER HRVATSKIH ASOVA: Veličina PBZ Zagreb Indoorsa ogleđa se u sposobnosti okupljanja svih najboljih hrvatskih igrača, što se, osim na Grand Slamovima, po prvi puta dogodilo u Zagrebu. Četiri asa

(Ljubičić 8/11, Karlović 3/2, Ančić 3/6 i Čilić) danas pripadaju samom vrhu svjetskog tenisa, a prva trojica imaju zajedno i 14 osvojenih naslova u karijeri uz još 19 igranih finala. Prema ždrijebu, ukoliko sve bude kako treba (zbog rokova tekst je pisan znatno ranije op.a), u petak bi se sva četvorica mogli naći u polufinalu.

ORGANIZACIJA: U nemogućnosti davanja potpunog rezultatskog izvješća, evo nekih detalja glede organizacijske konstrukcije na kojoj počiva jedan ovako veliki sportski događaj.

Tea Akrap, voditeljica VIP ureda

Prva organizacijska faza započinje već u rujnu, kada se vrše analize prethodnog turnira i prave prvi planovi u vezi nastupajućeg.

Druga faza se odvija tijekom studenoga kada započinje konkretiziranje određenih programa i tiskanje prvih materijala, finaliziranje dogovora s igračima, kontakti sa sponzorima.

Treća i posljednja predorganizacijska faza započinje u prosincu i traje sve do neposrednog početka turnira.

U konačnici cjelokupne organizacije turnirskog tjedna sudjeluje više od 400 honorarnih suradnika angažiranih kroz nekoliko pratećih službi (hostese, vozači, press, VIP, Ured turnira, prodaja karata, tehnička podrška i dr.).

NAGRADNI FOND: 370 000 američkih dolara dijeli se prema sljedećem sustavu ostvarenih rezultata:

Pobjednik – 59 100 \$

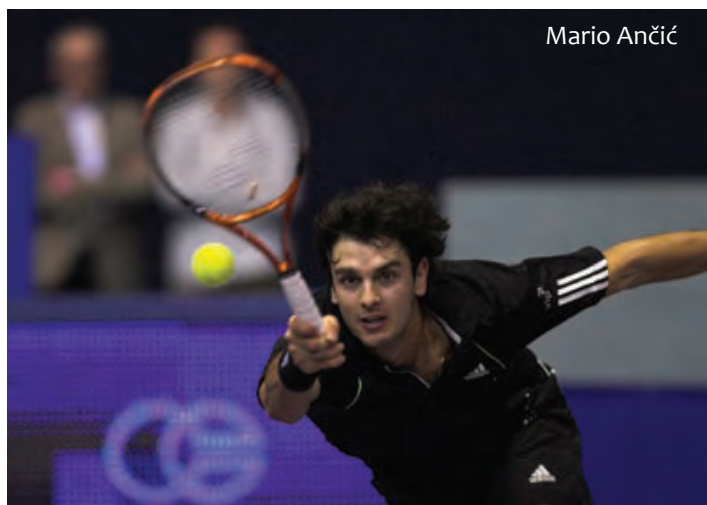
Finalist – 31 000

Polufinale – 17 450

Četvrtfinale – 9 200

Drugo kolo – 5 850

Prvo kolo – 3 470

Mario Ančić

Skenderović u kvalifikacijama

Vjekoslav Skenderović, rođeni Subotičanin, sudjelovao je u kvalifikacijama za glavni ždrijeb, ali je poražen u prvom kolu od Kanađanina Duclosa 6-3, 6-2

U protekloj 2007. godini Ivo Karlović, najviši tenisač na ATP touru (208 cm), konačno je odličnim rezultatima potvrdio svoju igračku kvalitetu i uspio dosegnuti »rekordnu visinu« i na svjetskoj ranking ljestvici. Od ovoga ponedjeljka nalazi se na 21. mjestu, a na trećem po redu PBZ Zagreb Indoorsu bio je postavljen za drugog nositelja turnira.

Godina za nama donijela Vam je najveće igračke uspjehe i najviši plasman u dosadašnjoj profesionalnoj teniskoj karijeri. Koji biste trenutak, tj. rezultat, izdvojili kao prijeloman za »lavinu« izvrsnih rezultata?

U natjecateljsku sezonu sam ušao dosta lagano, jer sam još osjećao tegobe zbog duže ozljede koljena i startao sam s dosta visokog mjesta ATP ljestvice. Prijelomni trenutak, jamačno, dogodio se na turniru u Houstonu (SAD), koji sam uspio osvojiti unatoč činjenici kako se on igra na zemlji, i tu je počela serija odličnih

Koška visina

Do golemih 208 cm visine, s kojom bi mogao bez problema igrati i omiljenu mu košarku, Ivo je stigao u svojoj 18. godini, ali reket nikad nije ispustio iz ruku.

rezultata koji su uslijedili. Tu sam shvatio kako imam potencijala za velike domete, i da svojim tenisom pripadam svjetskom vrhu.

Najbolja potvrda su i tri osvojena ATP naslova u sezoni na tri različite podloge, što je prošle godine uspjelo jedino još neprikosnovenom Federeru.

Uspio sam osvojiti turnire na zemlji (Houston), travi (Nottingham) i betonu (Stockholm) i dokazao mnogima kako nisam samo igrač ovisan o servisu. A za ove odlične rezultate, u velikoj mjeri, zaslužna je i znatno bolje igra s osnovne crte, kao posljedica poboljšanja tehnike ostalih udaraca.

U kojoj mjeri je odlazak u SAD doprinio Vašem igračkom razvoju?

Na Floridi, gdje provodim najviše vremena, imam zbilja odlične uvjete za trening, jer je vrijeme tijekom cijele sezone optimalno za kvalitetan rad.

Na PBZ Zagreb Indoorsu, u biti Vašem domaćem turniru – s obzirom kako ste rođeni Zagrepčanin, postavljeni ste za drugog

Ivo Karlović, svjetski broj 21

Aktualni prvi reket hrvatskog tenisa

Moj uspon je započeo naslovom u Houstonu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

nositelja i slovite za favorita. Je li Vam ova uloga predstavlja određeni teret?

Ne osjećam nikakav teret zbog »bremena favorita«, jer je to s mojim rankingom i rezultatima koji su iza mene već uobičajeno na svim turnirima koje igram. Nastojim uživati u svakom susretu i dati maksimum igre.

U Vašim rezultatima je očevidna disproporcija glede ostvarenih dometa na Grand Slam turnirima i onima iz Masters serije. Je li jedan od glavnih ciljeva ove sezone poboljšanje rezultata i na najvećim natjecanjima?

Upravo tako, jer moje rezultate na ostalim turnirima nikako nisu pratili i adekvatni dometi na najvećim svjetskim natjecanjima. U ovoj sezoni pokušat ću ostvariti što bolje rezultate, posebice na preostalim Grand Slamovima, ali bih također istaknuo i želju da ostanem zdrav i pošteđen ozljeda.

Koliko se, trenutačno, smatrate daleko od svjetskih Top 10?

Bodovno gledano sada mi nedostaje oko 300 ATP poena za plasman među najboljih tenisača svijeta, što, uz nekoliko dobrih rezultata, nije uopće nedostižno. Ali ih treba i napraviti.

A koliko daleko od Davis cup reprezentacije?

Kako trenutačno stoje stvari, a nakon svega izrečenog od strane izbornika i svega što je bilo u vezi mog potencijalnog nastupa, mislim kako od toga neće biti ništa. ■

Zemlja

Iako ga kao igrača vrhunskog servisa (najviše asova u 2007. godini i drugi na ukupnoj ljestvici svih vremena) svrstavaju kao igrača brze podloge, naslov na zemlji je mnoge iznenadio. Ali Karlović je stasao na zagrebačkoj zemlji i to je podloga na kojoj također zna odlično igrati...

Teška ozljeda najboljeg hrvatskog strijelca Da Silvi slomljena noga

U prošlotjednom susretu engleskog Premiershipa između njegova Arsenala i Birminghama, hrvatskom reprezentativcu *Eduardu da Silvi*, poslije samo nekoliko minuta igre, na brutalan način slomljena je noga nakon neopreznog starta braniča *Martina Taylora*. Iako je bilo mnogo nagađanja o kakvoj se ozljedi radi, konačna liječnička dijagnoza potvrdila je otvoreno iščašenje gležnja zbog kojega je došlo puknuća fibule. U međuvremenu Dudu je operiran, a kada će se vratiti na teren nitko još pouzdano ne može ustvrditi. Jedino je sigurno da će najbolji hrvatski strijelac u kvalifikacijama, propustiti nastup na predstojećem EP u Austriji i Švicarskoj.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	GRADIĆ U VELIKOJ BRITANJI	BEZVLAŠĆE	NADIMAK SLIKARA TOULOUSE- LAUTRECA	PJESNIK, STIHOT- VORAC (POGRD.)	PRILOG: KASAJUĆI	MUSLIMAN- SKI DUHOVNIK	KČI PABLA PICASSA	ILINJE, ILINDAN	ANALFA- BETIZAM	TEKUĆINA U ČIRU	ČUVENI FILM ELIE KAZANA	EKVADOR- SKI PRIPLO- VJEDAČ, JORGE	IGNACIJA ODMILA
NAJLJEPŠI PINGVIN													
NAŠA NOVINARKA													
DJEVOJKA GORANA NAVOJCA													
VRSTA SPOLNE BOLESTI													
OLIVER HARDY			JEDINICA EL. OTPORA SAMOSTAN CENOBITA			"MAMBO OPEN SOURCE" RIJEKA U DRVARU				NJE PROTIV KUKCI SLIČNI PČELAMA			VJERNIK STAROKA- TOLIČKE CRKVE
GLUMAC NOLTE					URSULA ANDRESS GRADIĆ U BJELORU- SIJI			IZUMRLA PTICA TRKAČICA MAKEDON- SKI NOVCİ				"SOUTH" VJERNOST, PRIVRŽE- NOST	
KOŠUTIN MUŽJAK ZAORAVANJE RADI GNOJIDBE (LAT.)							TIRANIN, SILNIK						
SANELOVA (IMENJAKI- NJA)							DEVETOGO- DIŠNJE RAZDOBLJE JETKATI U TISKARI						
RIMSKA JEDINICA		BESTIDNO, BESRAMNO VRSTA CI- TOSTATIKA								TRUNJE OD SIJENA, TRINA, RIJEKA U ITALIJI			
DJEČJA HODALICA (anagram: BUDAJO)						TALIJAN ANTONIO U "REALU" VJEČNI CAR MIŠO							
GITARIST CLAPTON					ULAZNICA KINESKA (I JAPAN- SKA) TEŽIN- SKA MJERA						OJA KODAR GORNJI DIO STOPALA		
MJESTO BLAŽEN- STVA			OPERA PJEVAČICA DAL MONTE NEK. RIJEČ- KA GRUPA						MEDVJE- DICA (LAT.) KEMIJSKI ELEMENT (Ba)				
"ANNO DOMINI"			NOG. "BAR- CELONE" IGRA KOC- KICAMA					GLUMICA EKLAND SREDIŠTE VINODOLA					
NOVČANA VRIJED- NOST ROBE							SVETIŠTE GRČKOG HRAMA KURJAK					KISIK RIJEKA NA PELOPONE- ZU	
NAŠE JEFTINO VINO					UZA EMIL NOLDE					MREŽASTA TKANINA DELNICE			
AMERIČKA GLUMICA, ... LEE CURTIS						DOSTUP DOKUMEN- TU SUMPOR					RIJEKA "ZAPAD"		
JEZIK IBRAHIMA RUGOVE I ADEMA DEMAKIJA													

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

carski pingvin, anita malenica, laris hipovac, trihomonijaza, oh, om, mos, za, nicks, ua, moa, s, jelen, despot, sanela, eneada, i, opsceno, tar, dubak, cassano, eric, karta, ok, raj, toll, urisa, ad, xavi, brit, cijena, naos, ikan, čvor, til, jamie, uvid, ti, albanski jezik.

Cjenik reklamnog prostora

POSljednja STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	6.000 din	7.080,00 din
1/2	3.600 din	4.248,00 din
1/4	2.000 din	2.360,00 din

UNUTARNJE STRANE / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	4.000 din	4.720,00 din
1/2	2.400 din	2.832,00 din
1/4	1.360 din	1.604,80 din
1/6	950 din	1.121,00 din
1/12	600 din	708,00 din

DRUGA I PREPOSljednja STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	5.000 din	5.900 din
1/2	3.000 din	3.540 din
1/4	1.700 din	2.040 din

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%. SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
29.2.2008.**

06.40 - Najava programa
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - The World of Ice, dokumentarna serija
10.43 - The World of Ice, dokumentarna serija
11.11 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Mala gospodica, telenovela
13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.20 - Danas na Zagrebačkoj burzi
17.22 - Iza ekrana
17.52 - Garaža
18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - Nova Europa Michaela Palina: Divlji Istok
21.15 - Dobre namjere, serija
22.05 - Poslovni klub
22.40 - Divlji zapad: Billy Kid
23.30 - Poslovne vijesti
23.40 - Lica nacije
00.25 - Vijesti iz kulture
00.35 - Vijesti
00.50 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
01.40 - Filmski maraton: Method, američki film
03.10 - Filmski maraton: Ucvljena, američki film
04.40 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
05.05 - Mala gospodica
05.50 - Garaža
06.20 - Poslovni klub
06.45 - Znanstvena petica
07.15 - Iza ekrana

06.50 - Najava programa
06.55 - Tom i Jerry kao klinici
07.20 - Oban: Utrke planeta
07.45 - Moj život na farmi, dok. serija za djecu
08.00 - Žutokljunac:

09.00 - Učilica
09.10 - Veliki odmor:
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - Veliki odmor
14.25 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
14.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
15.15 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
15.45 - Županijske panorame
16.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
16.50 - Tenis Zagreb Indoors - polufinale, prijenos (oba meča)
20.05 - Sve u šesnaest
20.25 - Gospodar i ratnik: Druga strana svijeta, američki film
22.45 - Vijesti na Drugom
23.00 - Inspektor Lynley 5., mini-serija
00.35 - Lovci na natprirodno 2., serija
01.20 - CD LIVE
02.05 - TV raspored

06.15 Šaljivi kućni video
07.20 Yu-Gi-Oh GX
07.45 Ninja kornjače FFWD
08.10 Jagodica Bobica
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Ružna ljepotica, serija
11.55 Zauvijek susjedi, serija
12.30 Vijesti
12.45 Spasi me, igrani film
14.25 Ona je sve to, igrani film
16.00 Svijet prema Jimu, serija
16.30 Cosby show, serija
17.00 Lude 70-e, serija
17.25 Vijesti
17.40 Provjereno, informativni magazin
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Bube, igrani film
21.35 Tihi grabežljivci, film
23.15 Vijesti
23.30 Prokletstvo Bermudskog trokuta, igrani film
01.00 Laži i prijevar, igrani film
02.25 Lijepe i ambiciozne, serija
03.10 Kraj programa

06.25 Magnum, serija (R)
07.20 Montecristo, telenovela
08.10 Looney tunes
08.40 Spužva Bob Skockani
09.05 Sam svoj majstor, serija
09.30 Korak po korak, (R)

10.00 Puna kuća, humoristična serija (R)
10.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
10.50 Dadilja, humoristična serija (R)
11.20 Rat u kući, humoristična serija (R)
11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.15 Vijesti
12.20 Eksploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, kriminalistička serija
15.40 Korak po korak, humoristična serija
16.05 Puna kuća, humoristična serija
16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Dadilja, humoristična serija
17.30 Rat u kući, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Dan poslije sutra, film, avanturistički/ znanstveno- fantastični
22.00 James Bond 007: Samo za tvoje oči, igrani film
00.20 Vijesti
00.30 U zatočeništvu, igrani film, horor/triler
02.05 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
1.3.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.15 - Skica za portret
08.25 - Kinoteka: Vera Cruz, američki film
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Kućni ljubimci
10.50 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Mala gospodica
13.20 - Potrošački kod
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.05 - Reporter: Rusi i putinizam
16.15 - Euromagazin
16.45 - Vijesti
17.00 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija

17.35 - Škrinja: Minijatura
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Show 69
21.10 - Brzina, američki film
23.15 - Vijesti
23.25 - Vijesti iz kulture
23.40 - Filmski klub: Planet of the Apes, američki film
01.35 - Filmski maraton: Final Destination 2, film
03.00 - Filmski maraton: Elvira, Mistress of the Dark, američki film
04.35 - Skica za portret
04.45 - Show 69
05.30 - Mala gospodica
06.15 - Potrošački kod
06.45 - Euromagazin
07.15 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija

07.00 - TV vodič
07.40 - Najava programa
07.45 - Ljubav u zaleđu, serija
08.30 - Žutokljunac
09.30 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
09.50 - Disneyjevi crtići: Mala sirena
10.20 - Najbolje godine, serija
11.10 - Tree Hill 4., serija
12.00 - Briljanteen
12.55 - Auto-magazin
13.30 - Dobre namjere, serija
14.20 - Dobre namjere, serija
15.10 - Filmski klasici - ciklus Marilyn Monroe: Neprilagođeni, film
17.15 - Dokumentarna emisija
17.45 - Tenis Zagreb Indoors - finale, prijenos
20.00 - Hrvatska nogometna liga: Rijeka - Dinamo, prijenos
21.50 - Hrvatska nogometna liga - emisija
22.55 - Sportske vijesti
23.05 - Opatijska serenada
00.30 - Dobro ugođena večer: Portret Nikš Bareze
01.30 - TV raspored

06.35 Šaljivi kućni video
07.00 Zločko, crtana serija
07.20 Power Rangers Mystic Force, serija
07.45 Tomica i prijatelji
08.10 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
08.35 Ninja kornjače FFWD, crtana serija
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Novac, business magazin

11.30 Automotiv, auto moto magazin
12.00 Lude 70-e, serija
12.25 Bez zlobe, igrani film
13.50 Zaštita, igrani film
15.30 Večernja škola - EU
16.30 Lud, zbunjen, normalan, serija
17.05 Vijesti
17.15 Kod Ane, kulinarski show
18.00 Nad lipom 35, hum. glazbeno show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Osveta za smrt, igrani film
21.40 Opasna požuda, igrani film
23.15 Zakon pravde, igrani film
00.45 Zakon pravde 2, igrani film
02.15 Lijepe i ambiciozne, serija
03.00 Kraj programa

07.20 Zvijezde Ekstra: Zvezdane plastične operacije, zabavna emisija (R)
08.10 Dan D, humoristična serija
08.40 Ulica Sezam, crtana serija
09.40 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
12.00 Policajac s Petlovog brda, dramska serija
12.55 Lutrija života, serija
13.45 Vijesti uz ručak
13.55 U troje, igrani film, romantična komedija
15.25 Dan poslije sutra, igrani film, avanturistički/ znanstveno- fantastični (R)
17.30 Zvijezde Ekstra: 10 zvezdanih odvikavanja, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Afera Thomasa Crowna, film, kriminalistički
22.00 Hartov rat, igrani film, drama
00.10 Pretjerana sila, igrani film, akcijski
01.35 Kunolovac, kviz
03.35 U zatočeništvu, igrani film, horor/triler (R)

**NEDJELJA
2.3.2008.**

07.40 - Najava programa
07.45 - TV kalendar

08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: Pavel Kowalski i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Nikše Bareze

10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Hrvatska kulturna baština
10.40 - Prirodni svijet: Pustinjski lavovi, dokumentarni film

11.35 - Jelovnici izgubljenog vremena

12.00 - Dnevnik
12.27 - Mali savjeti za poljoprivrednike

12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.02 - Kulturni info

15.10 - Mir i dobro
15.45 - Opera box
16.15 - Vijesti

16.35 - Lijepom našom: Gospić (1/2)

17.25 - Uzmi ili ostavi, TV igra
18.05 - Na domaćem terenu
19.15 - Loto 6/45

19.30 - Dnevnik
20.15 - 1 protiv 100, kviz
21.15 - Tužni bogataš, serija
22.20 - The Ice Harvest (Ledena žetva), film

23.50 - Vijesti
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Ciklus europskog filma: Toutes peines confondues, francuski film

02.10 - Nedjeljom u dva
03.10 - Prirodni svijet: Pustinjski lavovi, dokumentarni film

04.00 - Skica za portret
04.05 - Opera box
04.35 - Plodovi zemlje
05.20 - Split: More
05.50 - Glas domovine
06.15 - Drugo mišljenje

07.15 - Najava programa
07.20 - Ljubav u zaleđu, serija
08.05 - Lilo i Stitch
08.35 - Dječje filmsko jutro: Družba Pere Kvržice

09.55 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret Crkve i mjesta: Nova Gradiška

11.00 - Nova Gradiška: Misa - izravni prijenos
12.00 - Košarka (M), NLB liga: Cibona - Zagreb, prijenos

13.55 - Garaža
14.30 - Slikovnica
15.00 - Kangaroo Jack, američki film

16.30 - Najmanji ljudi na svijetu, dokumentarni film
17.20 - Odbrojanje do EURA 2008. (3/8)

17.55 - Rukomet, LP: Croatia osiguranje Zagreb - HSV, prijenos
19.30 - Magazin Lige prvaka
20.05 - Analyse That, film

21.45 - Ubojite kućanice, serija
22.10 - Sportske vijesti
22.15 - Talijanska ili španjolska nogometna liga, snimka

23.55 - Direkt
00.25 - Dokuteka - Branko Lentić

00.55 - TV raspored

06.10 - Šaljivi kućni video

06.35 - Zločko, crtana serija

07.00 - Power rangers Mystic Force, serija

07.20 - Tomica i prijatelji

07.45 - Ninja kornjače FFWD

08.10 - Yu-Gi-Oh GX

08.35 - Djevojke s Beverly Hillsa, serija

09.00 - U sedmom nebu, serija

09.45 - Kuća na plaži, serija

10.30 - Smallville, serija

11.15 - Čarobnice, serija

12.10 - Frikovi, serij

13.10 - Arsene Lupin, igrani film

15.25 - Mušketiri, igrani film

17.15 - Vijesti

17.25 - Raskrižje, igrani film

19.15 - Dnevnik Nove TV

20.00 - Nad lipom 35, hum. glazbeno show

21.15 - Lara Croft Tomb Raider. Kolijevka života, film

23.25 - Red carpet, showbiz magazin

00.40 - Svi mrže Chrisa, serija

01.10 - Raskrižje, igrani film

02.50 - Red carpet, showbiz magazin

04.00 - Svi mrže Chrisa, serija

04.25 - Kraj programa

07.55 - Policajac s Petlovog brda, dramska serija (R)
08.45 - Lutrija života, serija (R)

09.35 - Blizanke, serija

10.00 - Ulica Sezam

11.05 - Barbieni dnevni, igrani film, animirani

12.20 - Ne daj se, Nina!, humorna drama (R)

13.10 - Bibin svijet, humoristična serija (R)

13.50 - Vijesti uz ručak

13.55 - Savršeni svjedok, igrani film, triler

15.40 - Eksperiment, igrani film, ratna komedija

17.20 - Odred za čistoću, zabavna emisija

17.50 - Ekkluziv, magazin

18.30 - Vijesti

19.00 - Salto, zabavna emisija

20.00 - CSI Miami, serija

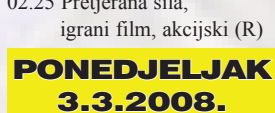
20.50 - Stvorenja, znanstveno-fantastična serija

21.40 - Tri amigosa, igrani film

23.30 - Doktor smrti, serija

00.25 - Kunolovac, kviz

02.25 - Prejterana sila, igrani film, akcijski (R)

06.40 - Najava programa

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti

08.40 - Dobro jutro, Hrvatska

09.05 - Ponos Ratkajevih, serija

10.00 - Vijesti

10.07 - Vijesti iz kulture

10.12 - Svijet leda, dokumentarna serija

10.40 - Travelling the Globe, dokumentarna serija

11.10 - Oprah show

12.00 - Dnevnik

12.35 - Mala gospodica

13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija

14.30 - Vijesti

14.45 - Treća dob, emisija za umirovljenike

15.35 - Domaći dokumentarni film

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti

16.15 - Hrvatska uživo

17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti

17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi

17.40 - Najslabija karika, kviz

18.30 - Ponos Ratkajevih, serija

19.30 - Dnevnik

20.15 - Latinica

21.50 - Profesije osobno: Ruke

22.20 - Poslovne vijesti

22.30 - Otvoreno

23.15 - Vijesti

23.25 - Vijesti iz kulture

23.35 - Na rubu znanosti: Oblici i energija

00.25 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija

01.10 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija

01.30 - Završni udarac, serija

02.15 - Svijet leda, dok. serija

02.43 - Travelling the Globe, dokumentarna serija

03.10 - Profesije osobno: Pod kontrolom

03.35 - Latinica

05.05 - Mala gospodica

05.50 - Treća dob, emisija za umirovljenike

06.50 - Najava programa

06.55 - Zekoslavne priče

07.20 - Oban: Utrke planeta

07.45 - Moj život na farmi, dok. serija za djecu

08.00 - Žutokljunac:

09.00 - Učilica

09.10 - Veliki odmor:

10.00 - L'Impasse du cachalot, francuski film

11.25 - Oban: Utrke planeta

11.55 - Jack i Bobby, serija

12.35 - Ed 4., serija

13.20 - Veliki odmor

14.10 - Zekoslavne priče

14.35 - TOP 40

15.20 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija

15.50 - Županijske panorame

16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija

17.05 - McLeodove kćeri 3.

17.55 - Prijatelji 4., serija

18.25 - Vijesti na Drugom

18.45 - Petar Pan i gusari

19.15 - Beverly Hills 1., serija

20.05 - Sve u šesnaest

20.25 - Završni udarac, serija

21.15 - Vijesti na Drugom

21.35 - Bitange i princeze 4., humoristična serija

22.15 - Zlatna kopačka

23.05 - The Salton Sea, film

00.45 - McLeodove kćeri 3.

01.30 - TV raspored

06.55 - Šaljivi kućni video

07.20 - Yu-Gi-Oh GX

07.45 - Ninja kornjače FFWD

08.10 - Jagodica Bobica

09.00 - Nova lova, TV igra

10.50 - Kralj Queensa

11.20 - Lude 70-e, crtana serija

11.45 - Kralj Queensa, serija

12.15 - Ružna ljepotica, serija

13.15 - Vijesti

13.30 - Zauvijek susjedi, serija

14.10 - Lara Croft: Tomb Raider - Kolijevka života

16.00 - Svijet prema Jimu, serija

16.30 - Cosby show, serija

16.55 - Lude 70-e, serija

17.25 - Vijesti

17.35 - Kralj Queensa, serija

18.05 - Svi vole Raymonda

18.35 - Zauvijek susjedi, serija

19.15 - Dnevnik Nove TV

19.50 - 10 do 8, informativni magazin

20.00 - Farma

20.45 - Uvod u anatomiju, serija

21.40 - Heroji, serija

22.30 - Začarani, serija

23.20 - Vijesti

23.40 - Nikita, serija

00.30 - JAG, serija

01.15 - Na rubu zakona, serija

02.00 - Posljednji obračun, film

03.35 - Kraj programa

06.00 - Magnum, serija (R)

06.55 - Montecristo, telenovela

07.45 - Looney tunes

08.10 - Spužva Bob Skockani

08.35 - Sam svoj majstor, serija

09.05 - Korak po korak, humoristična serija (R)

09.30 - Puna kuća, serija (R)

10.00 - Pod istim krovom, humoristična serija (R)

10.25 - Dadija, serija (R)

10.50 - Rat u kući, serija (R)

11.20 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)

11.50 - Vijesti

11.55 - Ekkluziv, magazin (R)

12.35 - Zabranjena ljubav, (R)

13.00 - Everwood, serija

13.55 - Magnum, akcijska serija

14.45 - Cobra 11, serija

15.40 - Korak po korak, serija

16.05 - Puna kuća, serija

16.35 - Pod istim krovom, serija

17.05 - Dadija, serija

17.30 - Rat u kući, serija

18.00 - Večera za 5, lifestyle emisija

18.30 - Vijesti

18.55 - Exploziv, magazin

19.05 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija

19.30 - Zabranjena ljubav

20.00 - CSI: Miami, serija

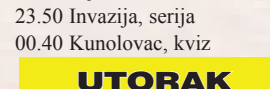
20.50 - Stvorenja, znanstveno-fantastična serija

21.45 - Lančana reakcija, igrani film, akcijski

23.35 - Vijesti

23.50 - Invazija, serija

00.40 - Kunolovac, kviz

06.40 - Najava programa

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti

07.40 - Dobro jutro, Hrvatska

08.35 - Vijesti

09.05 - Mali savjeti za poljoprivrednike

09.10 - Ponos Ratkajevih, serija

10.00 - Vijesti

10.12 - Travelling the Globe, dokumentarna serija

10.40 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - S 41. međunarodne smotre folklora
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Dobre namjere, serija
 21.40 - Pola ure kulture
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.20 - Vijesti iz kulture
 23.30 - Drugi format
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 01.05 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
 01.30 - Film
 03.00 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 03.28 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 03.55 - Oprah show
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Među nama

06.50 - Najava programa
 06.55 - Zekoslavne priče
 07.20 - Oban: Utrke planeta
 07.45 - Moj život na farmi, dok. serija za djecu
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - The Tic Code, film
 11.25 - Oban: Utrke planeta
 11.55 - Jack i Bobby, serija
 12.35 - Ed 4., serija
 13.20 - Veliki odmor
 14.10 - Zekoslavne priče, crtana serija
 14.35 - TOP 40
 15.20 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., humoristična serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Petar Pan i gusari
 19.15 - Beverly Hills 1., serija
 19.59 - Sve u šesnaest

20.20 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.37 - Nogometna Liga prvaka prijenos, 1. poluvrijeme
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Nogometna Liga prvaka prijenos, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.35 - Braća i sestre, serija
 00.20 - Zločinački umovi 2.
 01.10 - McLeodove kćeri 4.

06.55 Šaljivi kućni video
 07.20 Yu-Gi-Oh GX
 07.45 Ninja kornjače FFWD
 08.10 Jagodica Bobica
 09.00 Nova lova, TV igra
 11.00 Kralj Queensa, serija
 11.25 Svi vole Raymonda
 11.55 Ružna ljepotica, serija
 12.55 Vijesti
 13.10 Zauvijek susjedi, serija
 13.50 Farma, reality show
 14.30 Martha iza rešetaka, igrani film
 16.00 Svijet prema Jimu, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Lude 70-e, serija
 17.25 Vijesti
 17.35 Kralj Queensa, serija
 18.05 Svi vole Raymonda
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.45 Najslade stvorenje, film
 22.20 Pod nož, serija
 23.20 Vijesti
 23.35 Nikita, serija
 00.25 JAG, serija
 01.10 Na rubu zakona, serija
 01.55 Uvijek nešto s Gildom Radner, igrani film
 03.00 Kraj programa

06.30 Magnum, serija (R)
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.15 Looney tunes
 08.40 Spužva Bob Skockani
 09.05 Sam svoj majstor, serija
 09.30 Korak po korak, (R)
 10.00 Puna kuća, serija (R)
 10.25 Pod istim krovom, (R)
 10.50 Dadija, serija (R)
 11.20 Rat u kući, serija (R)
 11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Exploziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Everwood, serija
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11, serija

15.40 Korak po korak, serija
 16.05 Puna kuća, serija
 16.35 Pod istim krovom, serija
 17.05 Dadija, serija
 17.30 Rat u kući, serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Bibin svijet, serija
 20.40 Dva tjedna za ljubav, igrani film, komedija
 22.20 CSI, serija
 23.20 Vijesti
 23.35 Invazija, serija
 00.25 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
5.3.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.12 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 10.40 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Eko zona
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.25 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Piramida
 21.20 - Luda kuća 3., TV serija
 21.55 - Hrvatska kulturna baština
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.20 - Vijesti iz kulture
 23.30 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 01.05 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
 01.30 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija

02.15 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 03.00 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 03.28 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 03.55 - Oprah show
 04.35 - Eko zona
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Riječ i život, religijski program

06.50 - Najava programa
 06.55 - Zekoslavne priče
 07.20 - Oban: Utrke planeta
 07.45 - Moj život na farmi, dok. serija za djecu
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Zekoslavne priče
 14.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 15.20 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Petar Pan i gusari
 19.15 - Beverly Hills 1., serija
 19.59 - Sve u šesnaest
 20.20 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.37 - Nogometna Liga prvaka - prijenos, 1. poluvrijeme
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Nogometna Liga prvaka - prijenos, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.35 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 00.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 01.05 - McLeodove kćeri 4.
 01.50 - TV raspored

06.55 Šaljivi kućni video
 07.20 Yu-Gi-Oh GX
 07.45 Ninja kornjače FFWD
 08.10 Jagodica Bobica
 09.00 Nova lova, TV igra
 11.00 Kralj Queensa, serija
 11.25 Svi vole Raymonda
 11.55 Ružna ljepotica, serija
 12.55 Vijesti
 13.10 Zauvijek susjedi, serija
 13.50 Farma, reality show
 14.30 Najslade stvorenje, film

16.00 Svijet prema Jimu, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Lude 70-e, serija
 17.25 Vijesti
 17.35 Kralj Queensa, serija
 18.05 Svi vole Raymonda
 18.35 Zauvijek susjedi
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.45 Večernja škola - EU
 21.45 Lud, zbunjen, normalan, serija
 22.20 Vratit će se Rode, serija
 23.55 Vijesti
 00.10 Nikita, serija
 01.00 JAG, serija
 01.45 Na rubu zakona, serija
 02.30 Poremećena tišina, film
 04.00 Kraj programa

06.30 Magnum, serija (R)
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.15 Looney tunes
 08.40 Spužva Bob Skockani
 09.05 Sam svoj majstor, serija
 09.30 Korak po korak, (R)
 10.00 Puna kuća, serija (R)
 10.25 Pod istim krovom, (R)
 10.50 Dadija, serija (R)
 11.20 Rat u kući, serija (R)
 11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Exploziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Obalna straža, drama
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11, serija
 15.40 Korak po korak, serija
 16.05 Puna kuća, serija
 16.35 Pod istim krovom, serija
 17.05 Dadija, serija
 17.30 Rat u kući, serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Kost, serija (dvije epizode)
 21.45 Heroji iz strasti, serija
 22.35 CSI, serija
 23.30 Vijesti
 23.45 Invazija, serija
 00.35 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
6.3.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska

08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.12 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 10.40 - Travelling the Globe, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Domaći dok. film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Brisani prostor
 22.05 - Znanstvene vijesti
 22.15 - Poslovne vijesti
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.25 - Vijesti iz kulture
 23.35 - Pretorijanci Europe, dokumentarna serija
 00.30 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 01.15 - Moja žena i djeca 3., humoristična serija
 01.45 - Dr. House 3. serija
 02.30 - Obitelj Soprano 6.
 03.25 - Bez traga 4., serija
 04.10 - Pretorijanci Europe, dokumentarna serija
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Trenutak spoznaje

07.20 Yu-Gi-Oh GX
 07.45 Ninja kornjače FFW
 08.10 Jagodica Bobica
 09.00 Nova Igra, TV igra
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.30 Ružna ljepotica, serija
 12.30 Vijesti
 12.45 Zauvijek susjedi, serija
 13.25 Farma, reality show
 14.05 Brijantini 2, igrani film
 16.00 Svijet prema Jimu, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Lude 70-e, serija
 17.25 Vijesti
 17.35 Kralj Queensa, serija
 18.05 Svi vole Raymonda
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.45 Istraga, magazin
 22.20 Provjereno, informativni magazin
 23.15 Vijesti
 23.35 Nikita, serija
 00.30 Svemirski prag, serija
 01.20 Zoeyin tajni život, film
 02.55 Vratit će se rode, serija
 04.20 Kraj programa

06.30 Magnum, serija (R)
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.15 Looney tunes
 08.40 Spužva Bob Skockani
 09.05 Sam svoj majstor, serija
 09.30 Korak po korak, (R)
 10.00 Puna kuća, serija (R)
 10.25 Pod istim krovom, (R)
 10.50 Dadilja, serija (R)
 11.20 Rat u kući, serija (R)
 11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Eksploziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Obalna straža, drama
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11, serija
 15.40 Korak po korak, serija
 16.05 Puna kuća, serija
 16.35 Pod istim krovom, serija
 17.05 Dadilja, serija
 17.30 Rat u kući, serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Ne daj se, Nina!, drama
 20.55 Posljednji samuraj, film
 23.35 CSI, serija
 00.30 Vijesti
 00.45 Invazija, serija
 01.35 Kunolovac, kviz

06.55 - Zekoslavne priče
 07.20 - Oban: Utrke planeta
 07.45 - Moj život na farmi, dok. serija za djecu
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Zekoslavne priče
 14.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 15.20 - Moja žena i djeca 3.
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 2., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Petar Pan i gusari
 19.15 - Beverly Hills 1., serija
 20.05 - Sve u šesnaest
 20.25 - Ružna Betty, serija
 21.10 - Vijesti na Drugom
 21.30 - Dr. House 3. serija
 22.25 - Obitelj Soprano 6.
 23.20 - Bez traga 4., serija
 00.05 - McLeodove kćeri 4.
 06.55 Šaljivi kućni video

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 14 i 45 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem monitor 17" IBM E74. Cijena 3000 dinara.

Tel: 024/ 562 – 700, zvati u večernjim satima.

Traži se u najam, pozajmicu ili na poklon očuvana flauta.

Jasmina 021/ 496 – 014

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera.

Karan. Tel: 025/ 830 – 475
i 063/ 717 – 4888.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenicima/ku ili studentici/u, sa CG, upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.

Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².

Tel. 024/ 532 – 505.

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.

Tel.: 024/ 522 – 677

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.

Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Prodajem opremu za proizvodnju kvalitetnih kozmetičkih krema. Povoljno za manji biznis.

Tel: 021/ 632 – 3792

Prodajem pumpu – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i remontovanu peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022 / 591 – 264.

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.

Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.

Telefon: 024/ 566 – 898

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

-Raspored sprovađa i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb,

važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)

- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobuskoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS